

Handläggare Till
Johan Hernman, Alex Baena Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd
Telefon: 08-50801513, 08-50801103

Verksamhetsberättelse med bokslut för år 2017 för Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Förslag till beslut

1. Verksamhetsberättelse med bokslut för år 2017 godkänns och överlämnas till kommunfullmäktige och revisorerna
2. Överföring av resultatenheternas samlade resultat till resultatfonden godkänns i enlighet med vad som redovisas i bilaga 2
3. Stadsdelsnämnden beslutar nedskriva osäkra fordringar om 1 140 141 kr
4. Omedelbar justering

Ulla Thorslund
stadsdelsdirektör

Bilagor

- 1: Bokslut för år 2017
- 2: Resultatenheternas resultat 2017
- 3: Projektrapport Förebyggande arbete mot bostadslöshet
- 4: Redovisning av den interna kontrollen 2017

Sammanfattande analys

Stadsdelsförvaltningen bedömer att tre av kommunfullmäktiges fyra inriktningsmål uppfyllts under året. Målet om ett demokratiskt hållbart Stockholm har endast delvis uppfyllts. Nedan redovisas i sammandrag den verksamhet förvaltningen bedrivit i syfte att nå målen.

Ett Stockholm som håller samman

Andelen barn som lever i familjer med ekonomiskt bistånd fortsätter att minska. Ingen barnfamilj har vräcks under året.

Andelen förskollärare är fortsatt hög i de kommunala förskolorna, vilket tillsammans med relativt små barngrupper ger förutsättningar för en verksamhet med goda lärandemöjligheter för barnen. Den fortbildning som genomförts har tillsammans med nya arbetssätt bidragit till att barnens språkutveckling stärkts. I september inleddes en fortbildningssatsning om måltidspedagogik för att öka medarbetarnas kunskaper om hur mat och måltider kan integreras i den pedagogiska verksamheten. Fysiska aktiviteter planeras med större medvetenhet om balans mellan vila och måltider.

Förvaltningen strävar efter att öka barns, ungdomars och föräldrars delaktighet i mötet med socialtjänsten. För att frigöra tid till möten med brukare har nya tjänster, som syftar till att avlasta socialsekreterare i administrativa arbetsuppgifter, inrättats.

Vid familjehusen i Rinkeby och Husby bedrivs olika former av förebyggande föräldraskapsstöd, som alla syftar till att stärka samspel och relationer mellan föräldrar och barn. Vid familjehuset i Rinkeby bedrivs också, i samarbete med barnhälsovården, ett utökat hembesöksprogram för förstagsföräldrar.

Arbetet med att öka både barns och föräldrars delaktighet i utredningar och insatser har utvecklats. Andelen barn och ungdomar som återaktualiseras vid socialtjänsten inom 12 månader har fortsatt att minska.

Arbetet med sociala insatsgrupper (SIG) för ungdomar med kriminellt beteende pågår.

Den lokala överenskommelsen för samverkan om barn i behov av särskilt stöd (BUS-överenskommelsen) har reviderats. En utvärdering av Pilotprojekt samverkan skola och socialtjänst (PPSS) har genomförts och en modell för skolsociala stödteam ska utvecklas, där erfarenheterna från PPSS tillvaratas.

Andelen vuxna med missbruk som fullföljt planerade insatser har ökat.

Förvaltningen har genomfört trygghets- och tillgänglighetsvandringar. Medborgarvårdar, ungdomsvårdar och en fältgrupp har rört sig i stadsdelsområdet för att öka upplevelsen av trygghet. Övervakningskameror har installerats i Rinkeby och Husby centrum.

Inom det lokala brottsförebyggande rådet, Trygghet i fastigheter och utemiljö, samverkar förvaltningen med polis, bostadsbolag, fastighetsägare, räddningstjänst, Citycon och SL för att bidra till ökad trygghet i stadsdelsområdet. Varje fredags- och lördagskväll har utsättningsmöten hållits i Rinkeby och Husby. Syftet med mötena har varit att de som verkar för trygghet i utemiljön ska komma överens om aktiviteter för kvällen.

För att bidra till att antalet grupp- och servicebostäder ökar, pågår planering för utbyggnad av bostäder enligt både lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och

socialtjänstlagen (SoL).

Parkleken Rinken och stadsdelsområdets ungdomsgårdar och träffpunkter har erbjudit ett varierat utbud av fritidsaktiviteter. Under skolloven har lovprogram arrangerats. Förvaltningen ingår i nätverket "Fritid för alla. Verksamhet med aktiviteter för flickor har genomförts på ungdomsgårdarna och träffpunkterna. Flickor från stadsdelsområdet har deltagit i en översyn av ungdomsgårdarna och träffpunkterna. För barn i familjer med ekonomiskt bistånd infördes sommaren 2017 en särskild sommarlovspeng. Idrottssatsningen i Järvaområdet som riktar sig till icke-föreningsaktiva ungdomar med fokus på flickor i åldern 10-17 år samt ungdomar med funktionsnedsättning har pågått under hela året.

I samverkan med ett stort antal lokala kulturaktörer har kulturaktiviteter riktade till barn, unga och deras familjer arrangerats. De flesta förskolebarnen har deltagit i två eller flera kulturprogram under året. För de äldre barnen har kulturverksamhet på skolloven prioriterats. De äldre har erbjudits musikunderhållning, museibesök, guideade bussturer i innerstaden samt föreläsningar.

För att säkerställa att kvaliteten på den äldreomsorg som utövas är god oavsett utförare har förvaltningen gjort både individuppföljningar och verksamhetsuppföljningar. Uppföljningarna visar på god kvalitet i verksamheterna.

Goda exempel

- I Rinkeby bedrivs sedan 2013 ett utökat hembesöksprogram för förstagångsföräldrar i samarbete med barnhälsovården. Utvärdering från Karolinska institutet 2017 visar att hembesöksprogrammet bidrar till ökad trygghet i den egna nya föräldrarollen, ökad kunskap om det svenska samhället och samhällets stöd för föräldraskap.
- Familjebussar med varierande utflyktsmål för hela familjen arrangerades för boende i stadsdelsområdet under sommaren. Den höga efterfrågan ledde till att antalet bussutflykter ökades.
- Ett team inom förvaltningens missbruksverksamhet deltog i stadens kvalitetsutmärkelse, i klassen *Förnyelsepriset*. Teamet som arbetar med brukare med komplexa vårdbehov (psykisk ohälsa och missbruk) inom Rinkeby-Kista mottagningen vann priset.

Ett klimatsmart Stockholm

Arbetet med att öka miljömedvetenheten har fortgått under året. Verksamheterna källsorterar bland annat matavfall, kartonger och plast. Kravmärkta/miljövänliga produkter köps så långt det är möjligt. Personal inom ungdomsgårdar och parklek har utbildats i kretslopp för att öka kunskap och förståelse för att avfall som uppkommer ska tas om hand resurseffektivt. Förvaltningen bidrar till återanvändningen av möbler och annan inredning genom att delta i projektet Stocket.

Uppföljningar av miljöarbetet visar att genomförda fortbildningsinsatser bidragit till att öka andelen ekologisk och vegetarisk mat i förvaltningens verksamheter.

Förvaltningen har deltagit i kampanjen Vi håller rent!, ett rikstäckande arrangemang som Stiftelsen Håll Sverige Rent anordnar. I stadsdelsområdet deltog cirka 4 000 personer.

Utifrån ökad efterfrågan har antalet cykelkurser utökats från tre till fyra. Cykelkurserna bidrar till ett hållbart resande och arrangeras i samarbete med Cykelfrämjandet. Förvaltningens

respolicy tillämpas för ett hållbart resande.

Användare har utbildats i kemikaliehanteringssystemet Chemsoft och registrering i systemet har påbörjats.

Förvaltningens förskolor har genomfört nivå 1 i enlighet med kemikaliecentrums "Vägledning för kemikaliesmart förskola" för att öka medvetenheten om kemikalier och fasa ut material som tidigare använts i verksamheten och som innehåller skadliga ämnen. Grönflaggcertifiering i enlighet med stiftelsen Håll Sverige rent, är en central del av hållbarhetsarbetet och bidrar till att öka barnens kunskaper om en hållbar utveckling.

Daglig verksamhet har en restriktiv hållning när det gäller inköp av kemikalier och förteckningen över de som används har uppdaterats. Alla verksamheter källsorterar och komposterar matrester.

Vid ny-, om- och tillbyggnation har förvaltningen tagit hänsyn till rumsfunktion, tillgänglighet, färg- och materialval. Skyddsronder har bidragit till att riskfaktorer och brister åtgärdats.

Goda exempel

- På parkernas dag den 26 augusti invigdes miljö- och klimatsmarta parkleken Rinken. Personal, barn och ungdomar har involverats i processen. Parkleken Rinken fick Pingvinpriset och utsågs till Månadens klimatsmarta exempel i oktober 2017.

Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Förskoleverksamheten har ett särskilt program för att ta emot studenter från förskolläro-utbildningarna på Stockholms universitet (SU) och Södertörns högskola. Verksamheten har också samverkat med SU i ett övningsförskoleprojekt där studenter koncentreras till två förskoleenheter.

Samarbetet med Stockholm Business Region har medfört att förvaltningen ingår i ett nätverk för ytterstadsstadsdelarna som ska bidra till att stimulera nyföretagande och etablering av företag.

Andelen personer i behov av ekonomiskt bistånd har minskat under året.

För att minska arbetslösheten fortsätter satsningen på Stockholmsjobb, men målet om 60 st. har inte uppnåtts. Totalt har 49 personer haft Stockholmsjobb varav 35 kvinnor och 14 män.

Förvaltningen erbjöd feriearbete till 1 426 ungdomar medan 73 ungdomar erbjöds arbete av centrala förvaltningar inom staden. Det var 1 191 ungdomar som anställdes av förvaltningen. Under jullovet arbetade 104 ungdomar.

Alla personer över 65 år i stadsdelsområdet har erbjudits kostnadsfri utbildning med fokus på digitalisering. Intresset att delta har varit stort. Studiecirklar för äldreomsorgens medarbetare inom ramen för Digit har ägt rum.

Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Förvaltningen har inlett arbetet med jämställdhetsintegrering och deltar i stadens centrala jämställdhetsnätverk. Medarbetare har deltagit i utbildning i jämställdhetsanalys och om diskriminering. Under hösten har chefer och medarbetare uppmanats att delta i en av de fyra två-timmars inspirationsföreläsningar i jämställdhet och normer som erbjudits alla anställda.

Jämställdhetsanalyser görs utifrån redovisade resultat i stadens indikatorer och brukarundersökningar samt viss egen statistikuppföljning på enheter.

Stadens personalpolicy och förvaltningens värdegrund har förverkligats på arbetsplatsträffarna för all personal. På arbetsplatsträffarna har man också arbetat med resultatet från medarbetarenkäten. Den totala sjukfrånvaron har sjunkit medan korttidsfrånvaron har gått upp något.

Arbetet för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndshandläggare har pågått under året.

Andelen deltidsanställningar är mindre än 10 procent. Under hösten fanns inte några ofrivilligt deltidsanställda.

Nämndens mål för frågan om upplevd diskriminering i stadens brukarenkäter nås inte inom någon målgrupp. Inom socialpsykiatri har en positiv utveckling skett för kvinnor där färre upplever diskriminering.

Förvaltningen har utarbetat en handlingsplan för ungdomars delaktighet och inflytande. Med utgångspunkt i handlingsplanen har ett arbete med att utforma en enhetlig struktur för inkluderande arbetssätt och gemensamma metoder för ökad delaktighet inom samtliga ungdomsverksamheter inletts.

Flickor från stadsdelsområdet har deltagit i en översyn av ungdomsgårdarna och träffpunkterna, med fokus på flickors besök i ungdomsverksamheter och deltagande i de aktiviteter som erbjuds. Ett ungdomsdrivet nätverk för flickor har bildats.

Finskspråkig verksamhet för äldre har regelbundet erbjudits på den öppna mötesplatsen för seniorer i Akalla. Medlen har använts till aktiviteter såsom föredrag, musik och qigong. Planeringen har skett i samverkan med Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning, som arrangerat aktiviteter i Spånga och Tensta för finsktalande seniorer. En förskola i Rinkeby erbjuder finskspråkig verksamhet. Varje höst arrangeras ett teater- eller musikprogram för alla förskolebarn i området i syfte att sprida finsk kultur. Under 2017 skedde det i samarbete med Kista Världsmusikfestival i november.

Utformning av gemensamma rutiner och arbetssätt för att säkerställa barns rättigheter har påbörjats. Arbetet med att etablera rutiner för arbetet med barnkonsekvensanalyser har inletts.

Förvaltningen prioriterar arbetet med föräldraskapsstöd, våldsförebyggande insatser, att nå våldsutsatta och att skapa en tryggare stadsmiljö. Arbetet har bidragit till att fler invånare får stöd för att leva utan att vara rädda för, eller utsättas för, våld.

Familjehuset, som omfattar öppen förskola och föräldrarådgivning, erbjuder olika typer av förebyggande föräldraskapsstöd.

Olika insatser har genomförts för att öka tryggheten i utemiljön, till exempel genom parkskötsel, slyröjning, röjning av bostadsnära skog, bättre belysning och trygghetsvandringar.

Inom socialtjänstens myndighetsutövning för vuxna används FREDA, ett verktyg med frågor för att identifiera våld. För att nå personer som upplevt våld informerar och samverkar förvaltningens relationsvårdsteam (RVT) med andra myndigheter och organisationer.

Förvaltningens medarbetare har deltagit i olika externa utbildningar för att främja att

våldsutsatthet identifieras i tidigt skede och öka kompetensen inom området. Under året har RVT tagit emot 1 908 samtal till sin jourtelefon vilket är en avsevärd ökning ifrån 2016 då 520 samtal inkom under motsvarande period.

Ett utvecklingsarbete har bedrivits för att tydliggöra brukarens mål med det beviljade stödet i beställningar respektive genomförandeplaner. En inventering av tillgängligheten i de lokaler som används för förvaltningens verksamhet har påbörjats.

Rutiner för hantering och beredning av medborgarförslag har utarbetats under året. I samverkan med Stockholm konst har förvaltningen börjat genomföra ett medborgarförslag om en minnesplats mot våld i Akalla. Ett försök med föreningsbidrag har genomförts.

Under hösten har ett nytt lokalt utvecklingsprogram utarbetats som fastställdes i samband med verksamhetsplanen för 2018. Prioriterade områden är Arbete och försörjning, Trygghet och Barn och unga.

Ekonomiskt utfall

När det gäller det ekonomiska utfallet redovisas ett överskott om 17,6 mnkr före bokslutsdispositioner och 12,3 mnkr efter bokslutsdispositioner.

Uppföljning av Kommunfullmäktiges inriktningsmål

KF:s inriktningsmål:

1. Ett Stockholm som håller samman

Förvaltningen bedömer att inriktningsmålet har uppnåtts under året, eftersom fem av de sju verksamhetsområdesmålen som är kopplade till inriktningsmålet har uppnåtts.

Verksamhetsområdesmålet "Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla" har endast delvis uppnåtts och "Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar" har inte uppnåtts alls.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.1 Alla barn i Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor

 Uppfylls helt

Analys

Samverkan mellan förskola, skola, öppna verksamheter och socialtjänst är utgångspunkten i arbetet med att främja barns uppväxtvillkor. Att tidigt upptäcka barn i behov av stöd är en viktig skyddsfaktor för att undvika framtida utanförskap. Barnperspektivet är centralt i arbetet.

Andelen barn som lever i familjer med ekonomiskt bistånd fortsätter att minska. Samtidigt blir det allt svårare för barnfamiljer med ekonomiskt bistånd att få ett förstahandskontrakt. Ett väl utbyggt förebyggande arbete bedrivs för att förhindra vräkningar. Ingen barnfamilj har vräkt under året.

För barn som växer upp i familjer med ekonomiskt bistånd infördes en särskild

sommarlovspeng från och med sommaren 2017 för att öka barnens möjlighet till fritidsaktiviteter under sommarlovet.

Rapporten Skillnadernas Stockholm, delrapport Förskola - en god investering i jämlika uppväxtvillkor, visar att en förskola med goda lärande- och utvecklingsmöjligheter kan bidra till att stärka barnens hälsa och främja goda skolresultat i framtiden. Andelen förskollärare är fortsatt hög i de kommunala förskolorna, vilket tillsammans med relativt små barngrupper skapar förutsättningar att utforma en verksamhet med goda lärandemöjligheter för barnen.

I förskolans läroplan betonas respekten för mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar. Uppföljningar visar att bland annat arbetet i mindre grupper har bidragit till ökad samtalstid för barnen och att de utvecklat sina förmågor att uttrycka åsikter och lyssna på andras.

Ett utvecklat och varierat språk är grundläggande för alla barns utveckling och en förutsättning för goda resultat i skolan. Skillnadernas Stockholm visar att andelen ungdomar i stadsdelområdet med behörighet till ett nationellt gymnasieprogram är bland de lägsta i staden. De fortbildningsinsatser som genomförts har tillsammans med nya arbetssätt bidragit till att barnens språkutveckling stärkts. Två förskoleenheter har inlett ett samverkansprojekt med kulturförvaltningen om hur så kallade förskolebibliotek skulle kunna utformas.

I september inleddes en fortbildningssatsning om måltidspedagogik i syfte att öka medarbetarnas kunskaper om hur mat och måltider kan integreras i den pedagogiska verksamheten. Fysiska aktiviteter planeras med större medvetenhet om balans mellan vila och måltider.

De utvecklingsinsatser som genomförts inom förskoleverksamheten under året ingår i ett långsiktigt arbete där språk, kommunikation och ett normkritiskt förhållningssätt är i fokus.

Förvaltningen strävar efter att öka barns, ungdomars och föräldrars delaktighet i mötet med socialtjänsten. Alla medarbetare som arbetar med denna målgrupp har under året genomgått grundutbildning i den lösningsfokuserade metoden Signs of safety.

För att frigöra tid till möten med brukare har nya tjänster, som syftar till att avlasta socialsekreterare i administrativa arbetsuppgifter, inrättats.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	8,4 %			9,8 %	10,3 %	3,1 %	VB 2017
  Andel enheter som genomför systematiskt barnsäkerhetsarbete	100 %			100 %	100 %	Nämnden har fastställt målvärdet	2017
   Andel förskollärare av totalt antal anställda (Årsarbetare)	43,1 %			46 %	41 %	41 %	VB 2017
   Andel förskollärare som genomgått kompetensutveckling inom genuspedagogik/normkritik	5,7 %	0,2 %	5,5 %	8 %	5 %	Öka	2017

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel nöjda föräldrar	89 %			85 %	87 %	87 %	2017
  Antal barn per grupp	Högst 14,1 barn/avd.			Högst 12,9 barn/avd.	15,5	16	VB 2017
  Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	4,4 st			4,5 st	4,5 st	4,9 st	VB 2017
  Inskrivningsgraden i förskoleverksamheten	90 %				90 %	90 %	2017
  Kvalitetsindikatorn - Självvärdering utifrån läroplansuppdraget	3,4			3,4	3,8	3,8	2017
Analys Resultatet för indikatorn är oförändrat från förra året. Förskoleenheternas uppföljningar visar att verksamheterna använder indikatorn som ett underlag för reflektion och att diskussionerna i arbetslaget bidrar till utvecklingsarbetet. Uppföljningarna visar dock fortsatt att arbetslag med hög kompetens tenderar att vara mer kritiska i sina bedömningar av den egna verksamheten än arbetslag som ännu inte kommit så långt i sitt kvalitetsarbete.							
  Svarefrekvens på förskoleundersökningen	70 %				80 %	80 %	2017
Analys Svarefrekvensen är marginellt högre än förra året. Resultatet kommer att analyseras och arbetssätt kommer att utformas i syfte att öka andelen svar på förskoleundersökningen. En föräldravecka, med information om vikten av att besvara brukarundersökningen, har planerats i februari vecka sju i samband med att undersökningen för 2018 delas ut.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska utarbeta stadsövergripande riktlinjer för förskoleplaneringen, med prioritering på nybyggnadsområden. Utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ska bistå kommunstyrelsen i detta arbete.	2017-01-01	2017-12-31	
  Stadsdelsnämnderna ska, i samarbete med utbildningsnämnden utveckla verksamhetsformer för att få fler barn i socioekonomiskt utsatta områden att gå i förskolan	2017-01-01	2017-12-31	
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen, arbetsmarknadsnämnden, samt de stadsdelsnämnder som lyfts fram i riktlinjerna för det lokala utvecklingsarbetet, utveckla samverkansformer med föräldrar och civilsamhälle runt grund- och gymnasieskolor med högt socioekonomiskt index	2017-01-01	2017-12-31	
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna ta fram centrala riktlinjer för barnsäkerhet i stadens förskoleverksamhet	2017-01-01	2017-12-31	
  Utbildningsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda hur konceptet med introduktionsförskolor kan utvecklas och spridas till fler områden.	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Barn i Rinkeby-Kista kommunala förskolor utvecklar sin förståelse för god hälsa och välbefinnande

● Uppfylls helt

Analys

Rapporten Skillnadernas Stockholm, delrapport Förskola - en god investering i jämlika uppväxtvillkor visar att en förskola med goda lärande- och utvecklingsmöjligheter kan bidra till att stärka barnens hälsa både på kort och lång sikt och främja goda skolresultat i framtiden. Det finns också ett tydligt samband mellan fysisk aktivitet, bra kosthållning och god hälsa.

Inskrivningsgraden i förskolan är 90 procent. Motsvarande siffra för åldersgruppen 2016 var 71 procent. Under året har insatser genomförts i syfte att öka andelen inskrivna barn i förskola. Genom bland annat regelbunden information om förskoleverksamhet på medborgarkontoren, tätare samarbete med de öppna förskolorna och introduktionsförskolorna. Dessutom har verksamheten påbörjat utformningen av en mer utförlig informationsbroschyr om de kommunala förskolorna.

I september inleddes en fortbildningssatsning om måltidspedagogik i syfte att öka medarbetarnas kunskaper om hur mat och måltider kan integreras i den pedagogiska verksamheten. Fortbildningen baserades på läroplansuppdraget för förskolan, nationella folkhälso- och miljömål samt Stockholms stads miljöplan.

Förskoleenheternas verksamhetsberättelser visar att utbildningssatsningen haft genomslagskraft i verksamheterna. Barnen inspirerar varandra, de är intresserade av maten, äter mer grönsaker och vågar i högre grad prova nya livsmedel och smaker. Flera förskolor har använt Sapere-metoden, en pedagogisk metod där barnen får använda alla sinnen för att uppleva och beskriva maten. Kockar/kokerskor och pedagoger samarbetar mer runt utformning av måltiden vilket också bidragit till att barnens intresse och nyfikenhet för maten ökat. Barnens åsikter om maten har tagits tillvara i högre grad och att nya maträtter har lagts till menyn. Halvfabrikat används i mindre utsträckning än tidigare.

Verksamhetsberättelserna visar också att fysiska aktiviteter planeras med större medvetenhet om balans mellan vila och måltider. Utomhusaktiviteter genomförs mer strukturerat så att barnen stimuleras till aktivitet och får uppleva rörelseglädje tillsammans. Medarbetarna är mer aktiva och medvetna om sina roller som förebilder vilket bidrar till att barnen är mer aktiva och tar egna initiativ till fysiskt rörliga lekar.

Brukarundersökningen visar att resultaten för frågorna som rör kost och rörelse har ökat i jämförelse med 2016.

- *Jag är nöjd med informationen jag får om maten på förskolan från 76 till 78 procent.*
- *Jag upplever att mitt barns förskola serverar en varierad och näringsrik mat från 80 till 82 procent.*
- *Jag upplever att mitt barn uppmuntras till fysiska aktiviteter från 85 till 86 procent.*

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel medarbetare som genomgått fortbildning i kost och hälsa	66,43 %				25 %		2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förskolans medarbetare ska erbjudas fortbildning om kost och hälsa	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Barn i Rinkeby-Kista kommunala förskolor utvecklar sina språkliga och kommunikativa förmågor

 Uppfylls helt

Analys

Språk och kommunikation är centralt i förskolans läroplan. Ett utvecklat och varierat språk är grundläggande för alla barns utveckling och en förutsättning för goda resultat i skolan. Under året har ett flertal satsningar inletts i syfte att stärka barnens språkutveckling.

En två-dagars fortbildning om språkutveckling med särskilt fokus på flerspråkighet har genomförts inom alla enheter. Utbildningen kommer att erbjudas kontinuerligt till alla nya medarbetare. Fortbildning har också genomförts om språksamtal mellan förskola och förälder om barnets språkliga miljö och som bidrar till att öka medarbetarnas möjligheter att stärka barnets språkutveckling på svenska och på modersmålet.

Under året lanserades Skolverkets Läs- och skrivportal, ett pedagogiskt verktyg som ska bidra till att stärka barnens förutsättningar till ett funktionellt och användbart språk. Deltagandet, som hittills upplevts som mycket positivt, kommer att utvärderas för beslut om fler enheter ska använda verktyget.

Samarbetet med stadsbiblioteket har fortsatt genom att ytterligare ca 30 läsombud utbildats under 2017. I genomsnitt finns två läsombud per förskola. Läsombudens huvudsakliga uppdrag är att stimulera och motivera till mer litteratur och högläsning i verksamheterna.

Ytterligare en insats för att tillgängliggöra litteratur och stimulera till mer högläsning och berättande är ett samverkansprojekt som inletts med kulturförvaltningen om hur förskolebibliotek skulle kunna utformas.

Förskolornas verksamhetsberättelser visar att de utbildningsinsatser som genomförts har ökat pedagogernas medvetenhet och kunskap om hur de kan bidra till att varje barns språk utvecklas. Genom att utnyttja alla situationer under dagen för lärande och i högre grad sätta ord på det som sker i verksamheten stimuleras barnens språkutveckling. För att väcka barnens nyfikenhet för ord och samtal använder pedagogerna ett mer varierat språk än tidigare och introducerar mer medvetet nya ord och begrepp.

Verksamhetsberättelserna visar också att medarbetarnas medvetenhet om olika sätt att kommunicera och uttrycka sig på har ökat. Barnen delas ofta i mindre grupper för att öka

möjligheten till fördjupade samtal. Tecken och bildstöd används mer frekvent i verksamheterna för att stötta språkutvecklingen och digitala verktyg används allt mer ur ett språkutvecklingsperspektiv. Satsningen på läsombud har fått genomslag genom att högläsning och litteratur, både planerat och spontant, fått större utrymme och i högre grad planeras utifrån barngruppens intressen och behov.

Brucarundersökningen visar att resultatet för de frågor som rör pedagogisk miljö och språk har ökat i jämförelse med 2016:

- *Jag upplever att den pedagogiska miljön (material och dess tillgänglighet) på mitt barns förskola uppmuntrar till lek, utveckling och lärande* har ökat från 84 till 86 procent.
- *Jag upplever att mitt barn uppmuntras till att utveckla sitt språk (utveckla sitt ordförråd, sin förmåga att berätta, ställa frågor, uttrycka tankar, att lyssna och utveckla sitt skriftspråk)* har ökat från 80 till 82 procent.

Insatserna, tillsammans med nya arbetssätt, har bidragit till att barnens ordförråd har utökats och att deras intresse för böcker och berättande har ökat. En framgångsfaktor i arbetet är möjligheten att arbeta i olika gruppkonstellationer under dagen, möjlighet att utforma och kontinuerligt pröva och utvärdera nya arbetssätt samt tillgång till fortbildning.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Kvalitetsindikatorn - Självvärdering utifrån läroplansuppdraget. Arbetslagets bedömning av "förskolans förmåga att stödja barns lärande och utveckling" med inriktning på barns språkliga och kommunikativa utveckling	3,5			3,5	3,8		2017
Analys Barns språkliga och kommunikativa utveckling är ett eget område i indikatorn för kvalitet i förskolan vilket tillsammans med förskolans läroplan säkerställer att kommunikation och språkutveckling prioriteras. Förskoleenheternas verksamhetsberättelser bekräftar att arbetssätt för att stärka barnens flerspråkiga språkutveckling ständigt utvärderas och utvecklas. Tidigare erfarenhet bekräftar också att arbetslag med hög kompetens tenderar att granska sin verksamhet mer kritiskt än arbetslag med en lägre kompetens. Under året har omfattande utbildningsinsatser kopplade till språk och kommunikation genomförts i verksamheterna.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förskoleverksamheten ska erbjuda medarbetarna utbildning som ökar deras medvetenhet och kompetens om barns språkutveckling	2017-01-01	2017-12-31	
 Förskoleverksamheten ska utveckla arbetet med språksamtal för att stärka alla barns möjlighet till kommunikation	2017-01-01	2017-12-31	
 Förskolorna ska utveckla arbetssätt och metoder för att stärka användandet av digitala verktyg i den pedagogiska verksamheten	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Barn och ungdomar deltar i fritidsaktiviteter.

● Uppfylls helt

Analys

Under januari skickades stadens kollokatalog för LSS-kollo, till alla vårdnadshavare för barn och ungdomar i stadsdelsområdet mellan 7 - 21 år som har insats enligt LSS.

I mars arrangerades, tillsammans med Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning, idrottsförvaltningen och utbildningsförvaltningen, ett dialogcafé för barn och unga med funktionsnedsättning samt deras familjer. Syftet var att identifiera behov och önskemål om aktiviteter för målgruppen. Biståndshandläggare informerade om möjlighet att söka ledsagning och andra LSS-insatser.

Inför sommarlovet inleddes ett tätare samarbete mellan olika enheter för informationsutbyte om aktiviteter. Syftet är att öka deltagandet i fritidsaktiviteter genom medarbetares informationsspridning om olika aktiviteter, till socialtjänstens brukare.

Sommarlovsprogrammet innehöll information om aktiviteter riktade till barn och ungdomar med funktionsnedsättning. För barn som växer upp i familjer med ekonomiskt bistånd infördes en särskild sommarlovspeng från och med sommaren 2017 för att öka barnens möjlighet till fritidsaktiviteter under sommarlovet. Under juni beviljades sommarlovspeng för 497 barn.

En inventering har genomförts av fritidsaktiviteter som kan passa personer med omfattande funktionsnedsättningar. Fler i målgruppen har till följd av detta kunnat ta del av lämpliga fritidsaktiviteter.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Information om fritidsaktiviteter för barn och ungdomar med funktionsnedsättning ges till föräldrar (Program för delaktighet).	2017-01-01	2017-12-31	
✓	Uppmärksamma barn till föräldrar med psykisk funktionsnedsättning genom att informera föräldrarna om fritidsaktiviteter för barn och ungdomar.	2017-01-01	2017-12-31	
✓	Ökad möjlighet för barn till föräldrar med olika typer av funktionsnedsättningar att delta i fritidsverksamheter tillsammans med sina föräldrar (Program för delaktighet).	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Barn, ungdomar och föräldrar möter en kunskapsbaserad socialtjänst

● Uppfylls helt

Analys

Utbildningar och internt utvecklingsarbete i syfte att ge medarbetare bästa möjliga kunskap och förutsättningar i arbetet har genomförts enligt plan. Förvaltningen strävar efter att öka barns, ungdomars och föräldrars delaktighet i mötet med socialtjänsten. Alla medarbetare som arbetar med denna målgrupp har under året genomgått grundutbildning i den lösningsfokuserade metoden Signs of safety. Tillämpning av detta arbetssätt bedöms bidra till att fler och mer fokuserade samtal förs med barn, ungdomar och föräldrar inom ramen för

såväl utrednings- som behandlings- och uppföljningsarbete.

Nätverksmöten har fortgått under året, vilket också bedöms ha bidragit till att familjers egna resurser tas till vara i arbetet med utsatta barn och familjer. 77 olika familjer har under året deltagit i ett eller fler nätverksmöten under året. Arbets sättet *nätverksutredande möte* tillämpas i allt fler ärenden, som ett sätt att dels ta tillvara barns, ungdomars och familjers nätverk som resurser i utredning, dels för att förkorta utredningstiden i barnavårdsutredningar. I utvärderingsintervjuer med ungdomar som deltagit i och/eller varit föremål för nätverksmöten framkommer att ungdomarna generellt är positiva till arbets sättet och vad det har genererat.

För att frigöra tid till möten med brukare har nya tjänster, som syftar till att avlasta socialsekreterare i administrativa arbetsuppgifter, inrättats. Under året har uppdrag och arbetsformer för dessa tjänster utvecklats. Det är i nuläget för tidigt att utvärdera i vilken grad de nya tjänsterna har bidragit till önskat resultat.

Ett förbättrat system för uppföljning av effekterna av socialtjänstens insatser i öppenvård på aggregerad nivå tillämpas. Systemet bedöms, förutom att ge kunskap om verksamheten, ha bidragit till ett ökat fokus på uppföljning, där barns, ungdomars och föräldrars uppfattning om insatsen inhämtas. Härigenom kan insatsen ytterligare anpassas för att möta barnets behov.

Olika metoder har tillämpats för att hämta in barns och ungdomars åsikter om mötet med socialtjänsten. Åsikter om familjehemsvård inhämtas från unga vuxna som tidigare har varit placerade genom den s. k. Karlstadsmodellen. Ungdomar som varit föremål för och/eller medverkat i nätverksmöte kontaktas efter mötet för synpunkter om mötesformen.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel barn, ungdomar och föräldrar som tackar ja till föreslagen insats i öppenvård.	74,23 %				75 %		2017
Analys							
Andel barn, ungdomar och föräldrar som tar emot föreslagen insats i öppenvård har ökat med tio procentenheter jämfört med föregående år. Förvaltningen har arbetat med att inom ramen för barnavårdsutredning ha fler samtal med barn och föräldrar, i syfte att förbättra dialogen med dem utredningen berör. Fler och fördjupade samtal med barn och föräldrar bedöms ha ökat förvaltningens förutsättningar att både nå fram till de familjer som behöver stöd och tillsammans med dem skapa hållbara lösningar som gynnar barnets utveckling.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Barns, ungdomars och föräldrars privata nätverk ska involveras i såväl utredningsarbete som vid insatser.	2017-01-01	2017-12-31	
 Följa upp och analysera effekterna av socialtjänstens insatser på aggregerad nivå.	2017-01-01	2017-12-31	
 Genomföra brukarundersökningar med barn, ungdomar och föräldrar.	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Barnen i Rinkeby-Kista kommunala förskolor utvecklar sin förmåga att förstå och handla utifrån demokratiska principer

● Uppfylls helt

Analys

I förskolans läroplan betonas respekten för mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar. Omsorg om och hänsyn till andra människor, liksom rättvisa och jämställdhet samt egna och andras rättigheter ska lyftas fram och synliggöras i verksamheten.

Ett femtiotal medarbetare har under året deltagit i fortbildning om genus och interkulturellt förhållningssätt. Fortbildningarna har genom att öka medarbetarnas normkritiska medvetenhet bidragit till att barnen i förvaltningens förskolor bemötts utifrån sina individuella förutsättningar.

Under hösten påbörjade en arbetsgrupp arbetet med att ta fram ett pedagogiskt underlag om genus, jämställdhet och normkritik. Underlaget ska utgöra ett stödmaterial för pedagogerna för att säkerställa ett normkritiskt perspektiv i alla förskolor.

För att säkerställa barns rätt har ett underlag för barnkonsekvensanalyser utformats och som används vid förändringar inom verksamheterna som påverkar barnen.

Tillgång till specialpedagoger har inneburit att förskoleenheterna fortsätter utveckla sina strukturer för att identifiera barn i behov av stöd och för att följa upp avdelningarnas arbete med att utforma ett anpassat stöd.

Specialpedagogerna handleder arbetslagen och samarbetar för att utforma metoder och arbetssätt för barn i behov av särskilt stöd. Talpedagog och förskolepsykolog är ett komplement till enheternas egna resurser.

Verksamhetsberättelserna visar också att arbetslagen oftare har arbetat i mindre grupper vilket bidragit till att barnen fått ökad tid för samtal både med vuxna och med andra barn. Detta har bidragit till att barnen utvecklat både sina förmågor att uttrycka sin åsikt och att lyssna på varandra. Arbetet i mindre grupper visar också att barnens möjligheter att göra självständiga val ökat då att fler alternativa aktiviteter kunnat erbjudas när barn och pedagoger delar upp sig.

Flera enheter gör också pedagogiska miljöronder då miljö och material granskas utifrån exempelvis tillgänglighet, fysiska behov, intressen eller normkritisk grund. Ronderna har bidragit till att barnen i högre utsträckning getts möjlighet att påverka verksamhetens utformning.

Olika arbetssätt för att konkretisera demokrati och barns rätt utvecklas och prövas inom enheterna. Exempel på detta är barnböcker baserade på FN:s barnkonvention, olika samtalsforum där barnen får uttrycka sina åsikter eller att barnens intressen och åsikter tas tillvara då den pedagogiska miljön ska förändras.

Brukarundersökningen visar att resultatet för frågor som rör normer och värden ökat i jämförelse med resultatet från 2016.

- *Jag upplever att mitt barn känner sig tryggt på förskolan från 87 till 88 procent.*

- Jag upplever att mitt barn uppmuntras till att utveckla sina sociala förmågor (utveckla sin empati, initiativförmåga, ansvarskänsla, tolerans och omtanke om andra) från 82 till 86 procent.
- Jag upplever att barnen på förskolan ges lika möjligheter att utvecklas, oberoende av kön, etnisk tillhörighet, religion eller funktionsnedsättning från 86 till 89 procent.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel medarbetare som genomgått fortbildning i interkulturellt förhållningssätt i förskolan	25,13 %				25 %		2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förskolans medarbetare ska erbjudas möjlighet till handledning, konsultation och fortbildning för att öka sin kunskap och kompetens om arbetet med barn i behov av särskilt stöd (Program för delaktighet)	2017-01-01	2017-12-31	
 Förskoleverksamheten ska utveckla arbetssätt och rutiner för att säkerställa en tillgänglig och pedagogisk miljö för alla barn (Program för delaktighet)	2017-01-01	2017-12-31	
 Förskoleverksamheten ska utveckla befintliga rutiner och arbetssätt med barnkonsekvensanalyser och kränkande behandling	2017-01-01	2017-12-31	
 Förskoleverksamheten ska utveckla sina arbetssätt inom normkritik och ett interkulturellt förhållningssätt	2017-01-01	2017-12-31	
 Verksamheterna i förskolorna ska utformas så att barn i behov av särskilt stöd tidigt kan identifieras och få det stöd och de utmaningar de behöver för sin utveckling (Program för delaktighet)	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Barnfamiljer som har kontakt med socialtjänsten har en bostad med förstahandskontrakt

 Uppfylls delvis

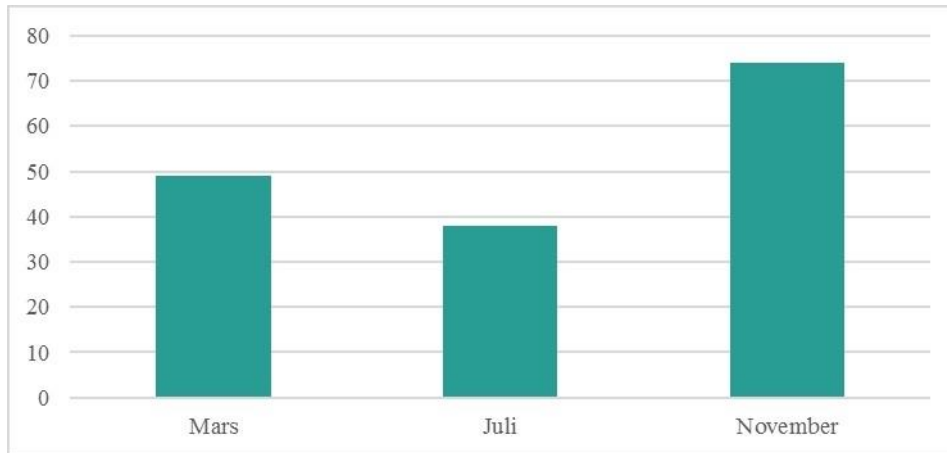
Analys

Alla som har en osäker boendesituation får information om bostadssituationen i Stockholm. Personer som har kontakt med ekonomiskt bistånd och riskerar att bli av med ett osäkert boende kontaktas av en behandlingsgare för att få råd och stöd i det fortsatta arbetet mot en stabil boendesituation.

Utvecklingen av bostadssituationen i stadsdelsområdet följs upp löpande. I den senaste mätningen som genomfördes i november 2017 redovisas att 456 barnfamiljer har ekonomiskt bistånd. Av dessa har 55 procent (250) eget förstahandskontrakt och 45 procent (206) bor i andrahand, inneboende eller på hotell. Av dessa bor 27 barnfamiljer på hotell. I dessa familjer finns 74 barn. Det är en ökning med 36 barn jämfört med mätningen i juli 2017. Efter mätningen i november har manuella kontroller genomförts som visar att sex barnfamiljer boende på hotell har löst sin bostadssituation själva. I dessa familjer bor 18 barn. Vid årsskiftet bodde således 56 barn på hotell.

En lägre andel barnfamiljer har ett förstahandskontrakt 55 procent (250 hushåll) jämfört med 60 procent (302 hushåll) 2016. Det är allt svårare för barnfamiljer med ekonomiskt bistånd att få ett förstahandskontrakt. Resultatet kommer att följas upp och analyseras under första halvåret 2018.

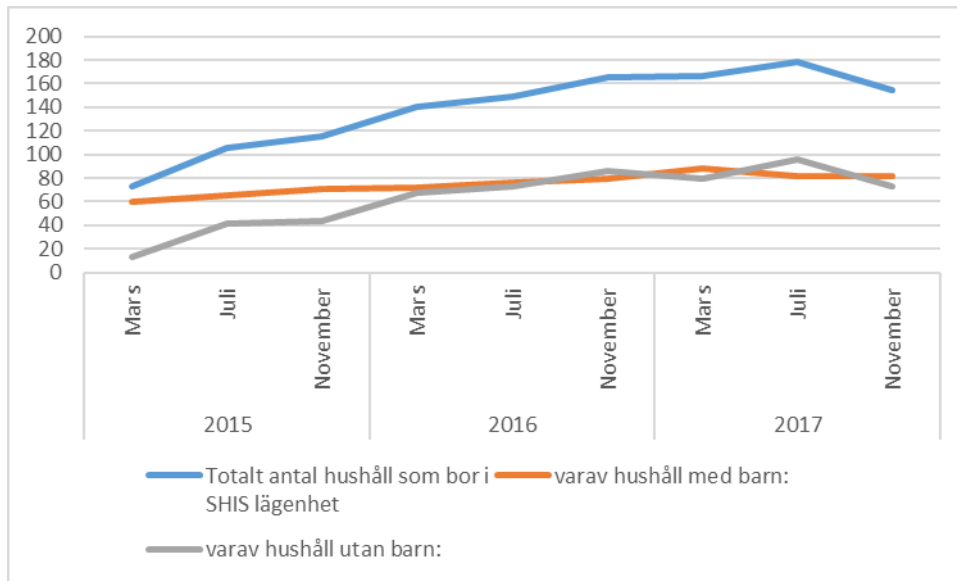

Diagrammet visar antalet barn boende på hotell vid mätningarna i mars, juli och november 2017

Samverkan mellan bohandläggare och socialsekreterare är en framgångsfaktor i det förebyggande arbetet mot bostadslöshet. Samverkan sker även med hyresvärdar över hela landet för att hitta bostäder. Under året har flera bostadslösa barnfamiljer motiverats till att flytta till boende med förstahandskontrakt utanför Stockholmsområdet. Handläggarna följer upp att familjer med en osäker boendesituation står i bostadskön och uppmuntrar dem som inte redan är anmälda att anmäla sig till bostadskön. Vid den senaste mätningen i november 2017 stod 489 hushåll av de 598 som saknar förstahandskontrakt i bostadskön.

Enligt mätningen i november 2017 har 155 hushåll varav 82 barnfamiljer och 73 hushåll utan barn, en lägenhet via Stockholms stads bostadssociala resurs Stiftelsen Hotellhem i Stockholm (SHIS). Det är 23 färre jämfört med mätningen i juli. Minskningen har skett bland hushåll utan barn.

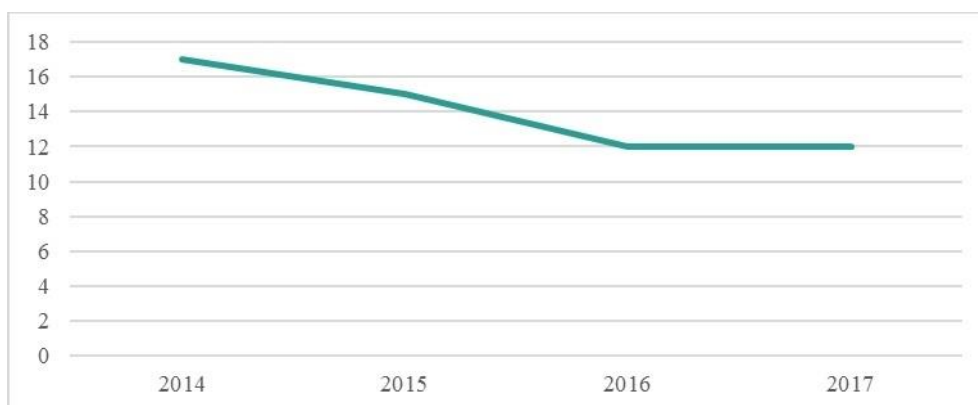
Diagrammet visar antal hushåll boende i SHIS lägenhet vid mättillfällena 2015-2017

Bohandläggare stödjer och motiverar hushåll som är bostadslösa eller riskerar bostadslöshet att ta itu med sin boendesituation. Bland annat erbjuds *Bosökarskola* för den målgrupp som bor inneboende i syfte att förebygga bostadslöshet. I *Bosökarskolan* får klienterna kunskap om hur bostadsmarknaden fungerar och verktyg för att söka bostad.

Det vråkningsförebyggande arbetet fortgår. Självförsörjande hushåll med hyresskuld erbjuds stöd av hyresrådgivare för att kunna behålla sin bostad och förbli självförsörjande. Syftet är att motivera den enskilde att prioritera sina hyresskulder och betala hyran i tid. Barnfamiljer och unga vuxna prioriteras.

Kronofogdemyndigheten har rapporterat 22 avhysningsärenden för Rinkeby-Kista varav 10 verkställdes. Ingen barnfamilj har vräkts under året.

Boendekostnaderna för hotell och vandrarhem har minskat från 17 mnkr 2014 till 12 mnkr 2017.

Diagrammet visar boendekostnader (mnkr) för hotell och vandrarhem 2014 – 2017

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
◆ Andel hushåll med barn som har en bostad med förstahandskontrakt.	54,82 %				60 %		VB 2017
Analys En lägre andel barnfamiljer har ett förstahandskontrakt 55 procent (250 hushåll) jämfört med 60 procent (302 hushåll) 2016. Det är allt svårare för barnfamiljer med ekonomiskt bistånd att få ett förstahandskontrakt. Resultatet kommer nogsamnt att följas upp och analyseras under första halvåret 2018.							

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.2 Tidiga sociala insatser skapar jämlika livschanser för alla

◆ Uppfylls delvis

Analys

Förebyggande arbete

I syfte att motverka våld, kriminalitet och droger samverkar förvaltningen med olika nätverk av nattvandrare i stadsdelsområdet. Förvaltningens fältassistenter och medborgarvärdar har arbetat förebyggande och uppsökande bland ungdomar som riskerar att hamna i missbruk och kriminalitet. Förvaltningen har vid särskilda händelser som inträffat under året satt in extra förstärkning av fältassistenter, medborgarvärdar, ungdomsvärdar och medarbetare på förvaltningens ungdomsverksamheter.

Under året har en struktur för långsiktigt, våldsförebyggande arbete med genusperspektiv i stadsdelsområdet utformats. Strukturen bygger på en målgruppsnära samverkan mellan aktörerna i Myndigheter in Samverkan (MYS). Som ett steg i detta arbete har implementering av programmet Mentorer i våldsprevention (MVP) påbörjats på Husbygårdsskolan och Rinkebyskolan.

Förebyggande föräldraskapsstöd

Vid familjehusen i Rinkeby och Husby bedrivs olika former av förebyggande föräldraskapsstöd, som alla syftar till att stärka samspel och relationer mellan föräldrar och barn. Här finns en öppen förskola och föräldrarådgivning, där föräldragrupper, evidensbaserade föräldrastödsprogram, studiecirklar, tema- och dialogträffar samt enskilda samtal ger föräldrar kunskap och verktyg för att ha en god kommunikation med sitt barn. I familjehuset i Husby finns även barnavårdscentral. Utvärderingar visar att föräldrastödsprogrammen har lett till färre konflikter och bättre relationer mellan föräldrar och barn. Vid familjehuset i Rinkeby bedrivs också, i samarbete med barnhälsovården, ett utökat hembesöksprogram för förstagångsföräldrar. Föräldrarådgivningen har arbetat för att få fler besökare till verksamheten, vilket har resulterat i att antalet besökare har fördubblats jämfört med föregående år. Ytterligare en föräldralots har anställts, med uppdrag att arbeta uppsökande för att få fler föräldrar att ta del av förvaltningens verksamheter. Referensgruppsmöten med föräldrar har genomförts som en del av planeringen för nya aktiviteter för att säkerställa att föräldrars önskemål och behov möts upp, vilket bland annat har resulterat i dialogmöten. Ett nära samarbete med BVC och öppen förskola är ytterligare en faktor som bedöms ha bidragit till det ökade antalet besökare. En föräldraguide som beskriver

alla förvaltningens förebyggande verksamheter riktade till föräldrar med barn i åldern 0-18 år har delats ut till föräldrarna i stadsdelsområdet.

Barn och ungdom

Arbetet med att öka både barns och föräldrars delaktighet i utredningar och insatser har utvecklats. Ett brett utbud av öppenvårdsinsatser erbjuds barn, ungdomar och föräldrar. Arbetet med att systematiskt följa upp behandlingsinsatsers effekter på såväl individ- som gruppnivå har vidareutvecklats. Barns och föräldrars uppfattning om behandlingsinsatsers resultat inhämtas. Resultaten sammanställs för olika målgrupper och ligger till grund för verksamhetsutveckling. Andelen barn och ungdomar som återaktualiseras vid socialtjänsten inom 12 månader har fortsatt att minska. Arbetet med fördjupade uppföljningar bedöms ha bidragit till att behandling i ökad utsträckning leder till önskad och hållbar förändring.

En arbetsgrupp har bildats med uppdraget att se över befintliga och ta fram nya arbetssätt i öppenvård för ungdomar med normbrytande beteende.

Förvaltningen har återinfört arbetssättet att inom 48 timmar efter inkommen anmälan kontakta barnets föräldrar och erbjuda stöd. Arbetet med sociala insatsgrupper (SIG) för ungdomar med kriminellt beteende pågår.

En översyn av Ungdomens Hus i Rinkeby har genomförts. I samband med översynen bildades en föräldraförening, som genom sin närvaro i lokalerna har bidragit till ökad trygghet för besökarna. Verksamheten "Människan bakom uniformen" (MBU), som vänder sig till ungdomar 16-20 år i Järvaområdet två terminslånga kurser har genomförts under året.

Under året har en rutin för nätverksmöte vid LVU-vård i hemmet arbetats fram.

Fler familjehemsplacerade barn har tagit del av den manualbaserade arbetsmodellen Skolfam, som syftar till att stärka skolresultat i grundskolan för barn i familjehem.

Den lokala överenskommelsen för samverkan om barn i behov av särskilt stöd (BUS-överenskommelsen) har reviderats. Nya arbetsformer för samverkansarbetet har tagits fram i samarbete med Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning, grundskolechefer och hälso- och sjukvården. En utvärdering av Pilotprojekt samverkan skola och socialtjänst (PPSS) har genomförts och en modell för skolsociala stödteam ska utvecklas, där erfarenheterna från PPSS tillvaratas.

Missbruk

Andelen vuxna med missbruk som fullföljt planerade insatser har ökat. Trots ökningen uppnåddes inte målet. Orsaken till detta bedöms vara att många brukare utöver missbruk har flera andra sociala problem i form av hemlöshet, bristande socialt nätverk och psykisk sjukdom.

Arbetet inom missbruksvården har utvecklats under året och visar överlag goda resultat. Några förklaringar är tydlig information under utredningstiden och bättre matchning av insats. Utveckling av den egna öppenvården har också gjort att insatserna som erbjudits bättre kunnat möta behoven hos de enskilda.

Hemlöshet och försöks- och träningslägenheter

Förvaltningen har 68 tränings- och 21 försökslägenheter. Många som bor i dessa lägenheter har skulder och problem med ekonomin, vilket försvårar möjligheten att få ett

förstahandskontrakt. Sju personer har fått överta hyreskontraktet för sin försökslägenhet. Verksamheten med budget och skuldsanering har förstärkts med en medarbetare.

Kartläggningen av antalet hemlösa i staden sker på uppdrag av socialförvaltningen vartannat år. Mätningen 2016 visar en minskning av antalet hemlösa i Rinkeby-Kista med 158 personer jämfört med 2014. Fler män jämfört med kvinnor är hemlösa.

Goda exempel

I Rinkeby bedrivs sedan 2013 ett utökat hembesöksprogram för förstagångsföräldrar. Programmet genomförs i samarbete med barnhälsovården och innebär att alla förstagångsföräldrar erbjuds sex hembesök av BVC-sjuksköterska och socialtjänstens föräldrarådgivare när barnet är två veckor till femton månader gammalt. Det utökade hembesöksprogrammet har mottagits mycket positivt bland föräldrar som erbjudits att delta. Tilliten till vård och omsorg ökar genom den fördjupade kontakt och det förtroende som hembesöken av BVC-sjuksköterska och föräldrarådgivare ger. Utvärdering från Karolinska institutet 2017 visar att hembesöksprogrammet bidrar till ökad trygghet i den egna nya föräldrarollen, ökad kunskap om det svenska samhället och samhällets stöd för föräldraskap.

Ett team inom förvaltningens missbruksverksamhet deltog i stadens kvalitetsutmärkelse, i klassen *Förnyelsepriset*, som är ett årligt pris för att uppmärksamma och belöna framgångsrik verksamhetsutveckling i staden. Teamet som arbetar med brukare med komplexa vårdbehov (psykisk ohälsa och missbruk) inom Rinkeby-Kista mottagningen vann priset. Nya arbetssätt har utvecklats som bidragit till att enhetens klienter fått en bättre sammanhållen vård med färre myndighetskontakter.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ och familjeomsorgen (Utredningstyp BoU eller Vuxen) och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats (inom loF, BoU och Vuxna, 0-19 år)	87,4 %	89 %	83 %	85,4 %	84 %	84 %	VB 2017
  Andel enskilda som har fått stöd i enlighet med sitt beslut inom socialpsykiatri	76,32 %	73,08 %	78 %	72,61 %	80 %	Nämnden har fastställt målvärdet	2017
Analys							
Trots att årsmålet inte uppnås är ökningen i förhållande till föregående år positivt och en framgång i arbetet att skapa jämlika livschanser för alla.							
  Andel enskilda som klarar mer på egen hand inom socialpsykiatri	36,36 %	28,57 %	40,82 %		50 %	Nämnden har fastställt målvärdet	2017
Analys							
Ett första mål för hur många av brukarna som bedömer att insatsen bidrar till att de klarar mer på egen hand var svår att skatta. Biståndet ska utformas så att det stärker den enskildes möjligheter att leva ett självständigt liv. Inom socialpsykiatri är det många som haft både sin ohälsa och sina insatser under lång tid och siffran kommer att bli värdefull i det fortsatta uppföljningsarbetet med klienterna, särskilt vid planering av insats och uppföljning. Skillnaden i resultaten för kvinnor och män bedöms som stora och behöver analyseras och utgöra underlag för 2018 års utvecklingsarbete inom både myndighetsutövning och utförare.							

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
   Andel insats/insatser avslutade enligt plan inom vuxna missbruk	26,6 %	25,9 %	30 %	20 %	30 %	35 %	VB 2017
Analys Andelen vuxna personer med missbruk som fullföljt planerade insatser har ökat från 20 procent (2016) till 26,6 procent (2017). Trots ökningen uppnåddes inte målet till fullo. Totalt har 64 brukare (tio kvinnor och 54 män) avslutat insatsen. Varav 17 (tre kvinnor och fjorton män) avslutat insatsen enligt den gemensamma planeringen. Många av brukarna har utöver missbruk flera andra sociala problem i form av hemlöshet, bristande socialt nätverk och psykisk sjukdom. Vilket gör det extra svårt att fullfölja planerade insatser. Resultatet kommer att följas upp och analyseras.							
   Andel personer med insatser inom socialpsykiatri som är nöjda med hur utredningen av deras behov av stöd genomfördes	73 %	68 %	78 %	65 %	70 %	80 %	2017
   Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder alkohol	73 %	74 %	74 %		73 %	Nämnden har fastställt målvärdet	2017
   Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder narkotika	89 %	88 %	91 %		89 %	Nämnden har fastställt målvärdet	2017
   Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder tobak	86 %	88 %	85 %		86 %	Nämnden har fastställt målvärdet	2017
   Andelen försökslägenheter som övergått till eget kontrakt relaterat till totala antalet försökslägenheter i nämnden	33 %	12 %	9 %	35 %	30 %	25 %	2017
   Antal hemlösa	170 st	100 st	70 st	169 st	170 st	Nämnden har fastställt målvärdet	2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med socialnämnden och utbildningsnämnden säkerställa att barn i skolåldern som bor på skyddat boende erbjuds skolundervisning inom en vecka samt att yngre barn snarast erbjuds undervisning i förskoleklass, förskola eller annan pedagogisk verksamhet.	2017-01-01	2017-12-31	
  Stadsdelsnämnderna ska utveckla arbetet med hembesöksprogram tillsammans med barn- och mödravården och förskolan.	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Barn och unga agerar i enlighet med lagstiftning och har en livsstil som gynnar deras utveckling

 Uppfylls helt

Analys

Öppenvårdsinsatser för målgruppen har utvecklats under året. Bland annat har samarbetsrutiner och arbetssätt förtydligats så att olika insatser kan anpassas och kombineras, för bättre behandlingsresultat i ärenden med ungdomar med kriminellt beteende. Av 16 genomförda uppföljningar i ärenden där ungdom fått öppenvårdsbehandling med målet att upphöra med droger och/eller kriminalitet uppgav samtliga ungdomar och vårdnadshavare att behandlingen genererat en positiv förändring.

Den evidensbaserade behandlingsinsatsen Multi Systemic Therapy har tillämpats i 30 ärenden och visar goda resultat för målgruppen. Bland annat hade 76 procent av ungdomarna vid behandlingens avslut en fungerande sysselsättning, i 81 procent av ärendena hade kriminaliteten upphört och 90,5 procent av ungdomarna bodde vid behandlingens avslut kvar hemma. Målen för behandlingen är säkerhet, skydd och omsorg i barnets/tonåringens familj, att ungdomen bor kvar i hemmet, ingen brottslighet, inget missbruk och att skola/praktik/arbete fungerar. Det terapeutiska arbetet genomförs i familjens och i barnets inre och yttre närmiljö och genomförs intensivt under tre till fem månader.

Förvaltningen satsar på utveckling av nätverksarbete, där barns, ungdomars och föräldrars såväl privata som professionella nätverk tas tillvara för att åstadkomma positiva förändringar för barnen. Under året har en rutin för månatliga nätverksmöten vid LVU-vård i hemmet arbetats fram.

Arbetet med sociala insatsgrupper (SIG) för ungdomar med kriminellt beteende pågår. Samarbete genom bland annat träffar och erfarenhetsutbyte sker med den lokala polisorganisationen.

En arbetsgrupp har bildats med uppdraget att se över befintliga och ta fram nya arbetssätt i öppenvård för målgruppen ungdomar med normbrytande beteende.

För att tidigt fånga upp ungdomar som anmäls för brott har förvaltningen återinfört arbetssättet att inom 48 timmar efter inkommen anmälan kontakta barnets föräldrar och erbjuda stöd.

Familjehuset bedriver förebyggande föräldraskapsstöd till tonårsföräldrar i form av särskilda föräldrastödsprogram, öppna föreläsningar samt enskilda samtal med föräldrarådgivare.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel barn och föräldrar som vid avslut av insats upplever en positiv förändring.	100 %			44 %	70 %		2017

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Samarbeta med bl. a. fältverksamhet, polis och skola i sociala insatsgrupper för ungdomar med antisocialt beteende.	2017-01-01	2017-12-31	
✓	Utveckla insatserna för ungdomar med allvarliga beteendeproblem.	2017-01-01	2017-12-31	
✓	Vid första kontakten med socialtjänsten erbjuda förebyggande och tidigt stöd till tonårsföräldrar vid familjehusen.	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Barn och unga har en fungerande skolgång

● Uppfylls helt

Analys

Av 30 genomförda uppföljningar i ärenden där ett barn eller en ungdom fått öppenvårdsbehandling med målet att barnet/ungdomen ska ha en fungerande skolgång uppgav 22 barn/ungdomar och vårdnadshavare att behandlingen genererat en positiv förändring.

Fler familjehemsplacerade barn har tagit del av den manualbaserade arbetsmodellen Skolfam, som syftar till att stärka skolresultat i grundskolan för barn i familjehem. Modellen bygger på principen att samverka för att förebygga misslyckanden i skolan och involverar familjehemsföräldrar, barnets socialsekreterare, skolpersonal samt specialpedagog och psykolog från det stadsövergripande skolfamteamet.

Den lokala överenskommelsen för samverkan om barn i behov av särskilt stöd (BUS-överenskommelse) har reviderats. Nya arbetsformer för samverksansarbetet har tagits fram i samarbete med Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning, grundskolechefer och hälso- och sjukvården. Förvaltningen deltar i arbetsgrupper med uppdrag att förbättra samverkan för särskilt utsatta grupper.

Skolorna i stadsdelsområdet har fått möjlighet att använda sig av förvaltningens nätverkslag för att hålla i nätverksmöten. Två skolor i stadsdelsområdet har visat intresse för att använda nätverkslagets tjänster.

En utvärdering av Pilotprojekt samverkan skola och socialtjänst (PPSS) har genomförts och en modell för skolsociala stödteam ska utvecklas, där erfarenheterna från PPSS tillvaratas. Skolsociala stödteam ska ge stöd till elever som inte når kunskapsmålen.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● Andel barn och föräldrar som vid avslut av insats upplever en positiv förändring.	73,33 %			75 %	70 %		2017

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Fortsatt utveckling av arbetssätt för uppföljning av familjehemsplacerade barns skolgång.	2017-01-01	2017-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Inom ramen för den lokala överenskommelsen om samverkan kring barn i behov av särskilt stöd (BUS) ska samarbetet med skola och hälso- och sjukvården utvecklas (program för delaktighet).	2017-01-01	2017-12-31	
 Utredda möjligheterna att implementera Pilotprojekt samverkan skola och socialtjänst (PPSS) i ordinarie verksamhet.	2017-01-01	2017-12-31	
 Utveckla nya arbetssätt för barn och ungdomar med hög skolfrånvaro.	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Barn, ungdomar och unga vuxna lever i en miljö fri från kriminalitet, våld och droger

 Uppfylls delvis

Analys

I syfte att motverka våld, kriminalitet och droger har förvaltningen fortsatt nära samverkan med olika nätverk av nattvandrare i stadsdelsområdet. Förvaltningens fältassistenter och medborgarvärdar har arbetat förebyggande och uppsökande bland ungdomar som riskerar att hamna i missbruk och kriminalitet. Förvaltningen har vid särskilda händelser som inträffat under året satt in extra förstärkning av fältassistenter, medborgarvärdar, ungdomsvårdar och medarbetare på förvaltningens ungdomsverksamheter.

Stadsdelsområdets förebyggande och uppsökande arbete har följts upp inom ramen för samarbetsstrukturen Myndigheter i samverkan (MYS). Strukturen bygger på lokal samverkan mellan skola, polis, förskola, fritid och prevention, socialtjänst och andra aktörer som exempelvis Jobbtorg, och arbetsförmedlingen. Under hösten genomfördes en workshop för samtliga deltagare i MYS med syfte att utvärdera befintlig samverkan och ge förslag till hur samverkan kan förstärkas och utvecklas ytterligare.

Verksamheten "Människan bakom uniformen" (MBU), som vänder sig till ungdomar 16-20 år i Järvaområdet två terminslånga kurser har genomförts under året. MBU möjliggör för målgruppen att lära känna och skapa relationer till uniformsbärande personer inom polis, räddningstjänst eller ambulans och förvaltningen presenterade arbetet på stadens goda exempelutställning i maj.

Under 2017 har en struktur för ett långsiktigt våldsförebyggande arbete med genusperspektiv för barn och unga utformats. Arbetet initierades av styrgruppen för MYS. För att det våldspreventiva arbetet ska få genomslag krävs metoder och strategier i samtliga verksamheter som möter barn och unga och strukturen bygger på en målgruppsnära samverkan mellan aktörerna i MYS. Genomförande av det våldsförebyggande programmet MVP (Mentors in Violence Prevention) har inletts på Husbygårdsskolan och Rinkebyskolan. De medverkande bedömer att arbetet som genomförts på skolorna även främjat dialoger med ungdomar som rör våld i miljöer utanför MVP-lektionerna.

Under våren genomfördes en workshop med medarbetare från de flesta av stadsdelsområdets kommunala låg/mellanstadieskolor, förskolor, familjestödsenhet och Familjehuset. Frågeställningarna i de dialoggrupper som bildades berörde frågor om samsyn av våldsbegreppet, hur samverkan ser ut och kan utvecklas för att förebygga våld, hur föräldrar

ytterligare kan engageras i arbetet samt vilka metoder som finns respektive saknas för att förebygga våld.

I början av maj stängdes ungdomsverksamheten i Ungdomens Hus på grund av arbetsmiljöskäl och en översyn av verksamhetens lokaler i Rinkeby genomfördes. I risk- och konsekvensanalysen framkom att det fanns ett behov av förstärkt bemanning och att lokalerna inte är ändamålsenligt utformade för verksamheten. Från och med juni 2017 utökades bemanning på Ungdomens Hus. Förvaltningen utreder även möjligheterna att hitta nya lokaler för Ungdomens Hus. I samband med översynen bildades också en föräldraförening, som genom sin närvaro i lokalerna har bidragit till ökad trygghet för besökarna.

Ungdomsgårdar och träffpunkterna har under hösten deltagit i en enkätundersökning som varje år utförs inom det rikstäckande nätverket KEKS (Kvalitet och Kompetens i Samverkan). Förvaltningens ungdomsverksamheter registrerade totalt 204 enkätsvar. I enkäten ingår en fråga om trygghet ("*där känner jag mig trygg*") på ungdomsgårdar och träffpunkter. Enligt genomförd sammanställning uppgår index för trygghet till 4.7 av totalt 5.0. Det är en siffra som motsvarar KEKS-snittet och visar att miljön på ungdomsverksamheterna i stor utsträckning upplevs som trygg.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	En lokal handlingsplan mot våldsbejakande extremism utarbetas.	2017-01-01	2017-12-31	
✓	En struktur för ett långsiktigt våldsförebyggande arbete med genusperspektiv för barn och unga utarbetas.	2016-01-01	2017-12-31	
✓	Inom projektet Sociala insatsgrupper för unga vuxna (20 - 29 år) samverkar förvaltningen med polisen och Spånga-Tensta sdf om insatser för att bryta kriminalitet.	2013-01-01	2017-12-31	
✓	Ungdomsgårdar och träffpunkter genomför en översyn av rutiner och riskbedömningar gällande hot och våldssituationer i verksamheterna.	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Barn, ungdomar och vuxna som riskerar att uppleva våld i nära relation och hedersrelaterat våld identifieras

 Uppfylls helt

Analys

I stadsdelsområdet ska barn, ungdomar och vuxna leva utan rädsla för att uppleva eller utsättas för, våld i nära relation och hedersrelaterat våld. Kunskapsnivån om våld i nära relation, konsekvenser av våld och hur våld kan upptäckas och motverkas behöver både vidmakthållas och höjas hos alla medarbetare som möter barn, ungdomar, vuxna och familjer i utsatta livssituationer. Under året har flera utbildningsinsatser genomförts i förvaltningen för att våldsutsatta ska identifieras i tidigt skede. En särskild utbildningsinsats har gjorts i samverkan med länsstyrelsen gällande FREDA kortfrågor, ett formulär som ger professionella inom exempelvis socialtjänsten stöd för att fråga om våld. Detta ökar möjligheten att kunna informera om och erbjuda stöd. Tidiga insatser främjar invånarnas hela livssituation och bidrar till jämlika livsvillkor för alla invånare.

Information har visats på 58 bildskärmar i Kista galleria på åtta olika språk, om vart man kan

vända sig om man är utsatt för våld eller känner oro för att någon annan utsätts för våld. Samarbete finns med fastighetsbolag som i trapphusen satt upp informationsmaterial. Medborgarkontoret sprider information om var man kan söka hjälp i frågor som rör våld i nära relationer. Äldreomsorgens beställarenhet har skickat ut information till alla invånare över 65 år. Förvaltningens relationsvåldsteam, RVT, träffar och informerar andra enheter, SFI, Komvux och vårdcentraler för att sprida information och kunskap till medarbetare och samverkanspartners. RVT har även genomfört föreläsningar på socionomutbildningen vid Ersta Sköndal högskola samt vid polishögskolan.

Under 2017 har RVT tagit emot 1908 samtal till sin jourtelefon vilket är en avsevärd ökning ifrån 2016 då 520 samtal registrerades.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Samtliga enheter inom förvaltningen söker identifiera om våld i nära relationer förekommer	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Barns och ungas hälsa och utveckling äventyras inte av förälders missbruk, psykiska ohälsa eller andra svårigheter

◆ Uppfylls delvis

Analys

Under perioden har behandlingsinsatsen familjestödjare, som riktar sig till till socialt utsatta familjer som bedöms ha behov av omfattande stöd över tid, setts över och utökats. Denna kompensande insats har mer praktisk och pedagogisk inriktning än traditionellt förändringsinriktat behandlingsarbete och erbjuds föräldrar med egna psykosociala svårigheter.

För att i ett tidigt skede uppmärksamma barn till föräldrar med egna svårigheter har samarbetsrutiner mellan olika enheter inom förvaltningen utvecklats. Arbetet med att ta fram en modell för samhandläggning har inletts.

Samverkan med barnhälsovården, mödravården, vuxenpsykiatri och barnhabiliteringen har fortskridit under året, liksom samarbetet med förskolorna i stadsdelsområdet. Samarbetet bidrar till att barn vars föräldrar har egna svårigheter upptäcks tidigare, så att deras behov av stöd kan tillgodoses innan problemen blivit alltför stora

Vid familjehusen i Rinkeby och Husby erbjuds förebyggande föräldraskapsstöd enskilt och i grupp. Inom ramen för ett samarbete med landstinget erbjuds alla förstagångsföräldrar i Rinkeby sex hembesök under barnets första 15 månader. Vid familjehuset i Rinkeby bedrivs även förebyggande familjerättsligt arbete, där föräldrar kan få rådgivning avseende skilsmässa, vårdnad-, boende-, och umgängesfrågor. I samarbete med Studieförbundet anordnas föräldrakringor.

Sammantaget bedöms dessa insatser bidra till att föräldrar med egna svårigheter uppmärksammas och erbjuds stöd i ett tidigt skede och att förutsättningarna för att barn i stadsdelsområdet ska ha jämlika livschanser förbättras.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel barn och föräldrar som vid avslut av insatsupplever en positiv förändring.	52,63 %			62,96 %	70 %		2017
Analys							
Av 19 genomförda uppföljningar i ärenden där ett barn eller en ungdom fått öppenvårdsbehandling med målet att barnet inte ska äventyras av föräldrarnas egna svårigheter uppgav tio barn och vårdnadshavare att behandlingen genererat en positiv förändring. Resultaten kan förklaras med komplexiteten i barnvårdsärenden och den mängd olika försvärande omständigheter som påverkar de socialt utsatta familjer som får insats i öppenvård. Fortsatt utveckling av öppenvårdsinsatser anpassade särskilt för denna målgrupp pågår.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Förbereda hembesöksprogram i Husby.	2017-01-01	2017-12-31	
 Förbättra samverkan mellan barn- och vuxenheterna genom fler gemensamma möten med familj och socialsekreterare vid vuxenheterna.	2017-01-01	2017-12-31	
 I samarbete med Studieförbundet genomföra föräldracirklar	2017-01-01	2017-12-31	
 Utbilda medarbetare i neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (Program för delaktighet).	2017-01-01	2017-12-31	
 Utveckla en ny form stödinsats till familjer där föräldrarna har egna svårigheter som är bestående över tid.	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Personer med funktionsnedsättning får insatser av god kvalitet.

 Uppfylls helt

Analys

Enligt årets brukarundersökning inom socialpsykiatri är nöjdheten om inflytande över insatsen boendestöd 79 procent, vilket är lägre än för staden totalt där resultatet är 87 procent. Resultatet tas i beaktande inför det fortsatta kvalitetsarbetet. Nöjdheten om inflytande över insatsen sysselsättning ligger däremot högre än för staden totalt, 94 procent respektive 84 procent.

Inom förvaltningens egen utförarverksamhet för boendestöd svarar 89 procent att boendestödjarna frågar på vilket sätt man vill ha sitt stöd. 88 procent (78 procent 2016) vet vart de ska vända sig om de vill lämna klagomål eller synpunkter på sina boendestödare. 92 procent svarar att man litar på sina boendestödare. På arbetscentrum som är utförare för sysselsättning inom socialpsykiatri svarar 100 % att de är nöjda med sin insats, att de blir väl bemötta och är nöjda med det stöd de får i verksamheten. 96% känner sig trygga med sin sysselsättningsverksamhet.

En översyn av metoder och arbetssätt för att stärka brukarnas delaktighet och inflytande har gjorts inom utförarverksamheterna under året. Verksamheterna har definierat innebörden av begreppen och där behov identifierats har nya kommunikationsformer utvecklats. Syftet är att underlätta för brukaren att vara delaktig och ha inflytande samt säkerställa att brukarnas upplevelser av beviljade insatser tas tillvara.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Översyn av metoder och arbetssätt i syfte att säkerställa brukarnas delaktighet och inflytande i insatsernas utformning. (Program för delaktighet)	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Personer med substansproblematik lever ett liv som inte styrs av alkohol och droger.

● Uppfylls helt

Analys

Öppenvården fortsätter att utvecklas och har under året tagit emot cirka 105 personer för behandling. Alkohol är den huvudsakliga drogen och flera har ett blandmissbruk med både alkohol och narkotika. Utöver drogproblem har många psykiatriska diagnoser. Totalt 17 personer har fullföljt hela sin behandling enligt plan varav fjorton män och tre kvinnor. Att ärenden avslutas enligt plan indikerar att den enskilde avslutas då önskad effekt är uppnådd, både med utgångspunkt från den enskilde och från socialtjänsten. Antal kvinnor som har avslutat insatsen enligt plan har minskat från sex personer 2016 till tre 2017 motsvarande för männen är en ökning från nio 2016 till fjorton 2017. Kvinnor som söker vård för sitt missbruk kommer ofta i ett sent skede, då missbruket har blivit allvarligare och detta försvårar möjligheten att fullfölja behandlingen.

Under året har förvaltningen beviljats medel för att kartlägga vilka öppenvårdsinsatser som finns i regionen samt möjligheten att samverka. Resultatet ska följas upp och utvärderas under 2018.

Till öppenvården är två uppsökare knutna. I deras uppdrag ingår bland annat att söka upp och motivera personer till kontakt med missbruksvården. På uppdrag av socialsekreterarna söker uppsökarna upp och motiverar personer som är svåra att nå eller har avslutat sin behandling i förtid, att påbörja behandling. Uppsökarna bistår även andra verksamheter inom socialtjänsten vid hembesök för att motivera till behandling. Under året har arbetssätt utformats. Informationsmaterial om missbruksverksamheten och kontaktuppgifter till uppsökarna har tagits fram och spridits till invånare och samverkanspartners. Uppsökarna har haft ett regelbundet samarbete med polisens gatulangningsgrupp i Järva. Samarbetet har lett till att antalet anmälningar som gäller unga vuxna har ökat.

Personer som kontaktar missbruksverksamheten och vill vara anonyma och/eller är osäkra på om de är i behov av stöd och insatser för sitt missbruk erbjuds fem icke biståndsbedömda samtal.

Under 2017 har 50 anmälningar inkommit enligt lagen om vård av missbrukare (LVM) vilket är elva fler jämfört med 2016. Samarbetet med polisen har lett till fler anmälningar. Efter utredning och motivationsarbete har åtskilliga personer erhållit vård på frivillig grund. Ett flertal komplexa LVM-anmälningar än tidigare har inkommit och behovet av vård vid behandlingshem och stödboende har ökat under året.

För personer med allvarligt missbruk och psykisk ohälsa är det vanligt med missbruksvård vid upprepade tillfällen. För att påverka livssituationen och motverka risken för återfall i missbruk

erbjuds samordnade behandlingsinsatser. En central del arbetet är användandet av samordnad individuell plan (SIP) som upprättas mellan landstinget och socialtjänsten. Individens behov samlas i planen och ska tillgodose stödinsatser från hälso- och sjukvården och socialtjänsten.

En satsning har gjorts för att använda utredningsverktyget Addiction Severity Index (ASI) mer effektivt. Vidare har samarbetet med landstingets beroendevård intensifierats. Syfte är att alla klienter ska bli patienter hos beroendevården för att kunna få bästa möjliga vård och stöd. Det innebär att landstingets beroendevård utreder den medicinska delen som sammanfogas med missbruksverksamhetens ASI utredning vilket ska ge bättre underlag för rätt insats för målgrupperna.

Antalet unga vuxna som söker behandling för sitt missbruk har ökat. Samarbete med psykiatri och med andra myndigheter fortgår. Andelen klienter som påbörjar haschavvänjningsprogram ökar. För att förbättra möjligheterna för unga vuxna att ta del av behandlingsinsatser har samarbete inletts med Framtid Stockholm Järva.

Ett utvecklingsarbete inom socialtjänsten är att uppmärksamma och integrera barn- och familjeperspektivet i arbetet inom socialtjänstens vuxen- samt barn- och ungdomsvård. En prioriterad fråga är att öka kunskapen hos personal inom missbruksvården om barns och föräldrars behov av stöd när föräldern har ett missbruk. Barnperspektivet uppmärksammas och informationen överförs omgående till barn- och ungdomsenheterna. Upparbetade samverkansrutiner finns. Arbetet med att ta fram en modell för samhandläggning har påbörjats. En samarbetsrutin finns upparbetad med landstingets beroendevård i missbruksutredningar av föräldrar. Rutinen har reviderats vilket innebär tätare samarbete vid gemensamma utredningar och det första mötet sker alltid tillsammans med föräldern, sjuksköterska och handläggare från barn respektive ungdomsenheterna.

Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta stadsdelsförvaltningar driver sedan 2014 sociala insatsgruppen (SIG) för att hjälpa unga vuxna i åldern 19-29 år som vill komma ifrån kriminalitet. Arbetet sker i nära samverkan med polisen, kriminalvården, Jobbtorg, arbetsförmedlingen och socialtjänsten. Totalt har 21 unga vuxna varit aktuella under perioden. Sex personer har avslutats till ett ordnat liv med arbete eller studier.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Påbörja och utveckla det uppsökande arbetet inom Rinkeby-Kista Mottagningen	2017-01-01	2017-12-31	
✓	Utveckla arbetssätt för att erbjuda icke biståndsbedömda samtal till kvinnor och män	2017-01-01	2017-12-31	
✓	Vidareutveckla arbetssätt för personer med samsjuklighet (psykisk ohälsa och substansproblematik) (Program för delaktighet)	2017-01-01	2017-12-31	
✓	Vidareutveckla samarbetet med barn och ungdom samt landstingets beroendevård, avseende föräldrar med substansberoende.	2017-01-01	2017-12-31	
✓	Öka kunskapen om öppenvårdens verksamhet inom Rinkeby-Kista mottagningen	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Placerade barn och ungdomar är trygga och utvecklas väl.

◆ Uppfylls delvis

Analys

Förvaltningen följer de placerade barnens fysiska och psykiska utveckling, både på individ- och gruppnivå. Under året har ett utvecklingsarbete för att bättre fånga upp placerade barns behov inom hälsoområdet bedrivits. Genom strukturerade arbetssätt med hälsokort och intervjumaterial, skattas både barnens, vårdgivarnas och vårdnadshavarnas upplevelser av barnets utveckling och situation, så att insatsen kan anpassas efter barnets individuella behov. Arbetet har inneburit en fördjupad kartläggning av de placerade barnens hälsohistoria och hälsovårdsbehov och har resulterat i att till exempel uteblivna vaccinationer och tandläkarbesök, har uppmärksammats och åtgärdats.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Utveckla differentierade arbetssätt för ensamkommande barn.	2017-01-01	2017-12-31	
✓	Utveckla ett system för uppföljning av placerade barns och ungdomars utveckling.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.3 Stockholm är en stad med levande och trygga stadsdelar

■ Uppfylls inte

Analys

Förvaltningen har genomfört trygghets- och tillgänglighetsvandringar enligt plan. Medborgarvårdar, ungdomsvårdar och en fältgrupp har rört sig i stadsdelsområdet för att öka upplevelsen av trygghet.

Övervakningskameror har installerats i Rinkeby och Husby centrum.

Inom det lokala brottsförebyggande rådet, Trygghet i fastigheter och utemiljö, samverkar förvaltningen med polis, bostadsbolag, fastighetsägare, räddningstjänst, Citycon och SL för att bidra till ökad trygghet i stadsdelsområdet. Rådet har träffats sex gånger under året och inom sig bildat arbetsgrupper för aktuella frågor. Ett exempel är hur otillåten trafik på gång- och cykelvägar ska hanteras.

Varje torsdag har förvaltningen och lokalpolisen tillsammans gått igenom en checklista med 20 frågeställningar för att få en uppfattning om risken för social oro. Därefter har den ifyllda listan sänts till förvaltningsledningen, polisen och samverkansparter.

Varje fredags- och lördagskväll har utsättningsmöten hållits i Rinkeby och Husby. Syftet med mötena har varit att de som verkar för trygghet i utemiljön ska komma överens om aktiviteter för kvällen. Deltagare på mötena har t.ex. varit polisen, nattvandrare, fältassistenter, medborgarvårdar, ungdomsvårdar och Lugna gatan. Förvaltningen har också sänt ut cirka 260 sms inför mötena om lägesbilden inför varje helg.

Förvaltningens trygghetsarbete beskrivs även under nämndmålet "Barn, ungdomar och unga

vuxna lever i en miljö fri från kriminalitet, våld och droger".

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel genomförda åtgärder inom ramen för risk- och sårbarhetsanalys (RSA)	100 %			100 %	100 %	100 %	2017
  Andelen som upplever trygghet i den stadsdel där man bor	37 %	39 %	36 %	44 %	60 %	75 %	2017
Analys Målet har inte uppnåtts. Otryggheten i området har ökat medan risken att drabbas för ett brott är oförändrad de senaste tio åren. Förvaltningen arbetar med tryggheten genom medborgarvårdar, ungdomsvårdar, fältassistenter. Förvaltningen genomför dessutom trygghetsvandringar för att göra platser tryggare och säkrare. Vid vandringarna medverkar fastighetsägare, polisen, trafikkontoret och invånare.							
  Stockholmarnas nöjdhet med rent och städlat	45 %	48 %	42 %		69 %	69 %	2017
Analys Målet har inte uppnåtts. För att öka nöjdheten har uppföljningen av entreprenörernas arbete intensifierats.							
  Stockholmarnas nöjdhet med skötsel av park och grönområden	48 %	54 %	41 %	58 %	69 %	69 %	2017
Analys Målet har inte uppnåtts. För att öka nöjdheten med skötsel av park- och grönområden har uppföljningen av entreprenörernas arbete intensifierats.							

Nämndmål:

Stadsdelsnämndsområdet ska bli tryggare och mer tillgängligt

 Uppfylls inte

Analys

Förvaltningen har genomfört trygghets- och tillgänglighetsvandringar flera gånger per år. Medborgarvårdar, ungdomsvårdar och en fältgrupp har rört sig i stadsdelsområdet för att öka upplevelsen av trygghet.

Övervakningskameror har installerats i Rinkeby och Husby centrum.

Inom det lokala brottsförebyggande rådet, Trygghet i fastigheter och utemiljö, samverkar förvaltningen med polis, bostadsbolag, fastighetsägare, räddningstjänst, Kista galleria och SL för att bidra till ökad trygghet i stadsdelsområdet. Rådet har träffats sex gånger under året och inom sig bildat arbetsgrupper för aktuella frågor. Ett exempel är hur otillåten trafik på gång- och cykelvägar ska hanteras.

Varje torsdag har förvaltningen och lokalpolisen tillsammans gått igenom en checklista med 20 frågeställningar för att få en uppfattning om risken för social oro. Därefter har den ifyllda listan sänts till förvaltningsledningen, polisen och samverkansparter.

Varje fredags- och lördagskväll har utsättningsmöten hållits i både Rinkeby och Husby. Syftet med mötena har varit att de som verkar för trygghet i utemiljön ska komma överens om aktiviteter för kvällen. Deltagare på mötena har t.ex. varit polisen, nattvandrare,

fältassistenter, medborgarvärdar, ungdomsvärdar och Lugna gatan. Förvaltningen har också sänt ut cirka 260 sms inför mötena om lägesbilden inför varje helg.

Förvaltningens pågående trygghetsarbete beskrivs även under nämndmålet "Barn, ungdomar och unga vuxna lever i en miljö fri från kriminalitet, våld och droger".

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel av befolkningen som känner sig trygga när de går ensamma hem på kvällen i den stadsdel där de bor.	34 %			40 %	50 %		2017
Analys							
Målet har inte uppnåtts. Otryggheten i området har ökat medan risken att drabbas för ett brott är oförändrad de senaste tio åren. Förvaltningen arbetar med tryggheten genom medborgarvärdar, ungdomsvärdar, fältassistenter. Förvaltningen genomför dessutom trygghetsvandringar för att göra platser tryggare och säkrare. Vid vandringarna medverkar fastighetsägare, polisen, trafikkontoret och invånare.							
 Andel krisutryckningar där krisledning är aktiverad och på plats senast tre timmar efter utlarmning.	100 %			100 %	100 %		2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Arbetsgrupperna inom Järva-Andan ska genomföra minst 20 möten per år till vilka boende och verksamma, företag, föreningar och myndigheter bjuds in. Mötena syftar till att öka delaktigheten i frågor som rör trygghet, utbildning och arbete. Mötena syftar också till att fånga upp idéer om ungdomars framtid.	2013-01-01	2017-12-31	
 Förvaltningen ska i nära samarbete med lokalpolisområdet utforma en samverkansöverenskommelse innehållande åtgärdsplaner för ökad trygghet och minskad brottslighet i stadsdelsområdet.	2017-01-01	2017-12-31	
 Parkplanen ska ligga till grund för ökad delaktighet för invånarna i planeringen av stadsmiljön.	2014-01-01	2017-12-31	
 Parkvägar och parkbänkar ska tillgänglighetsanpassas. (Program för delaktighet).	2014-01-01	2017-12-31	
 Säkerställa tillgängligheten i stadsdelsområdets lekplatser. (Program för delaktighet).	2013-01-01	2017-12-31	
 Ta fram tillgänglig och lättläst kommunikation och information. (Program för delaktighet).	2015-11-17	2017-12-31	
 Tillgänglighetsvandringar ska genomföras vid tre tillfällen per år i samråd med rådet för funktionshinderfrågor (Program för delaktighet)	2015-01-01	2017-12-31	
 Tre trygghetsvandringar ska genomföras under året. En på våren, en på hösten och en på vintern. Vandringarna ska följas upp.	2013-01-01	2017-12-31	
 Tydlig skyltning av förvaltningens verksamhetslokaler. (Program för delaktighet).	2016-01-01	2017-12-31	
 Utforma publika lokaler så att alla besökare ska känna sig välkomna, ha lätt att orientera sig och ta del av förvaltningens information i samtal, tryckt material och digitala skärmar. (Program för delaktighet).	2016-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.4 Stockholm är en stad med högt bostadsbyggande där alla kan bo

● Uppfylls helt

Analys

För att bidra till att antalet grupp- och servicebostäder ökar, pågår planering för utbyggnad av bostäder enligt både lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och socialtjänstlagen (SoL). En servicebostad med tolv lägenheter enligt LSS har färdigställts på Rinkebyterassen i slutet av året. På Kista Äng, med beräknad inflyttning 2020-2025, planeras för en gruppbofastad om tolv lägenheter enligt SoL och en servicebostad med tolv lägenheter enligt LSS. Även på Kista Gård 2 planeras för bostäder enligt LSS.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● Antal färdigställda bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	12 st			6 st	0 st	Nämnden har fastställt målvärdet	2017
● Antal påbörjade bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	0 st			12 st	0 st	Nämnden har fastställt målvärdet	2017

Nämndmål:

Det byggs bostäder med särskild service i Rinkeby-Kista

● Uppfylls helt

Analys

För att bidra till att antalet grupp- och servicebostäder ökar, pågår planering för utbyggnad av bostäder enligt både lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och socialtjänstlagen (SoL). En servicebostad med tolv lägenheter enligt LSS har färdigställts på Rinkebyterassen i slutet av året och de flesta av lägenheterna är uthyrda. På Kista Äng, med beräknad inflyttning 2020-2025, planeras för en gruppbofastad om tolv lägenheter enligt SoL och en servicebostad med tolv lägenheter enligt LSS. Även på Kista Gård 2 planeras för bostäder enligt LSS.

En tidigare planerad gruppbofastad om sex lägenheter enligt SoL på Kista Äng kommer av byggtekniska skäl inte att kunna genomföras.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ I samband med planeringsmöten för bostadsexploateringar ska förvaltningen bevaka behovet av bostäder för personer med funktionsnedsättning (Program för delaktighet).	2016-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.5 Stockholm har ett rikt utbud av idrott och fritid som är tillgängligt för alla

● Uppfylls helt

Analys

Parkleken Rinken och stadsdelsområdets ungdomsgårdar och träffpunkter har arrangerat ett varierat utbud av fritidsaktiviteter. I den öppna verksamheten har ledarledda och lekfulla aktiviteter anpassade utifrån önskemål, behov och ålder erbjudits, med betoning på rörelse och hälsa. Under skolloven har lovprogram med exempelvis kultur- och idrottsaktiviteter och olika läger och utflykter arrangerats. Ungdomsgårdarna och träffpunkterna har deltagit i flera lägerresor. Förvaltningen ingår i nätverket "Fritid för alla.

Ungdomsverksamheterna har hyrt olika idrottshallar i stadsdelsområdet för att arrangera idrottsaktiviteter och erbjuda olika former av spontanidrott.

Verksamhet med aktiviteter för flickor har genomförts med särskilda tjejkvällar en gång i veckan på ungdomsgårdarna och träffpunkterna. Ungdomsverksamheterna har också deltagit i arrangemanget #sthlmsystrar som syftar till att stärka relationerna mellan flickor från olika delar av Stockholm. Eventet är ett samarbete mellan bl. a. stiftelsen *nemas problemas*, förvaltningens ungdomsverksamheter och Fryshuset.

Flickor från stadsdelsområdet har deltagit i en översyn av ungdomsgårdarna och träffpunkterna. Översynen har utmynnat i förslag för att bättre tillgodose flickornas behov och önskemål om fritid och ungdomsverksamhet.

För barn i familjer med ekonomiskt bistånd infördes, från och med sommaren 2017, en särskild sommarlovspeng för att öka barnens möjlighet till fritidsaktiviteter under sommarlovet.

Under sommaren gjordes även en särskild satsning på mobil fritidsverksamhet.

I syfte att möjliggöra för fler ungdomar att få kontakt med idrottsföreningar, kulturaktiviteter eller andra fritidsaktiviteter deltar förvaltningen sedan i mars i verksamheten "Fritid i centrum". En fritidslots har rekryterats. I lotsens uppdrag ingår att vägleda och inspirera ungdomar till en aktiv fritid.

Idrottssatsningen i Järvaområdet som riktar sig till icke-föreningsaktiva ungdomar med fokus på flickor i åldern 10-17 år samt ungdomar med funktionsnedsättning har pågått under hela året. Satsningen genomförs tillsammans med idrottsförvaltningen och Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning.

Förvaltningen har byggt en "maxi pitch plan" i Husby. En maxi pitch plan är en konstgräsanläggning för spontanfotboll. Planen invigdes den 23 maj.

Goda exempel

Familjebussar med varierande utflyktsmål för hela familjen arrangerades för boende i stadsdelsområdet under sommaren. Den höga efterfrågan ledde till att antalet bussutflykter ökades.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andelen ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla idrotts- och fritidsaktiviteter	78,87 %			78,78 %	78 %	78 %	2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna fördela demokratistöd till organisationer som arbetar med lokalt demokratiarbete (1.5)	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Barn och ungdomar har tillgång till ett varierat utbud av idrotts- och fritidsaktiviteter

 Uppfylls helt

Analys

Parkleken Rinken och stadsdelsområdets ungdomsgårdar och träffpunkter har arrangerat ett varierat utbud av fritidsaktiviteter. I den öppna verksamheten har ledarledda och lekfulla aktiviteter anpassade utifrån önskemål, behov och ålder erbjudits, med betoning på rörelse och hälsa. Under skolloven har lovprogram med exempelvis kultur- och idrottsaktiviteter och olika läger och utflykter arrangerats. Ungdomsgårdarna och träffpunkterna har deltagit i flera lägerresor. En resa gick till Spanien som en del i ett Erasmus+ utbyte. Erasmus+ är EU:s program för internationellt samarbete och utbyte inom utbildning, ungdom och idrott. Lovprogrammen har innehållit riktade aktiviteter för barn och unga med funktionsnedsättning. Aktiviteterna under loven har annonserats i förvaltningens lovprogram och information om olika aktiviteter har också spridits i social media.

Planeringen för en parklek i Husbyparken i samverkan med SISAB har pågått under året.

Ungdomsverksamheterna har hyrt olika idrottshallar belägna i stadsdelsområdet för att på egen hand, eller i samverkan med föreningar, arrangera idrottsaktiviteter och för att kunna erbjuda olika former av spontanidrott. Spontanfotboll har under året bedrivits i samverkan med Djurgårdens IF och spontandans har arrangerats i samverkan med Kulturskolan och Streetstar sisters.

Förvaltningen deltar sedan i mars i verksamheten "Fritid i centrum". En fritidslots har rekryterats. I fritidslotsens uppdrag ingår att inspirera och vägleda ungdomar till en aktiv fritid genom att arrangera och/eller lotsa ungdomar till fritidsaktiviteter (idrott, kultur eller annan fritidsaktivitet) som passar dem. Lotsens arbete har i första hand utgått från Rinkebyskolan och Rinkeby ungdomsgård. Information till föräldrar har också bedömts vara en viktig del i detta arbete och workshops om fritidens skydds- och hälsofrämjande faktorer har anordnats för dem.

Förvaltningens träffpunkter bistår med CV-skrivning och har arrangerat inspirationskvällar och karriärsdagar för de äldre ungdomarna, med fokus på studier och yrkesliv. Till dessa

tillfällen har företrädare från näringsliv, offentlig verksamhet och idéburen sektor bjudits in och även Jobbtorg och högskolor har varit representerade.

Förvaltningens ungdomsgårdar och träffpunkter är medlemmar i KEKS (Kvalitet och Kompetens i Samverkan). Det är ett nätverk för kommunala förvaltningar och andra organisationer som ansvarar för och driver öppen ungdomsverksamhet.

Ungdomsverksamheterna har under hösten deltagit i en enkätundersökning som årligen utförs inom KEKS. Enkäten utgör underlag för utvärdering och kvalitetsutveckling av verksamheterna. Totalt 204 enkätsvar registrerades (72 har uppgivit att de är flickor och 131 är pojkar). I ett av avsnitten får de svara på frågor som rör aktiviteter/utbud, inredning, utrustning/material och öppettider i ungdomsverksamheterna. Svaren sammanställs till ett konsoliderat resultat för "*miljö och utbud*" och resultatet för ungdomsgårdar och träffpunkter uppgår till 78 % utav 100 %. Flickorna är lite mer nöjda (81 %) jämfört med pojkarna (77 %).

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Förvaltningen deltar, i samverkan med stadsdelsförvaltningarna Spånga-Tensta och Enskede-Årsta-Vantör, i projektet "Fritid i centrum".	2017-01-01	2017-12-31	
✓	Förvaltningen utreder möjligheterna att öppna en parklek i Husby.	2016-01-01	2017-12-31	
✓	Förvaltningen utvecklar en modell för organiserad "spontanidrott".	2017-01-01	2017-12-31	
✓	Träffpunkterna anordnar inspirationskvällar för ungdomar med fokus på utbildning och yrkesliv.	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Barn och ungdomar har möjlighet att på lika villkor delta i och tillgodogöra sig fritidsverksamhet

◆ Uppfylls delvis

Analys

För barn som växer upp i familjer med ekonomiskt bistånd infördes, från och med sommaren 2017, en särskild sommarlovspeng för att öka barnens möjlighet till fritidsaktiviteter under sommarlovet. Under juni beviljades sommarlovspeng för 497 barn.

Verksamhet med aktiviteter för flickor har genomförts under året med särskilda tjejkvällar en gång i veckan på ungdomsgårdarna och träffpunkterna. Ungdomsverksamheterna är då öppna enbart för tjejer och det är kvinnlig personal som arbetar. Ungdomsverksamheterna har också, vid tre olika tillfällen under året, deltagit i arrangemanget #sthlmsystrar som syftar till att stärka relationerna mellan flickor från olika delar av Stockholm. Eventet är ett samarbete mellan bl. a. stiftelsen *nemas problemas*, förvaltningens ungdomsverksamheter och fryshuset. Drygt 100 flickor deltog i varje träff.

Flickor från stadsdelsområdet har deltagit i en översyn av ungdomsgårdarna och träffpunkterna, med fokus på flickors besök i ungdomsverksamheter och deltagande i de aktiviteter som erbjuds. Översynen har utmynnat i förslag för att bättre tillgodose flickornas behov och önskemål om fritid och ungdomsverksamhet och arbetet med att utveckla jämställdhetsarbetet i ungdomsverksamheterna har inletts. Stor vikt läggs vid att alla besökare ska känna sig välkomna i ungdomsverksamheterna och medarbetare har under året deltagit i

kompetenshöjande insatser som rört bl. a. jämställdhet och normkritiskt tänkande. Medarbetare på ungdomsgårdarna har exempelvis genomgått en utbildning i Machofabriken regi. Machofabriken erbjuder metodmaterial för arbete med jämställdhet med unga i syfte att bl. a. verka för ett samhälle utan våld.

I den KEKS-enkät som genomförts i ungdomsverksamheterna får besökare som medverkar i enkäten möjlighet att svara på frågan om de upplever sig orättvist behandlade av medarbetare på grund av kön, ålder, etnisk bakgrund, religion och/eller sexuell läggning. Besökarna får även ta ställning till om de bedömer att de utsatts för mobbning av personal. Det har inkommit 204 enkätsvar. Av de som uppgett kön är 72 av de svarande flickor och 131 av de svarande pojkar.

Orättvist behandlad av personal pga	
Kön/Könsroller	5
Ålder	0
Etnisk bakgrund	1
Religion	1
Sexuell läggning	0
Mobbning	0

På samtliga lov har riktade aktiviteter genomförts för barn och unga med funktionsnedsättning och intresset för aktiviteterna har varit stort. Under sommaren har exempelvis Rinkeby-Kista och Spånga-Tensta stadsdelsförvaltningar tillsammans organiserat tre bussutflykter för barn och unga samt deras familjer/ledsagare.

I samarbete med Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning har förvaltningen haft en utbildningsdag om autism och ADHD för bland andra fritidsledare och fältassistenter. Utifrån den dagen startade Järva funkisgrupp, som består av representanter från ungdomsgårdar och preventionenheter samt andra funktioner i stadsdelsförvaltningarna. Gruppens syfte är att titta på hur fritidsverksamheter kan inkludera ungdomar som behöver extra stöd. Tillgänglighetsrond på ungdomsgårdarna i Rinkeby, Husby och Akalla har genomförts.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel flickor som besöker träffpunkterna	26,75 %			30,95 %	30 %		VB 2017
Analys En förklaring till periodens utfall är att flickor i åldern 16-19 i högre utsträckning än den yngre målgruppen ägnar sig åt studier och besöker andra mötesplatser som exempelvis biblioteket. Träffpunkterna fortsätter att utveckla verksamheten i syfte att nå fler tjejer.							
 Andel flickor som besöker ungdomsgårdarna	32,98 %			21,18 %	30 %		VB 2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Aktiviteter för barn och ungdomar med funktionsnedsättning erbjuds i alla lovprogram.	2012-01-01	2017-12-31	
 Chefer och medarbetare på ungdomsgårdar och träffpunkter genomgår metodutbildning i syfte att kunna analysera verksamheterna ur ett jämställdhetsperspektiv.	2017-01-01	2017-12-31	

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	En översyn av ungdomsgårdarna och träffpunkternas utformning och tillgänglighet genomförs.	2017-01-01	2017-12-31	
✓	Kvotering till utflykter, läger och vissa aktiviteter för att nå ett mer jämställt deltagande.	2016-01-01	2017-12-31	
✓	Projektledare utreder, tillsammans med flickor i stadsdelsområdet, frågan om mötesplatser och stärkt organisering bland flickor.	2016-05-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.6 Alla stockholmare har nära till kultur och eget skapande

● Uppfylls helt

Analys

I samverkan med ett stort antal lokala kulturaktörer har kulturaktiviteter riktade till barn, unga och deras familjer arrangerats under hela året. Ett exempel är "Söndagsteater i Husby", ett samarbete med bland annat Mittiprickteatern där föräldrar och barn har fått möjlighet att tillsammans ta del av en professionell scenkonstföreställning varje söndag.

De flesta förskolebarnen har deltagit i två eller flera kulturprogram under året. För de äldre barnen har kulturverksamhet på skolloven prioriterats och aktiviteterna har som huvudregel varit kostnadsfria. Under samtliga skollov har förvaltningen arrangerat ett varierande utbud av kulturaktiviteter. Alla lovprogram har innehållit riktade aktiviteter för flickor och barn och unga med funktionsnedsättning. Lovprogrammen har varit lättlästa och utformas med hjälp av pictogram, ett visuellt språk utvecklat för personer som saknar eller har begränsad förmåga att tala, läsa och skriva. Till sommaren producerades en sommarlovsbroschyr som delades ut till grundskoleelever, samt en satsning för att lyfta fram aktiviteter genom sociala medier.

Genom nätverket Husby Kulturkvarter genomfördes flera olika aktiviteter riktade till barn och unga i Husby. Under året har 26 olika scenkonstföreställningar visats på Kulturskolan i Husby och på ungdomsgården i Rinkeby.

Under sommaren ägde flera större kultur- och sportevenemang rum, så som nationaldagsfirande, midsommarfirande, Järva filmfestival, Husby Gårdsdagen och Husbyfestivalen och fotbolls- och baskettturneringar med kulturinslag så som Västerorts Blockparty.

De äldre har erbjudits musikunderhållning, museibesök, guidade bussturer i innerstaden samt föreläsningar i olika aktuella ämnen.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● Andel ungdomar (10-17 år) som upplever att de har tillgång till meningsfulla kulturaktiviteter	73,51 %				73 %	73 %	2017

Nämndmål:

Alla barn och ungdomar liksom vuxna med funktionsnedsättning och äldre har god tillgång till kulturupplevelser och eget skapande

● Uppfylls helt

Analys

Barn och ungdomar har god tillgång till konst- och kulturupplevelser och ges möjlighet till eget skapande. I samverkan med ett stort antal lokala kulturaktörer har kulturaktiviteter riktade till barn, unga och deras familjer arrangerats under hela året.

Kulturverksamhet på skolloven har prioriterats. Under samtliga skollov arrangerades kulturaktiviteter riktade till barn och ungdomar. Lovprogrammen har innehållit särskilda aktiviteter för flickor och barn och ungdomar med funktionsnedsättning. Inför sommaren producerades en sommarlovsbroschyr som delades ut till grundskoleelever. En satsning gjordes för att lyfta fram aktiviteter löpande under sommaren genom sociala medier och en sommarlovsredaktör anställdes under en tremånaders period.

I nätverket Husby Kulturkvarter ingår, förutom förvaltningen, ett flertal aktiva kulturaktörer i Husby. Genom nätverket Husby Kulturkvarter genomfördes flera olika aktiviteter riktade till barn och unga i Husby, så som Hitta i ditt Husby, Husbygårdsdagen, Ljusfest i Husby och filmvisning av flera olika kulturfilmerna på olika språk. I samarbete med Kretsteatern gavs en teaterföreställning på Kulturskolan i Husby.

Söndagsteater i Husby är ett samarbete med bl. a. Mittiprickteatern, Kulturskolan, Svenska Bostäder och Familjebostäder, där föräldrar och barn får möjlighet att tillsammans och på barnens villkor ta del av en professionell scenkonstföreställning varje söndag. Under året har 26 olika scenkonstföreställningar visats på Kulturskolan i Husby och på ungdomsgården i Rinkeby. Totalt har 2 600 barn och vuxna deltagit på Söndagsteater.

Under sommaren ägde flera större kultur- och sportevenemang rum, så som nationaldagsfirande, midsommarfirande, Järva filmfestival, Husby Gårdsdagen och Husbyfestivalen och fotbolls- och baskettturneringar med kulturinslag så som Västerorts Blockparty.

Förvaltningens barnkulturgruppar tagit fram program för förskolebarn. Totalt har 4 370 förskolebarn deltagit på 68 föreställningar.

Aktiviteter för de äldre har genomförts, till exempel musikunderhållning, museibesök, guidade bussturer i innerstaden samt föreläsningar. Ett rum på Kista servicehus har gjorts om till biograf.

Utförarverksamheterna för vuxna med funktionsnedsättning har arrangerat ett antal kulturupplevelser för brukare som exempelvis musik- och körverksamhet och temadagar med inspiration från kulturer runt om i världen.

Aktiviteter för finsktalande seniorer har genomförts under året i samarbete med Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning. Verksamhet har bedrivits på den öppna mötesplatsen i Akalla. Utbudet har bestått av utflykter, musikunderhållning, föreläsningar m.m.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Barn och ungdomar erbjuds ett varierat kulturutbud under skolloven	2016-01-01	2017-12-31	
✓	Förskolebarnen tar del av minst ett professionellt kulturprogram per termin	2016-01-01	2017-12-31	
✓	Kulturopplevelser arrangeras på vård- och omsorgsboenden och servicehus för äldre	2016-01-01	2017-12-31	
✓	Kulturopplevelser och kreativa verkstäder arrangeras på ungdomsgårdar, träffpunkter och i stadsdelsområdets parklek.	2017-01-01	2017-12-31	
✓	Riktade kulturaktiviteter erbjuds barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning (Program för delaktighet)	2015-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.7 Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet

● Uppfylls helt

Analys

För att förebygga att de äldre på servicehus och vård- och omsorgsboende drabbas av vårdskador har riskbedömningar för fall, trycksår och undernäring genomförts kontinuerligt. Ett teambaserat arbetssätt har använts på servicehuset och vård- och omsorgsboendena

Omvårdnadspersonal har under året fått utbildning i hygienrutiner, infektionssjukdomar och i palliativ omvårdnad. Under hösten har en utbildning genomförts för äldreomsorgens personal om jämställdhet och mänskliga rättigheter.

Tillgängligheten till syn- och hörselkonsulent har utökats. Dessa finns nu regelbundet på de öppna mötesplatserna för seniorer.

För att säkerställa att kvaliteten på den äldreomsorg som utövas är god oavsett utförare har förvaltningen gjort både individuppföljningar och verksamhetsuppföljningar. De uppföljningar som genomförts visar på god kvalitet i verksamheterna.

Ett lokalt projekt har påbörjats för att utveckla arbetssätt för medarbetare samt se över nya tjänste- och servicemöjligheter för brukare med hjälp av digitala lösningar.

Ett nytt sätt att schemalägga hemtjänstpersonal för att öka kontinuitet för de äldre har utvecklats. Ramtid har börjat införas med en total tid per månad beräknad på beviljade hemtjänstinsatser.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel boende på vård- och omsorgsboende som upplever att måltiden är en trevlig stund på dagen	62 %	58 %	63 %	58 %	72 %	71 %	2017
Analys Utförarenheten har analyserat resultatet av brukarundersökningen. Att utveckla situationen runt måltiderna är prioriterat. De projektanställda dietisterna har varit ett stöd och bidragit till ökad kunskap om nutritionsfrågor och måltidssituationer. En ny matleverantör har upphandlats.							

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs i äldreomsorgen	82 %			85 %	85 %	84 %	2017
Analys Utförarenheten har under året intensifierat utvecklingen av genomförandeplanerna så att de äldre blir mer delaktiga i hur hjälpen utförs.							
  Andel personer som får en daglig utevistelse - vård- och omsorgsboende	58 %	62 %	56 %		56 %	55 %	2017
  Andel trygga omsorgstagare i äldreomsorgen	85 %			83 %	83 %	83 %	2017
  Andelen nöjda omsorgstagare äldreomsorgen	87 %			78 %	84 %	84 %	2017
  Antal personal en hemtjänstagare med minst två besök om dagen möter under en 14-dagarsperiod	Max 5,5 st				Max 10 st	Max 10 personer	2017

Nämndmål:

Den kommunala hälso- och sjukvården är säker, tillgänglig och av god kvalitet.

 Uppfylls helt

Analys

Statistik har förts på servicehuset och vård- och omsorgsboendet över antal fall, trycksår och undernäring. Syftet med statistiken har varit att få mer kunskap om riskerna och därmed utveckla verksamheten. För att förebygga att de äldre på servicehus och vård- och omsorgsboende drabbas av vårdskador har också riskbedömningar för fall, trycksår och undernäring genomförts kontinuerligt.

De två dietister som är en gemensam resurs för Västerort har framförallt varit inriktade på individärenden på servicehus och vård- och omsorgsboende. De har även haft ett flertal utbildningstillfällen för omvårdnads- samt hälso- och sjukvårdspersonal i nutrition. En dietist har funnits tillgänglig för de äldre på Kista servicehus en dag i veckan.

Omvårdnadspersonal har fått utbildning av en hygiensjuksköterska i hygienrutiner samt infektionssjukdomar.

En tredagars utbildning i palliativ omvårdnad har genomförts för personal från hemtjänst, servicehus och vård- och omsorgsboende.

Tillgängligheten till syn- och hörselkonsulent har utökats under året och träffas regelbundet på de öppna mötesplatserna för seniorer i stadsdelsområdet. All omvårdnadspersonal har deltagit i det utbildningsprogram som syn- och hörselinstruktörerna sammanställt och på så sätt fått ökade kunskaper om syn- och hörselhjälpmedel för att kunna bistå de äldre med syn- och hörselnedsättningar.

Ett teambaserat arbetssätt har använts på servicehuset och vård- och omsorgsboendena. Olika kompetenser som sjuksköterska, arbetsterapeut, sjukgymnast och undersköterska samlas regelbundet för att komma fram till hur vård och omsorg ska planeras för enskilda brukare.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Utveckla kunskapen hos medarbetare inom hemtjänst och vid äldreboenden om syn- och hörselhjälpmedel	2016-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Äldre får god service, vård och omsorg och kan påverka insatsernas utformning

● Uppfylls helt

Analys

På äldreförvaltningens uppdrag har förvaltningen genomfört både individ- och verksamhetsuppföljningar omfattande hemtjänst, vård- och omsorgsboenden, servicehus och dagvård, både kommunala och verksamheter som ingår i stadens ramavtal.

Äldreförvaltningens observatörer har under 2017 gjort en kvalitetsobservation på Rinkeby-Kista hemtjänst med i stort gott resultat. De styrkor som angavs var bland annat personalens engagemang, flexibilitet och bemötande samt kontinuiteten på vardagar. Några utvecklingsområden som identifierades var att öka kunskapen om basala hygienrutiner, bättre teamarbete, ökad delaktighet och trivsel runt måltiderna samt att utveckla genomförandeplanerna med större delaktighet från de äldre.

Socialstyrelsens årliga brukarundersökning visar att andelen som är nöjda med äldreomsorgen är 87 procent, målet var minst 83 procent. I siffrorna ingår både kommunala utförare och de privata som förvaltningen har uppföljningsansvar för. I årets brukarundersökning har nöjdheten för hemtjänst och vård- och omsorgsboende som förra året redovisades var för sig slagits ihop. Samma sak gäller trygghet där 85 procent uppger att de känner sig trygga med äldreomsorgen. Målet var minst 83 procent.

Ett lokalt projekt har påbörjats för att utveckla arbetssätt för medarbetare samt se över nya tjänste- och servicemöjligheter för brukare med hjälp av digitala lösningar.

Under hösten har en utbildning genomförts för äldreomsorgens personal om jämställdhet och mänskliga rättigheter.

Som ett led i att garantera alla äldre en hemtjänst av god kvalitet samt öka insynen tillämpas inte anhöriganställningar inom hemtjänst i Stockholms stad efter 1 januari 2017 annat än vid synnerliga skäl.

Förvaltningen har utvecklat ett nytt sätt att schemalägga hemtjänstpersonal för att öka kontinuitet för de äldre. Årsmålet för kontinuiteten inom hemtjänsten uppnås.

Under året har ramtid börjat införas med en total tid per månad beräknad på beviljade hemtjänstinsatser. Biståndshandläggarnas beställning av hemtjänstinsatser anger ramen för de beviljade insatserna utan att precisera varje insats på detaljnivå. Den enskildes dagsaktuella behov och önskemål ska styra utförandet och delaktighet och påverkan ska öka. Det är ännu för tidigt att analysera effekten av införandet.

Andelen av de äldre som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs är 82 procent, vilket innebär att målet på 84 procent inte har uppnåtts. Utförarenheten har under året utvecklat genomförandeplanerna så att de äldre är mer delaktiga i hur hjälpen utförs.

Polisen har genomfört informationsmöten för de äldre med tips och råd om hur man är uppmärksam i vardagen i syfte att minimera risken för att utsättas för brott.

Måltiderna är ofta de viktigaste stunderna på dagen. Måltidssituationen ska vara trevlig och trivsamt och maten god och näringsrik. Andelen som upplever måltidsstunderna som trevliga i brukarundersökningen var 62 procent, vilket innebär att målet om 72 procent inte uppnåtts. Utförarenheten har analyserat resultatet. Att utveckla situationen runt måltiderna är prioriterat. De projektanställda dietisterna har varit ett stöd och bidragit till ökad kunskap om nutritionsfrågor och måltidssituationer. En ny matleverantör har upphandlats.

Den kommunala hemtjänstpersonalen har under året haft tillgång till en Silviasyster med spetskompetens i demensvård som har funnits på dagvården och även fungerat som handledare för hemtjänstpersonalen i demensfrågor.

Äldrecentrum har genomfört ett utbildningstillfälle för äldreomsorgspersonal om samordnad individuell plan (SIP). Biståndshandläggarna har börjat använda SIP i de ärenden där samordning mellan kommun och landsting behövs.

En planering har påbörjats för att utveckla verksamheterna på de öppna mötesplatserna samt att omvandla två av dessa till aktivitetscenter. En utmaning framöver är att nå ut till en större målgrupp genom att hitta aktiviteter som passar fler äldre.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel äldre som upplever att de får ett gott bemötande av hemtjänsten	94 %			94 %	93 %		2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Aktiviteter som anordnas vid boenden ska utformas så att äldre som deltar kan göra det oavsett fysiska förutsättningar (Program för delaktighet)	2014-01-01	2017-12-31	
 Handleda och inspirera medarbetare om mat och måltider i syfte att äldre ska uppleva att måltiderna är en trevlig stund på dagen.	2017-01-01	2018-12-31	
 Implementering av Stockholms stads värdegrund och värdighetsgarantier ska fortsätta inom alla verksamheter	2015-01-01	2017-12-31	
 Verksamheten på de öppna mötesplatserna ska utvärderas i syfte att säkerställa att utbudet kommer alla äldre till del.	2017-01-01	2017-12-31	
 Verksamheten ska underlätta för medarbetare att aktivt ta ansvar för sin egen hälsa och välbefinnande.	2017-01-01	2017-12-31	
 Vid inflyttning i servicehus, inom hemtjänsten och vid förändrad funktion ska en genomgång av bostadens anpassning göras utifrån den äldres behov. (Program för delaktighet)	2014-01-01	2017-12-31	
 Äldre ska ges möjlighet att bli mer delaktiga i sina genomförandeplaner.	2016-01-01	2017-12-31	
 Öka kontinuiteten för personalbemanning inom hemtjänst	2016-01-01	2017-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Öka medarbetares kunskap om våld i nära relationer.	2017-01-01	2017-12-31	
✓ Översyn av lokalerna ska ligga till grund för förbättringar i de öppna verksamheternas lokaler (Program för delaktighet)	2014-01-01	2017-12-31	

KF:s inriktningsmål:

2. Ett klimatsmart Stockholm

Förvaltningen bedömer att inriktningsmålet uppnåtts. Samtliga sex verksamhetsområdesmål har uppfyllts.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.1 Energianvändningen är hållbar

● Uppfylls helt

Analys

Arbetet med att öka miljömedvetenheten har fortgått under året. Verksamheterna källsorterar bland annat matavfall, kartonger och plast. Kravmärkta/miljövänliga produkter köps så långt det är möjligt. En miljövecka anordnades under våren 2017.

Förvaltningen deltar i projekt Stocket. Syftet är att staden ska återanvända möbler samt inventarier som verksamheter inte längre är i behov av.

Uppföljningar av miljöarbetet visar att genomförda fortbildningsinsatser bidragit till att öka andelen ekologisk och vegetarisk mat i förvaltningens verksamheter.

Goda exempel

På parkernas dag den 26 augusti invigdes miljö- och klimatsmarta parkleken Rinken. Personal, barn och ungdomar har involverats i processen. Parkleken Rinken fick Pingvinpriset och utsågs till Månadens klimatsmarta exempel i oktober 2017.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● Köpt energi (GWh)	1,85 GWh			1,63 GWh	1,95 GWh	1835 GWh	2017

Nämndmål:

Stadsdelsnämndens verksamheter bidrar till en hållbar livsmiljö

● Uppfylls helt

Analys

På parkernas dag den 26 augusti invigdes miljö- och klimatsmarta parkleken Rinken. Personal, barn och ungdomar har involverats i processen. Medarbetare har fått utbildning i kretslopp för att kunna tillämpa kunskapen i verksamheten. Parkleken Rinken fick Pingvinpriset och utsågs till Månadens klimatsmarta exempel i oktober 2017.

Uppföljningar av miljöarbetet visar att genomförda fortbildningsinsatser bidragit till att öka andelen ekologisk och vegetarisk mat i förvaltningens verksamheter.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Påbörja utvecklingen av Parkleken Rinken till en miljö- och klimatsmart anläggning.	2017-01-01	2017-12-31	
✓	Ta fram strategier för energieffektiviseringar i nämndens verksamheter.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.2 Transporter i Stockholm är miljöanpassade

● Uppfylls helt

Analys

Utifrån ökad efterfrågan har antalet cykelkurser utökats från tre till fyra; två kurser genomfördes under våren och två under hösten. Bland deltagarna var 52 kvinnor och 3 män. Cykelkurserna bidrar till ett hållbart resande och arrangeras i samarbete mellan förvaltningen och Cykelfrämjandet. Förvaltningens resepolicy tillämpas för ett hållbart resande.

Nämndmål:

Nämndens transporter och resor är miljöanpassade

● Uppfylls helt

Analys

Utifrån ökad efterfrågan har antalet cykelkurser utökats från tre till fyra; två kurser genomfördes under våren och två under hösten. Bland deltagarna var 52 kvinnor och 3 män. Cykelkurserna bidrar till ett hållbart resande och arrangeras i samarbete mellan förvaltningen och Cykelfrämjandet. Förvaltningens resepolicy tillämpas för ett hållbart resande.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Anordna cykelkurser för ungdomar och vuxna	2017-01-01	2017-12-31	
!	Genomföra miljörevision av driftentreprenörens maskinpark.	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Miljörevisionen kommer att genomföras under 2018.				
✓	Nämndens bilar tankas i den mån det är möjligt med miljöbränsle.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.3 Stockholm har en hållbar mark- och vattenanvändning

● Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen har deltagit i kampanjen Vi håller rent!, ett rikstäckande arrangemang som Stiftelsen Håll Sverige Rent anordnar i samarbete med kommunerna. I stadsdelsområdet deltog cirka 4 000 personer, bland annat från förskolor och föreningar.

Nämndmål:

Park- och naturmarksområden bidrar till en hållbar livsmiljö.

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen har deltagit i kampanjen Vi håller rent!, ett rikstäckande arrangemang som Stiftelsen Håll Sverige Rent anordnar i samarbete med kommunerna. I stadsdelsområdet deltog cirka 4 000 personer, bland annat från förskolor och föreningar.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	Informera invånarna i stadsdelsområdet om Järvafältet som resurs för att bidra till en hållbar livsmiljö.	2016-09-02	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4 Stockholms kretslopp är resurseffektiva

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen har fortsatt arbetet med att fler verksamheter ska sortera ut sitt matavfall till biologisk behandling.

Parkleken Rinken har utvecklats till en miljö- och klimatsmart parklek. Personal inom ungdomsgårdar och parklek har utbildats i kretslopp för att öka kunskap och förståelse för att avfall som uppkommer ska tas om hand resurseffektivt. Förvaltningen bidrar till återanvändningen av möbler och annan inredning genom att delta i projektet Stocket.

Nämndmål:

Avfall från verksamheterna nyttiggörs.

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen har fortsatt arbetet med att fler verksamheter ska sortera ut sitt matavfall till biologisk behandling.

Parkleken Rinken har utvecklats till en miljö- och klimatsmart parklek. Personal inom ungdomsgårdar och parklek har utbildats i kretslopp för att öka kunskap och förståelse för att avfall som uppkommer ska tas om hand resurseffektivt. Förvaltningen bidrar till återanvändningen av möbler och annan inredning genom att delta i projektet Stocket som lanserades av serviceförvaltningen under våren 2017.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
	Interna och externa kampanjer och utbildningar anordnas för att öka kunskapen om att se avfall som en resurs.	2016-09-02	2017-12-31	
	Medborgarkontoret arrangerar utbildningar om klimatsmart hushållning och boende	2016-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet: 2.5 Stockholms miljö är giftfri

● Uppfylls helt

Analys

I september deltog 30 användare i en utbildningsdag i kemikaliehanteringssystemet Chemsoft. Registrering i systemet har påbörjats.

Förvaltningens förskolor har genomfört nivå 1 i enlighet med kemikaliecentrums "Vägledning för kemikaliesmart förskola" för att öka medvetenheten om kemikalier och fasa ut material som tidigare använts i verksamheten och som forskning visat innehåller skadliga ämnen. Exempelvis byts redskap för matlagning och servering vid förvaltningens förskolor successivt ut till mer kemikaliesmarta alternativ.

Grön-flaggcertifiering i enlighet med stiftelsen Håll Sverige rent, är en central del av hållbarhetsarbetet och bidrar till att öka barnens kunskaper om en hållbar utveckling.

Daglig verksamhet har en restriktiv hållning när det gäller inköp av kemikalier och förteckningen över de som används har uppdaterats under året. Alla verksamheter källsorterar och komposterar matrester. Tre verksamheter har egna odlingar med bland annat grönsaker. Samtliga brukare involveras utifrån sin förmåga och sina förutsättningar i miljöarbetet.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● Andel av stadens förskolor som har genomfört alla åtgärder på nivå 1 enligt kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola	100 %			100 %	100 %	95%	2017
■ Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	0 %			100 %	0 %	75%	2017
Analys							
Andelen bygg- och anläggningsentreprenörer som använder byggvarubedömningen (BVB) uppfylls eftersom det är stadens bolag såsom MICASA och SISAB samt trafikkontoret som ställer kraven på entreprenörerna vid om- och nybyggnad.							
● Andel inköpta ekologiska livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel	49,16 %			43,34 %	40 %	40%	2017

Nämndmål:

Stadsdelnämndens verksamheter är kemikaliesmarta och hållbara

● Uppfylls helt

Analys

I september deltog 30 användare i en utbildningsdag i kemikaliehanteringssystemet Chemsoft. Registrering i systemet har påbörjats.

Förvaltningens förskolor har genomfört nivå 1 i enlighet med kemikaliecentrums "Vägledning för kemikaliesmart förskola" för att öka medvetenheten om kemikalier och fasa ut material som tidigare använts i verksamheten och som forskning visat innehåller skadliga ämnen. Exempelvis byts redskap för matlagning och servering vid förvaltningens förskolor successivt ut till mer kemikaliesmarta alternativ.

Grön-flaggcertifiering i enlighet med stiftelsen Håll Sverige rent, är en central del av hållbarhetsarbetet och bidrar till att öka barnens kunskaper om en hållbar utveckling.

Daglig verksamhet har en restriktiv hållning när det gäller inköp av kemikalier och förteckningen över de som används har uppdaterats under året. Alla verksamheter källsorterar och komposterar matrester. Tre verksamheter har egna odlingar med bland annat grönsaker. Samtliga brukare involveras utifrån sin förmåga och sina förutsättningar i miljöarbetet. I brukarundersökningen svarade 76 % av brukarna "ja" på frågan om de deltar i enhetens miljöarbete.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Förvaltningens verksamheter ska upprätta en kemikalieförteckning och rapportera den till kemikaliecentrum.	2017-01-01	2017-12-31	
▶ Samtliga förskolor arbetar med Grön-flagg certifiering i enlighet med riktlinjer från stiftelsen Håll Sverige Rent.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.6 Inomhusmiljön i Stockholm är sund

● Uppfylls helt

Analys

En ny ventilationsanläggning har installerats på medborgarkontoret i Rinkeby och en förskola i Akalla har fått problem med buller i ventilationen åtgärdat. En gruppbostad i Akalla har fått ett nytt kök. Vid ny-, om- och tillbyggnation har förvaltningen tagit hänsyn till rumsfunktion, tillgänglighet, färg- och materialval. Regelbundet genomförda skyddsronder har bidragit till att riskfaktorer och brister åtgärdats.

Nämndmål:

Nämndens verksamheter har en god inomhusmiljö

● Uppfylls helt

Analys

En ny ventilationsanläggning har installerats på medborgarkontoret i Rinkeby och en förskola i Akalla har fått problem med buller i ventilationen åtgärdat. En gruppbostad i Akalla har fått

ett nytt kök. Vid ny-, om- och tillbyggnation har förvaltningen tagit hänsyn till rumsfunktion, tillgänglighet, färg- och materialval. Regelbundet genomförda skyddsronder har bidragit till att riskfaktorer och brister åtgärdats.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Förvaltningen ska i samband med ny- om och tillbyggnader samt vid åtgärder efter skyddsronder beakta att inomhusmiljön i nämndens lokaler är god.	2016-01-01	2017-12-31	

KF:s inriktningsmål:

3. Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Förvaltningen bedömer att inriktningsmålet uppnåtts. Fyra av verksamhetsområdesmålen har uppfyllts medan målet "I Stockholm är det enkelt att utbilda sig genom hela livet" delvis uppfyllts.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.1 Stockholm är en världsledande kunskapsregion

● Uppfylls helt

Analys

Förskoleverksamheten har ett särskilt program för att förskoleenheterna ska ha möjlighet att ta emot studenter från förskolläraryrket på Stockholms universitet (SU) och Södertörns högskola. Verksamheten har också samverkat med SU i ett övningsförskoleprojekt där studenter koncentreras till två förskoleenheter.

Ytterligare en framgångsfaktor i rekryteringsarbetet har varit att förskoleenheterna haft möjlighet att använda förskollärestudenter som timanställda vikarier.

Nämndmål:

Förvaltningen samverkar med högskolor och universitet i regionen.

● Uppfylls helt

Analys

En lokal praktiksamordnare ansvarar för kontakten med SU, Stockholms universitet och Ersta Sköndal Bräcke högskola för mottagning av socionomstudenter. Äldreomsorgen tar emot sjuksköterskestudenter från Röda korsets vårdhögskola och erbjuder dem handledare med olika perspektiv inom vården.

Förskoleverksamheten har ett särskilt program för att förskoleenheterna ska ha möjlighet att ta emot studenter från förskolläraryrket på SU, Stockholms universitet och Södertörns högskola. Verksamheten har också samverkat med SU i ett övningsförskoleprojekt där studenter koncentreras till två förskoleenheter. Projektet har syftat till att stärka studenterna professionsutveckling genom att förena teori med praktik samtidigt som redan yrkesverksamma förskollärare får kompetensutveckling. Att ta emot studenter är en rekryteringsväg som visat sig framgångsrik och den organisation som utvecklats inom

projektet kommer därför att integreras i verksamhetens program för studenter trots att projektet är avslutat.

Ytterligare en framgångsfaktor i rekryteringsarbetet har varit att förskoleenheterna haft möjlighet att använda förskollärostudenter som timanställda vikarier. Även detta kommer att fortsätta under 2018.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Förvaltningen ser över möjligheter att samverka med nya högskolor och universitet.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.2 Stockholm är en företagsvänlig stad

● Uppfylls helt

Analys

Under januari till november 2017 har 164 nya företag registrerats i stadsdelsområdet. Samarbetet med Stockholm Business Region har medfört att förvaltningen ingår i ett nätverk för ytterstadsstadsdelarna som ska bidra till att stimulera nyföretagande och etablering av företag. För att locka kvinnor att starta eget har ett informationsmöte riktat till kvinnor med utländsk bakgrund hållits då ca 30 kvinnor deltog. Förvaltningen är även representerad i ett lokalt nyföretagarcentrum.

Nämndmål:

Företag väljer att etablera sig inom Rinkeby-Kista stadsdelsområde

● Uppfylls helt

Analys

Under januari till november 2017 har 164 nya företag registrerats i stadsdelsområdet. Samarbetet med Stockholm Business Region har medfört att förvaltningen ingår i ett nätverk för ytterstadsstadsdelarna som ska bidra till att stimulera nyföretagande och etablering av företag. För att locka kvinnor att starta eget har ett informationsmöte riktat till kvinnor med utländsk bakgrund hållits då ca 30 kvinnor deltog. Förvaltningen är även representerad i ett lokalt nyföretagarcentrum, vilket innebär att stödja verksamheten med kontorslokal och kontakter med sponsrande företag.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.3 Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva

● Uppfylls helt

Analys

Andelen personer i behov av ekonomiskt bistånd har minskat under året. Andel kvinnor i behov av ekonomiskt bistånd och med bistånd under lång tid i stadsdelsområdet är högre än motsvarande andel för män.

Under 2017 har 199 hushåll (16 procent) i genomsnitt per månad haft ekonomiskt bistånd i 1-9 månader och 1 055 hushåll (84 procent) i 10-60 månader.

För att minska arbetslösheten fortsätter satsningen på Stockholmsjobb, men målet om 60 st. har inte uppnåtts. Totalt har 49 personer haft Stockholmsjobb varav 35 kvinnor och 14 män.

Av de 8 personer som avslutat sina anställningar inom offentligt skyddat arbete (OSA) har 4 män fått arbete, medan 2 kvinnor och 2 män har fått a-kassa.

Feriejobb under sommarlov och jullov

Under 2017 har 1 678 ungdomar sökt sommarjobb. Förvaltningen erbjuder feriearbete till 1 426 ungdomar medan 73 ungdomar erbjuds arbete av centrala förvaltningar inom staden. Det var 1 191 ungdomar som tackade ja till sitt erbjudande och anställdes av förvaltningen. Under jullovet arbetade 104 ungdomar.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	4,94 %	3,64 %	5,45 %	5,54 %	Högst 6 %	Högst 1,7 %	VB 2017
  Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	3,36 %	2,61 %	4,18 %	3,65 %	Högst 3,8 %	Högst 1,1 %	VB 2017
  Antal aspiranter som fått Stockholmsjobb	49 st	14 st	35 st	46 st	60 st	850 st	VB 2017
Analys							
Det har varit svårigheter att hitta arbetsplatser som matchar behoven hos arbetstagarna.							
  Antal praktiktillfällen som genomförs inom stadens verksamheter av de aspiranter som Jobbtorg Stockholm matchar	26 st	10 st	16 st	24 st	20 st	500 st	VB 2017
  Antal tillhandahållna platser för sommarjobb	1 189 st			1 236 st	1 000 st	8 500 st	2017
  Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	53 st			55 st	40 st	900 st	VB 2017
  Antal ungdomar som fått sommarjobb i stadens regi	1 191 st			1 449 st	1 000 st	8 500 st	2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden stärka arbetet med kvinnor långt ifrån arbetsmarknaden för att öka delaktigheten och den ekonomiska jämställdheten i staden.	2017-01-01	2017-12-31	

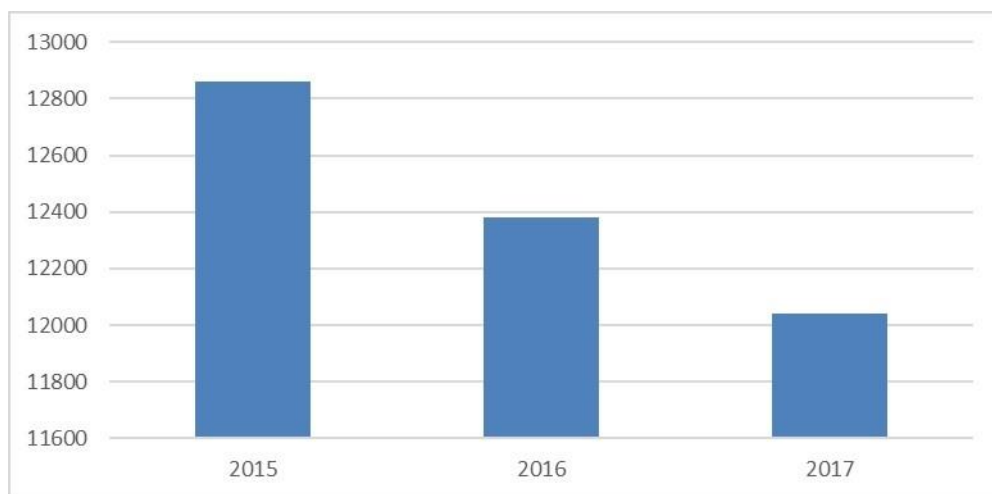
Nämndmål:

Invånare i stadsdelsområdet är självförsörjande

● Uppfylls helt

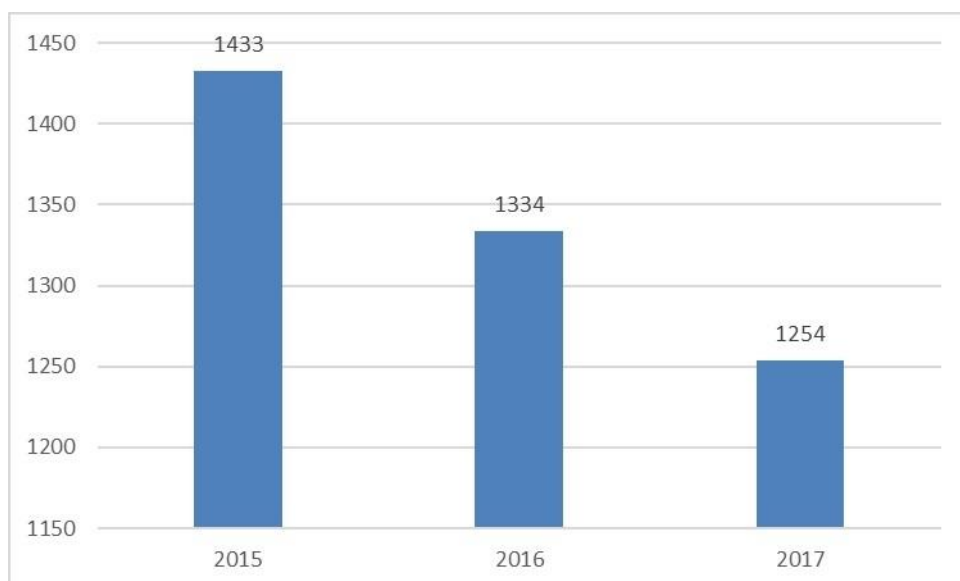
Analys

Kostnaderna för ekonomiskt bistånd och antalet hushåll med ekonomiskt bistånd minskar. Konjunkturen på arbetsmarknaden är fortsatt gynnsam och samarbetet med Jobbtorg fortsätter. Täta besök ses som ett bra verktyg i arbetet med att motivera och stödja personer till självförsörjning. Ambitionen är att öka antalet uppföljningsbesök.

Diagrammet visar utbetalt (tkr) ekonomiskt bistånd i genomsnitt per månad under 2015 – 2017

Under året har 1 254 hushåll i genomsnitt per månad haft ekonomiskt bistånd. Det är 80 hushåll färre jämfört med samma period förra året.

Diagrammet visar antal hushåll med ekonomiskt bistånd i genomsnitt per månad 2015 - 2017

Målgruppen unga vuxna i åldern 18-29 år omfattar 240 personer i genomsnitt per månad. Antalet handläggare har utökats från sex till åtta socialsekreterare och arbetssätten har utvecklats. Målsättningen är att erbjuda täta besök för att skyndsamt kunna utreda vilket stöd klienterna behöver. Fördelen är ökad flexibilitet vad gäller tillgänglighet och möjlighet att boka in möten med kort varsel. Det nya arbetssättet har bidragit till förbättringar som att kunna följa med klienterna på besök till andra aktörer. En viktig del i detta arbete har varit att öka klienternas tillit till myndigheter. De flesta unga vuxna har kortvariga insatser, då de står nära arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingen och Jobbtorg har insatser som möter deras behov. De klienter som blir kvar har ofta svårare och mer komplexa problem.

Genom *sociala insatsgruppen (SIG)* får unga vuxna som vill lämna en kriminell livsstil hjälp. Arbetet sker i nära samarbete med polisen, Jobbtorg, arbetsförmedlingen och kriminalvården/frivården. Under året har 21 personer, främst män, boende i Rinkeby fått stöd av SIG. Sex personer har fått ett ordnat liv genom studier eller arbete.

Antalet personer som är sjukskrivna och har försörjningsstöd ökar och uppgår till 286 personer i genomsnitt per månad. Många har haft ekonomiskt bistånd under lång tid och har ett stort behov av rehabiliteringsåtgärder för att nå egen försörjning. För målgruppen sker ofta kontakter samordnat i de ärenden där samverkan krävs som exempelvis genom samordnade individuella planer (SIP). Antalet SIP har nästan fördubblats. 2017 genomfördes 97 SIP motsvarande för 2016 är 56. I samarbete med samordningsförbundet FINSAM och Kista vårdcentral har samverkansmöten hållits tillsammans med Försäkringskassan, Arbetsförmedling och Jobbtorg. Syftet är att påskynda rehabiliteringsprocessen för personer som varit sjukskrivna i minst 180 dagar och haft kontakt med Kista vårdcentral. Målsättningen är att samordna insatserna samt klargöra ansvarsfördelningen mellan myndigheterna för respektive insats. Under året har femton klienter från Rinkeby-Kista deltagit.

Under 2017 har 199 hushåll (16 procent) i genomsnitt per månad haft ekonomiskt bistånd i 1-9 månader och 1 055 hushåll (84 procent) i 10-60 månader. Många personer står långt ifrån arbetsmarknaden och har lång väg kvar för att ta sig in på den reguljära arbetsmarknaden på grund av bland annat socialmedicinska problem, sjukskrivning och språksvårigheter. Arbetsträning och arbetslivsinriktad rehabilitering erbjuds. Personer som behandlas för sitt missbruk motiveras till att påbörja arbetsträning för att komma närmare arbetsmarknaden. Totalt, oavsett problematik, har 83 personer deltagit i arbetsträning varav 57 kvinnor och 26 män. Deltagarna som påbörjar arbetsträning idag står längre ifrån arbetsmarknaden än tidigare. Ett fortsatt utvecklingsområde är att anpassa verkstäder och arbetsuppgifter efter målgruppen för att ge insatser på rätt nivå.

I samverkan med Jobbtorg initierades i juni 2017 projekt *Svängen*. Syftet är att personer med oklar arbetsförmåga snarast ska få en bedömning om möjligheten att delta i Jobbtorgets verksamhet. I annat fall blir utredning av arbetsförmåga eller arbetsträning hos förvaltningen aktuellt. Från juni till och med december i år har 22 personer bokats in till projektet. 17 personer har kommit och fem uteblivit. Fyra rekommenderades arbetsträning hos förvaltningen, sju har fått insats via Jobbtorg, en har fått Stockholmsjobb och övriga fem rekommenderades rehabilitering/vård innan de kan bli aktuella för insats hos arbetsmarknadsåtgärder eller Jobbtorg. En utvärdering av projektet sker under tertiäl ett 2018.

Under året har 49 personer haft en anställning i Stockholmsjobb varav 35 kvinnor och 14

män. Det har varit svårigheter att hitta arbetsplatser som matchar behoven hos arbetstagarna.

Förvaltningen har undersökt förutsättningarna för att skapa ett lokalt jobbskaparprogram för invånare som befinner sig långt från arbetsmarknaden. Stadsdelsförvaltningen bedömer dock att enbart stadens reguljära insatser, som beslutats av kommunfullmäktige, ska användas. Här avses främst de insatser som innefattas i Jobbtorgs uppdrag i samverkan med arbetsförmedlingen.

Arbetet för att personer med offentligt skyddad anställning (OSA)/trygghetsanställningar ska få en anställning på den reguljära arbetsmarknaden fortgår. Totalt 22 personer har under perioden haft en OSA/trygghetsanställning varav sexton män och sex kvinnor. Åtta har avslutat sin anställning varav sex män och två kvinnor. Av dessa har fyra män avslutats till reguljärt arbete och övriga har fått a-kassa.

Ett utvecklingsområde är att anpassa arbetssätten inom ekonomiskt bistånd till klientgrupperna och deras särskilda behov. Vidare hur verksamheten i större utsträckning ska öka användningen av stadens olika utredningsverktyg som Förutsättningar inför arbete (FIA) och förändringsplaner.

Ett prioriterat område har varit att erbjuda alla klienter samtal om våld i nära relationer enligt FREDA kortfrågor. Flera klienter har fått kontakt och stöd av relationsvåldsteamet. Arbetet mot självförsörjning kan underlättas om våldet varit ett hinder att komma vidare mot egen försörjning.

Att identifiera och förebygga felaktiga utbetalningar (FUT) av ekonomiskt bistånd fortsätter. FUT-utredaren har under året vid ett flertal tillfällen varit behjälplig i receptionen med information och praktiskt stöd till klienter hur en ansökan om ekonomiskt bistånd ska fyllas i. Information och utbildningar om FUT sker fortlöpande till medarbetare och nyanställda. Detta sammantaget har bidragit till kunskapen om och benägenheten att anmäla FUT har ökat. Totalt har det inkommit 100 FUT-anmälningar vilket är 35 fler jämfört med 2016. En av de vanligaste anmälningsorsakerna är oredovisade inkomster. Tre polisanmälningar har gjorts. Under våren 2017 gjorde stadsrevisorerna en granskning av FUT arbetet i Rinkeby-Kista. Som en följd av granskningen kommer styrdokument och rutiner för FUT att läggas in i ledningssystemet för systematiskt kvalitetsarbete.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Implementera verktyg för uppföljning av de insatser som förvaltningens arbetsmarknadsenhet erbjuder	2016-01-01	2017-12-31	
▶ Utveckla arbetsrehabiliterande insatser för personer med substansproblematik eller psykisk ohälsa (Program för delaktighet)	2017-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.4 I Stockholm är det enkelt att utbilda sig genom hela livet

◆ Uppfylls delvis

Analys

Alla personer över 65 år i stadsdelsområdet har erbjudits kostnadsfri utbildning med fokus på digitalisering. Kurserna har omfattat kunskap om surfplattor, mobiltelefoner och mobilt Bank-ID. Intresset att delta har varit stort.

Studiecirklar för äldreomsorgens medarbetare inom ramen för Digit har ägt rum. Projektet Digit syftar till att öka personalens kunskaper i digital teknik och att de ska kunna förmedla kunskap vidare till de äldre.

Nämndmål:

Kunskapsutveckling tillgängliggörs för äldre.

 Uppfylls helt

Analys

Antalet äldre som saknar digital kunskap är högre i stadsdelsområdet än i övriga staden. Under året har därför alla personer över 65 år i stadsdelsområdet erbjudits kostnadsfri utbildning med fokus på digitalisering. Kurserna har omfattat kunskap om surfplattor, mobiltelefoner och att installera och lära sig mobilt Bank-ID. Intresset av att delta har varit stort. Utbildningar kommer under 2018 att erbjudas på de Aktivitetscenter som planeras.

Studiecirklar för äldreomsorgens medarbetare inom ramen för Digit har ägt rum. Projektet Digit syftar till att öka personalens kunskaper i digital teknik och även att de ska kunna förmedla kunskap vidare till de äldre de möter i arbetet.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Utbildningsinsatser för äldre på förvaltningens öppna mötesplatser.	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Möjlighet för fortsatt utbildning för vuxna personer med utvecklingsstörning.

 Uppfylls delvis

Analys

Arbete pågår inom förvaltningen med att utforma arbetssätt för informations- och motivationsarbete om möjligheter till kompetensutveckling för personer med utvecklingsstörning.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Informera och motivera om fortsatta utbildningsmöjligheter för personer med utvecklingsstörning (Program för delaktighet).	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.5 Stockholms stads ekonomi är långsiktigt hållbar

● Uppfylls helt

Analys

Nämndens mål om en budget i balans uppfylls helt.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
● Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	99,2 %			99,14 %	100 %	100 %	VB 2017
● Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	98,9 %			99,1 %	100 %	100 %	VB 2017
● Nämndens prognossäkerhet T2	0 %			0 %	+/- 1 %	+/- 1 %	2017

Nämndmål:

Nämndens budget ska vara i balans

● Uppfylls helt

Analys

Nämndens mål om en budget i balans har uppnåtts. Det samlade resultatet uppgår till 17,6 mnkr före resultatöverföringar och ett överskott om 12,3 mnkr efter resultatöverföringar.

KF:s inriktningsmål:

4. Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Förvaltningen bedömer att inriktningsmålet endast delvis uppfyllts. Av de åtta målen för verksamhetsområdet är sju delvis uppfyllda. Det verksamhetsområdesmål som har uppfyllts är "Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika".

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.1 Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika

● Uppfylls helt

Analys

Förvaltningen har inlett arbetet med jämställdhetsintegrering och deltar i stadens centrala jämställdhetsnätverk. Medarbetare har deltagit i utbildning i jämställdhetsanalys och om diskriminering. I stadens mäsas för goda exempel deltog flera medarbetare i olika föreläsningar om jämställdhet för att lära av andras erfarenheter. Under hösten har chefer och medarbetare uppmanats att delta i en av de fyra två-timmars inspirationsföreläsningar i jämställdhet och normer som erbjuds alla anställda. Totalt deltog ca 300 personer.

Jämställdhetsanalyser görs utifrån redovisade resultat i stadens indikatorer och brukarundersökningar samt viss egen statistikuppföljning på enheter.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Nämnden ska etablera rutiner för jämställdhetsanalyser i enlighet med programmet för ett jämställt Stockholm	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Anhöriga får information och stöd

 Uppfylls helt

Analys

Det har regelbundet annonserats i lokaltidningen och samverkat med olika samhällsaktörer och föreningar för att sprida information om olika typer av stöd, aktiviteter och utbildningar för anhöriga. Anhörigkonsulenten under året haft 105 individuella stödkontakter med anhöriga varav merparten är anhöriga till personer inom äldreomsorgen. Av de som fått anhörigstöd är 70 procent kvinnor.

Verksamhetsområde	Antal personer	Andel i procent
Äldreomsorg	43	41,0
Funktionsnedsättning	34	32,4
Socialpsykiatri	28	26,6
Totalt	105	100

I samarbete med studiefrämjandet och ett antal lokala föreningar har det under året hållits föreläsningar för anhöriga. Anhöriggrupper har hållits kring neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, psykisk ohälsa, demenssjukdom och för anhöriga som förvärvsarbetar. Närstående till personer med missbruksproblematik erbjuds stöd enligt anhörigprogrammet Community Reinforcement Approach and Family Training (CRAFT).

Implementering av programmet för stöd till anhöriga pågår.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Anhöriga till barn och ungdomar med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar erbjuds föreläsningar.	2017-01-01	2017-08-31	
 Anhöriga till personer med substansproblematik erbjuds stöd.	2017-01-01	2017-12-31	
 Anhöriga till personer som har kontakt med socialtjänsten får stöd enskilt och i grupp.	2017-01-01	2017-12-31	
 Implementering av det nya programmet för stöd till anhöriga 2017-2020	2017-01-01	2018-04-30	
 Integrera anhörigperspektivet i socialtjänstens olika verksamheter	2017-01-01	2018-04-30	
 Ta fram informationsmaterial för anhöriga på olika språk.	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Nämndens resurser fördelas efter behov.

● Uppfylls helt

Analys

För att öka kunskapen gällande jämställdhet, diskriminering och resursfördelning har medarbetare inom förvaltningen under året deltagit i olika utbildningar inom området.

Jämställdhetsanalyser tillämpas utifrån redovisade resultat i stadens indikatorer och brukarundersökningar samt viss egen statistikuppföljning på enheter. Detta utgör en grund för utveckling av jämställdhetsarbetet både i myndighetsutövning och i utförande av insatser.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Jämställdhetsanalyser genomförs i syfte att synliggöra effekter av nämndens insatser för såväl kvinnor som män.	2017-01-01	2017-12-31	
✓ Medarbetare kompetensutvecklas för att säkerställa att individens behov, inte kön, ligger till grund för nämndens insatser.	2017-01-01	2017-12-31	
✓ Utveckla arbetet med att säkerställa likvärdiga biståndsbedömningar genom köns- och kulturneutrala ärendedragningar.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor

◆ Uppfylls delvis

Analys

Stadens personalpolicy och förvaltningens värdegrund har förverkligats på arbetsplatsträffarna för all personal. På arbetsplatsträffarna har man också arbetat med resultatet från medarbetarenkäten. Aktivt medskapandepindex AMI var 80, samma som för staden och som förvaltningen hade vid mätningen 2015. Cheferna har höga värden på att vara närvarande, coachande chefer.

För att nå god arbetsmiljö har chefer och skyddsombud deltagit i arbetsmiljöutbildningar där särskild vikt lagts vid att skapa goda arbetsförhållanden och förebygga sjukfrånvaro. Den totala sjukfrånvaron har sjunkit medan korttidsfrånvaron har gått upp något.

Arbetet för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndshandläggare har pågått under året.

Antalet AVA-anställningar har minskat från 37 till 21 st. under året. Andelen deltidsanställningar är relativt liten, mindre än 10 procent. Under hösten fanns inte några ofrivilligt deltidsanställda.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Aktivt Medskapandeindex	80	73	81		82	83	2017
Analys Aktivt medskapandeindex (AMI) ligger på samma nivå, 80, som vid förra mätningen 2015, målet att höja AMI till 82 uppnåddes inte. Utfallet är samma som stadens index. Män har lägre AMI än kvinnor och chefer har något lägre AMI än medarbetare. Delindex styrning som mäter i vilken utsträckning organisationens styrning främjar engagemanget hos medarbetarna har minskat från 83 till 81.							
  Index Bra arbetsgivare	81				84	83	2017
Analys Resultatet på index Bra arbetsgivare var 81 vilket är två indexpunkter lägre jämfört med tidigare mätning år 2015. Delindex Jämställdhet har ett värde på 82, vilket är en minskning med 3 indexpunkter. Minskningen beror på att skillnaden på långtidssjukfrånvaro har ökat. Män har mycket lägre långtidssjukfrånvaro (1,9 %) än kvinnor (6,4 %). Kvinnorna har högre medelålder och arbetar i högre grad i omsorgsyren där sjukfrånvaron är högre. Under året har man särskilt arbetat för att minska kvinnornas sjukfrånvaro vilket har gett resultat. Värdet på delindex Attraktiv arbetsgivare var 86, vilket är en minskning på 1 indexpunkt. Detta beror på att korttidsfrånvaron har ökat något. Delindex 3, Rekommendera arbetsplats, ligger på samma nivå som vid tidigare mätning dvs. 75.							
  Index Psykosocial arbetsmiljö	77				80	fastställs 2017	2017
Analys Värdet på index Psykosocial arbetsmiljö var 77. Jämfört med tidigare mätning år 2015 är det en minskning med 1 indexpunkt. Det är delindex 2, Ledarskap som har gått ner från 76 till 74 jämfört med tidigare mätning. Inom flera verksamheter är det höga värden på ledarskap. För att ytterligare förbättra ledarskapet har ledarskap varit ett tema på chefsforumen och cheferna har fått mer administrativt stöd.							
  Sjukfrånvaro	7,2 %	3,5 %	7,8 %	7,8 %	7 %	Nämnden har fastställt målvärdet	VB 2017
Analys Den sammanlagda sjukfrånvaron uppgick från 7,2 % i november 2017 och till 7,8 % i november 2016. Det är den långa sjukfrånvaron bland kvinnor som har minskat. En HR-konsult arbetar med att stötta cheferna med rehabilitering av långtidssjuka och ett nära samarbetet med nya företagshälsovården har inletts.							
  Sjukfrånvaro dag 1-14	2,3 %	1,7 %	2,4 %	2,2 %	2 %	Nämnden har fastställt målvärdet	VB 2017
Analys Sjukfrånvaron 1-14 dagar uppgick under perioden 1 december – 30 november 2017 till 2,3 %, vilket är en liten ökning jämfört med föregående år då den korta sjukfrånvaron uppgick till 2,2 %. Arbete med tidiga insatser och hälsofrämjande åtgärder behövs för att motverka ökning av den korta sjukfrånvaron.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Nämnden ska ta fram kompetensförsörjningsplaner på 3-5 års sikt med aktiviteter för innevarande år. Kommunstyrelsen ska utifrån nämndernas underlag tillsammans med berörda nämnder ta fram en strategi för den framtida kompetensförsörjningen i staden, med särskilt fokus på välfärdssyren.	2017-01-01	2017-12-31	

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Socialnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna kartlägga aktuella utbildningsnivåer bland anställda inom LSS-verksamheter.	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Förvaltningen inväntar anvisningar för arbetet från socialnämnden.			
  Utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ska intensifiera arbetet med att skapa trygga anställningar och goda arbetsvillkor genom att minimera användningen av allmänna visstidsanställningar i yrkeskategorier där denna anställningsform är frekvent.	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Förvaltningen är en trygg och hälsosam arbetsgivare med goda arbetsvillkor och kompetenta medarbetare.

 Uppfylls delvis

Analys

Det systematiska arbetet med att främja hälsa och skapa en god arbetsmiljö har fortsatt under året. Att skapa hälsosamma arbetsplatser är en strategisk viktig fråga för att säkra framtida personalbehov, men även för att höja kvaliteten och effektiviteten i verksamheten. Detta arbete bedrivs på såväl organisatorisk som grupp- och individnivå. Medarbetarnas inflytande över hur verksamheten ska utvecklas är en förutsättning för en bra arbetsgivare. Grunden för samverkan är arbetsplatsträffarna och samtalen mellan medarbetare och chef. Stadens personalpolicy och förvaltningens värdegrund har förverkligats på arbetsplatsträffarna genom dialoger med hjälp av särskilt framtaget arbetsmaterial. För att nå god arbetsmiljö har chefer och skyddsombud deltagit i arbetsmiljöutbildningar där särskild vikt läggs vid att skapa goda arbetsförhållanden samt att förebygga sjukfrånvaro.

På arbetsplatsträffarna har man också arbetat med resultatet från medarbetarenkäten. Aktivt medskapandeindex (AMI) var 80 som är samma som motsvarande siffra för staden och som förvaltningen hade vid senaste mätningen år 2015. Den övergripande ledarrapporten visar att cheferna har höga värden på att vara närvarande, coachande chefer. Ett gott ledarskap har varit ett återkommande tema på chefsforum under året.

Den totala sjukfrånvaron har sjunkit från 7,7 procent till 7,2 procent och korttidsfrånvaron, 1-14 dagar, har gått upp något, från 2,2 procent till 2,3 procent. Det är främst långtidsfrånvaron bland kvinnor som har minskat. Största minskningen har skett på äldreomsorgen där sjukfrånvaron minskat från 12,7 procent till 7,7 procent. Sjukfrånvaron följs upp på avdelningarnas ledningsgrupper och en HR-konsult arbetar med att stötta cheferna i deras rehabiliteringsansvar bl.a. i kontakter med företagshälsovård och Försäkringskassan. De främsta orsakerna till sjukfrånvaro är psykisk ohälsa och muskulära besvär och sjukfrånvaron hos kvinnor är mycket högre än hos män. För att få professionellt stöd i arbetet med att sänka sjukfrånvaron har ett nära samarbete med nya företagshälsovården Helsa inletts under året.

Arbetet för att förbättra arbetssituationen för socialsekreterare och biståndshandläggare har pågått under året. En bra introduktion för nyanställda, rimlig arbetsbelastning samt nära och tillgänglig ledning prioriterats på enhetsnivå. På förvaltningsnivå prioriteras administrativt stöd till cheferna, medhandläggarskap över verksamhetsområdesgränser samt lämpliga

lokaler. Personalomsättningen har minskat på socialtjänst – barn och ungdom från 38 procent till 26 procent och på socialtjänst – vuxna från 30 procent till 24 procent.

För att säkerställa träffsäkerheten och förhindra diskriminering vid rekrytering används modellen kompetensbaserad rekrytering. En HR-konsult med inriktning rekrytering har anställts för att ytterligare höja kvaliteten på rekrytering och bidra till att stärka arbetsgivarvarumärket. Antalet allmänna visstidsanställningar har minskat från 37 till 21 under året. De flesta allmänna visstidsanställningar finns inom förskola och inom omsorgen om funktionsnedsatta. Andelen deltidsanställningar är relativt liten, mindre än 10 procent. Enligt förfrågan som gjordes under hösten finns inte några ofrivilligt deltidsanställda.

En kompetensförsörjningsplan på 3-5 års har tagits fram enligt stadens riktlinjer. Verksamheterna gör en regelbunden översyn av kompetensförsörjningen både på individnivå och på verksamhetsnivå.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Antalet önskade deltidsanställningar minskas genom att i möjligaste mån erbjuda heltid till de som anmält intresse. Nya medarbetare anställs inte på deltid utan att först uttömma alla möjligheter till heltidsanställning.	2017-01-01	2017-12-31	
ⓘ Förvaltningen tydliggör ansvarsfördelning mellan enhetschefer och biträdande enhetschefer avseende ekonomi-, verksamhets- och arbetsmiljöfrågor.	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Arbetet har påbörjats och avslutas 2018.			
✓ Genomföra medarbetardialoger med grupper av medarbetare för att kartlägga faktorer som påverkar möjligheter att rekrytera och behålla medarbetare.	2017-01-01	2017-12-31	
✓ Kompetensbaserad rekrytering ska tillämpas för att säkerställa att ingen diskrimineras. (Program för delaktighet).	2016-01-01	2017-12-31	
✓ Sjukfrånvaro på verksamhetsområdesnivå och enhetsnivå följs upp tillsammans med personalavdelningen i ledningsgrupperna vid varje tertiäl.	2017-01-01	2017-12-31	
✓ Tydliggöra samarbetsformer, processer och ansvarsfördelning i rehabiliteringsarbetet.	2017-01-01	2017-12-31	
✓ Verksamhetsområdeschef genomför strukturerade resultatdialoger med enhetschefer för att öka måluppfyllelse och ge stöd i arbetet.	2016-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.3 Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering

◆ Uppfylls delvis

Analys

Nämndens mål för frågan om upplevd diskriminering i stadens brukarenkäter nås inte inom någon målgrupp. Inom förskola och familjedaghem samt socialpsykiatri saknas endast 2 respektive 1 procent och i båda fallen ses en positiv utveckling. Gruppen män inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning har ett försämrat resultat med 11 procentenheter. Det kommer att analyseras och följas upp inom de olika enheterna. Inom socialpsykiatrin har en

positiv utveckling skett för kvinnor där färre upplever diskriminering.

Förvaltningen har, tillsammans med ungdomar och medarbetare i ungdomsverksamheterna, utarbetat en handlingsplan för ungdomars delaktighet och inflytande. Med utgångspunkt i handlingsplanen har ett arbete med att utforma en enhetlig struktur för inkluderande arbets sätt och gemensamma metoder för ökad delaktighet inom samtliga ungdomsverksamheter inletts.

Flickor från stadsdelsområdet har deltagit i en översyn av ungdomsgårdarna och träffpunkterna, med fokus på flickors besök i ungdomsverksamheter och deltagande i de aktiviteter som erbjuds. Översynen har utmynnat i förslag för att bättre tillgodose flickornas behov och önskemål om fritid och ungdomsverksamhet. Ett ungdomsdrivet nätverk ("Formation") för flickor 13-24 år har bildats.

I början av året hölls dialogcafé för barn och unga med funktionsnedsättning samt deras familjer i syfte att samla in behov och önskemål om fritidsaktiviteter för målgruppen. Utifrån dessa dialoger startade förvaltningen familjeaktiviteter på helger och simskola på Husbybadet.

Sverigefinska minoritetsfrågor

Finskspråkig verksamhet för äldre har regelbundet erbjudits på den öppna mötesplatsen för seniorer i Akalla. Medlen har använts till aktiviteter såsom föredrag, musik och qigong. Planeringen har skett i samverkan med Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning, som arrangerat aktiviteter i Spånga och Tensta för finsktalande seniorer. En förskola i Rinkeby erbjuder finskspråkig verksamhet. Varje höst arrangeras ett teater- eller musikprogram för alla förskolebarn i området i syfte att sprida finsk kultur. Under 2017 skedde det i samarbete med Kista Världsmusikfestival i november.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel brukare i dagverksamhet för äldre som inte upplever diskriminering	87 %			100 %	95 %	Öka	2017
Analys Resultatet är hämtat från stadens brukarundersökning, dagverksamhet för äldre. Andel brukare som inte upplever diskriminering har gått ner. Dock svårt att dra en slutsats av detta då endast 8 personer besvarat enkäten (50 %). Av dessa har 14 % (en person) avstått att svara på frågan.							
  Andel brukare inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte upplever diskriminering	79 %			85 %	90 %	Öka	2017
Analys I brukarenkäten för Rinkeby-Kista svarar 81 % kvinnor och 77 % män att de inte upplever diskriminering. Siffran för kvinnor är samma som förra året, men männens siffra har försämrats från 88 % 2016.							
  Andel brukare inom socialpsykiatri som inte upplever diskriminering	89 %			86 %	90 %	Öka	2017
Analys I brukarenkäten för Rinkeby-Kista svarar 91 % kvinnor och 86 % män att de inte upplever diskriminering. Siffran 2016 var 85 % för kvinnor och 86 % för män.							

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel brukare som inte upplever diskriminering inom förskolan och familjedaghem	92 %			88 %	100 %	Öka	2017
Analys							
Målet om att 100 procent av förskolans föräldrar inte ska uppleva diskriminering nås inte. Resultatet har dock ökat till 92 procent i jämförelse med 2016 då resultatet var 88 procent.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Nämnden ska etablera rutiner för att följa upp hbtq-personers upplevelser av verksamheternas utformning och bemötande i enlighet med hbtq-programmet i Stockholms stad	2017-01-01	2017-12-31	
  Stadsdelsnämnderna ska utbilda och säkerställa kompetens om rasism och diskriminering hos chefer och personal som möter invånare. Kommunstyrelsen ska bistå i detta arbete med utgångspunkt i ECCARS tiopunktsprogram	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Barn och ungdomar är delaktiga och har inflytande i frågor som rör dem

 Uppfylls helt

Analys

Förvaltningens långsiktiga arbete med barns och ungas delaktighet och inflytande i utvecklingen av närområdet och den egenupplevda vardagssituationen (egenmakt) och formandet av nya mötesplatser och demokratiska arenor (stärkt organisering) pågår.

Handlingsplan för ungdomars delaktighet och inflytande

Förvaltningens ungdomsstrateg har, tillsammans med ungdomar i området och medarbetare i ungdomsverksamheterna, utarbetat en handlingsplan för ungdomars delaktighet och inflytande. Med utgångspunkt i handlingsplanen har ett arbete med att utforma en enhetlig struktur för inkluderande arbetsätt och gemensamma metoder för ökad delaktighet inom samtliga ungdomsverksamheter inletts.

En arbetsgrupp bestående av medarbetare och en referensgrupp bestående av ungdomar arbetar med att skapa ett mentorskapsprogram. Inom ramen för ett sådant mentorskapsprogram kommer ungdomar och tjänstepersoner träffas regelbundet för ömsesidigt utbyte och lärande. Under sommaren genomfördes en enkätundersökning. Förvaltningen fick in svar från drygt 100 ungdomar och enkätsvaren utgör underlag för det fortsatta arbetet.

Flickors organisering och deltagande i ungdomsverksamheterna

Under året har flickor från stadsdelsområdet deltagit i en översyn av ungdomsgårdarna och träffpunkterna, med fokus på flickors besök i ungdomsverksamheter och deltagande i de aktiviteter som erbjuds. Översynen har utmynnat i förslag för att bättre tillgodose flickornas behov och önskemål om fritid och ungdomsverksamhet och arbetet med att utveckla jämställdhetsarbetet i ungdomsverksamheterna har inletts.

Ett ungdomsdrivet nätverk ("Formation") för flickor 13-24 år har bildats. Nätverket verkar för stärkt organisering och är en plattform för utbyte av erfarenheter, inspiration och information om olika påverkansmöjligheter.

Ungdomsdrivna event

Förvaltningen har under året medverkat i ett antal ungdomsdrivna festivaler. I februari deltog exempelvis förvaltningen i samverkan med ungdomar från Ghetto Superstar i "Jag kan också", en dag med talangjakt och musikuppträdanden i Rinkeby.

Under sommaren arrangerades två dagars festival "Blockparty Västerort" där Reactor i Husby var utgångspunkt för ett stort antal aktiviteter.

I december anordnade förvaltningen, i samverkan med ungdomsföreningen "Welcome to second chance" ett heldagsevent med en kombination av kultur- och sportaktiviteter samt musikframträdanden för ungdomar i Rinkeby.

Barn och unga med funktionsnedsättning

I början av året hölls dialogcafé för barn och unga med funktionsnedsättning samt deras familjer i syfte att samla in behov och önskemål om fritidsaktiviteter för målgruppen. Utifrån dessa dialoger startade förvaltningen familjeaktiviteter på helger och simskola på Husbybadet. Det sker bl. a. i samarbete med Fryshuset och Kista Sports Club.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel barn och ungdomar som upplever delaktighet, inflytande och ansvarstagande i ungdomsverksamheterna (ungdomsgårdar och träffpunkter)	72,06 %				60 %		2017

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Barn och ungdomar är delaktiga och har inflytande i utformningen av den dagliga verksamheten på ungdomsgårdar och träffpunkter.	2016-01-01	2017-12-31	
 Barn och ungdomar är delaktiga och har inflytande i utformningen av lovprogram och kulturaktiviteter.	2016-01-01	2017-12-31	
 Förvaltningen arrangerar pilotprojekt med ungdomar som deltar i bedömningen av föreningsstöd.	2017-01-01	2017-12-31	
 Förvaltningen arrangerar, i samverkan med Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning, kulturförvaltningen och idrottsförvaltningen en eller flera open space (mötesmetod) för barn och ungdomar med funktionsnedsättning, som underlag till aktivitetsplan för målgruppen.	2017-01-01	2017-12-31	
 Förvaltningen utreder möjligheten att starta ett mentorsprogram för ungdomar i stadsdelsområdet.	2017-01-01	2017-12-31	
 Förvaltningens ungdomsstrateg leder fokusgrupper med ungdomar i åldern 13-19 år.	2016-01-01	2017-12-31	
 Förvaltningens ungdomsstrateg stödjer och uppmuntrar stadsdelsrådets ungdomar att forma arenor där de kan ge uttryck för åsikter, förslag och engagemang och ges möjligheter till handling och ansvar.	2016-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.4 Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention

◆ Uppfylls delvis

Analys

Alla verksamheter strävar efter att hänsyn tas till barns bästa och att säkerställa barnens rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention. Arbetet för att utforma gemensamma rutiner och arbetssätt för att säkerställa barns rättigheter har påbörjats.

Arbetet med att etablera rutiner för arbetet med barnkonsekvensanalyser har inletts. Vid en kollegiegranskning i november 2017 av 56 ärenden med totalt 131 barn inom ekonomiskt bistånd, hade 75 barnkonsekvensanalyser gjorts. Barnets situation hade dock inte tillräckligt belysts i dokumentationen utifrån olika livsområden t.ex. hälsa, fritid, skola etc. i något ärende.

Totalt	Belysta	Något belysta	Ej belysta
131	0	47	84

Granskningen kommer att utgöra grund för fortsatt kvalitetsutveckling av arbetet med barnkonsekvensanalyser. Detta är viktigt då barn som lever i familjer med ekonomiskt bistånd är en särskilt utsatt grupp.

Barn som bedöms vara i behov av stöd och skydd från socialtjänsten ska identifieras och få möjlighet att utvecklas utifrån sina individuella förutsättningar. Förvaltningen har arbetssätt som säkerställer att barnperspektivet beaktas och dokumenteras i socialtjänstens utredningar och insatser. Exempel på hur barns rätt säkerställs är en ny modell för att följa upp familjehemsplacerade barns hälsa och arbetet med barnkonsekvensanalyser.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Nämnden ska etablera rutiner för arbetet med barnkonsekvensanalyser och barnchecklistor i enlighet med strategin för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad (4.4)	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Enheten för ekonomiskt bistånd har ett pågående utvecklingsarbete med barnkonsekvensanalyser.			
  Nämnden ska etablera rutiner för arbetet med barns delaktighet och inflytande i enlighet med strategin för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad (4.4)	2017-01-01	2017-12-31	
Analys Nämndmål med tillhörande indikatorer upprättades i VP 2017 för att uppmärksamma och mäta arbetet med att beakta barns rättigheter även när det är vuxna som har kontakt med socialtjänsten. Granskningen för året visar att arbetet med att belysta barns situation behöver utvecklas i det sociala arbetet. När barns situation inte uppmärksammas finns en risk att klientens behov och ansvar som förälder inte vägs in i bedömning av aktuell situation. Detta riskerar att inte främja uppväxtvillkoren för barn och unga i stadsdelsområdet. Resultatet kommer att följas upp och utgöra underlag för fortsatt kvalitetsarbete med barnperspektivet på samtliga enheter.			

Nämndmål:

Barns bästa ska särskilt beaktas när vuxna har kontakt med socialtjänsten

■ Uppfylls inte

Analys

Barnperspektivet ska beaktas i alla socialtjänstens utredningar och bedömningar inför beslut, där det finns barn eller ungdomar i familjen. Barns rätt tillvaratas på olika sätt beroende på ärendets karaktär.

I december 2017 genomfördes en aktgranskning av dokumentationen om barns situation, i 109 ärenden inom socialtjänstens vuxenenheter. Resultaten visar att i 92 procent av utredningarna finns barnen omnämnda. I 60 procent av utredningarna beskrivs barnens situation och i 51 procent har barnens situation tagits med i bedömningen inför beslut. Det finns en risk att klientens behov och ansvar som förälder inte uppmärksammas när barnens situation inte belyses i utredningar och bedömningar. När underlag skickas till utförare som ska ge klienten stöd, uppmärksammas barnets situation i 34 procent av ärendena. Den som möter klienten t.ex. på ett skyddat boende eller för hemtjänst har då inte fått informationen ifrån socialtjänsten att klienten har barn och kan därmed inte beakta barnperspektivet och klientens föräldraansvar i planering av insatsen. Resultaten av granskningen kommer att analyseras, följas upp och utgöra underlag för fortsatt kvalitetsarbete inom de olika enheterna.

Vid ansökan om insatser för barn eller ungdomar med funktionsnedsättning ska barnet/ungdomen alltid ges möjlighet att yttra sig över insatsen. Om det finns syskon till det funktionshindrade barnet så ska även syskonperspektivet beaktas i bedömningsdelen inför beslutsfattandet. I funktionshindersinspektörernas granskning *Barns delaktighet och rätt att komma till tals i handläggning av LSS-insatser* i Rinkeby-Kista hösten 2017, granskades 112 beslut om insats. Besluten avser insats enligt lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade, LSS, för barn mellan 0-17 år. I 61 procent av ärendena framgår att handläggare har träffat barnet. Förvaltningen behöver säkerställa att fler barn och unga ges möjlighet att träffa sin handläggare och komma till tals i utredningen. Ett utvecklingsområde är dokumentation om orsak till att handläggaren inte träffat barnet eller tydligare dokumentation om att man träffat barnet men att inga uppgifter inhämtas. Orsaker kan t. ex. vara barnets avsaknad av förmåga att uttrycka sin åsikt, infektionskänslighet eller att barnet inte velat medverka.

När vårdnadshavare har kontakt med socialtjänsten utifrån missbruk, utsatthet för våld i nära relation eller hedersvåld, överförs alltid information till barn- och ungdomsenheterna för att säkerställa att barnets bästa tillgodoses.

Resultatet av den granskning som redovisas i nämndmålet indikatorer och funktionshindersinspektörernas granskning, synliggör behovet av att utveckla kvalitetsarbetet inom området.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Barns situation uppmärksammas i alla beställningar av insatser från verksamhetsområdet socialtjänst vuxna till utförare	34				100		2017
Analys Resultatet baseras på om barnets situation finns omnämnt i underlag för förälders insats som lämnats till utförare. När barnets situation inte finns med i underlag för insats riskeras att utföraren inte kan beakta barns bästa i planering. Särskilt viktigt att hänsyn tas till barn och till klienten som förälder, kan det vara vid t.ex. insatser i hemmet så som boendestöd eller vid placering i skyddat boende. Siffrorna inkluderar inte ärenden där föräldrarna inte har umgänge, ärenden inom ekonomiskt bistånd och ärenden där insats ges av samma enhet som utrett behovet av stöd. Indikatorn utgår i VP 2018 då den varit svår att mäta och få fram jämförbara underlag eftersom arbetsmetoderna skiljer sig åt mellan enheterna.							
 Barns situation uppmärksammas i alla utredningar när vuxna ansöker om insatser inom verksamhetsområde socialtjänst vuxna	60				100		2017
Analys Det finns en risk att klientens behov och ansvar som förälder inte uppmärksammas i utredningen när barnens situation inte tas med i det som utgör underlag för bedömning. Resultatet kommer att följas upp och utgöra underlag för fortsatt kvalitetsarbete med barnperspektivet på samtliga enheter.							
 När vuxna beviljats insats inom verksamhetsområdet socialtjänst vuxna har barns situation uppmärksammats i alla beslut	51				100		2017
Analys När barns situation inte uppmärksammats i underlaget till beslut finns en risk att klientens behov och ansvar som förälder inte vägs in i behovsbedömning. Detta riskerar att inte främja uppväxtvillkoren för barn och unga i stadsdelsområdet. Resultatet kommer att följas upp och utgöra underlag för fortsatt kvalitetsarbete med barnperspektivet på samtliga enheter.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Barn och ungdomar med funktionsnedsättning är delaktiga i utredningar som rör dem.	2017-01-01	2017-12-31	
 Upprätta rutiner och arbetssätt för att barnets bästa vid biståndsbedömning av insatser för föräldrar med hemmavarande minderåriga barn alltid beaktas.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.5 Stockholm är en stad där ingen behöver vara rädd för våld

 Uppfylls delvis

Analys

Förvaltningen prioriterar arbetet med föräldraskapsstöd, våldsförebyggande insatser, att nå våldsutsatta och att skapa en tryggare stadsmiljö. Arbetet har bidragit till att fler invånare får stöd för att leva utan att vara rädda för, eller utsättas för, våld.

Metoder och arbetssätt

Förvaltningen har under året på olika sätt utvecklat arbetet för att motverka att invånare utsätts för eller upplever våld. Familjehuset, som omfattar öppen förskola och föräldrarådgivning, erbjuder olika typer av förebyggande föräldraskapsstöd, syftet är att stärka samspel och relationer mellan föräldrar och barn för barnets bästa. Föräldragrupper, evidensbaserade föräldrautbildningar, studiecirkel, hembesöksprogram, tema- och dialogträffar samt enskilda samtal ger föräldrar kunskap och verktyg för att ha en god kommunikation med sitt barn. I utvärderingar av verksamheten har föräldrar uttryckt att de upplever färre konflikter och bättre relationer mellan dem och barnen.

Olika insatser har genomförts för att öka tryggheten i utemiljön, till exempel genom parkskötsel, slyröjning, röjning av bostadsnära skog, bättre belysning och trygghetsvandringar.

Inom socialtjänstens myndighetsutövning för vuxna används FREDA, ett verktyg med frågor för att identifiera våld. Forskning visar att personer med funktionsnedsättning och psykisk ohälsa är en särskilt utsatt grupp. FREDA kortfrågor ställs inom beställarenheten funktionsnedsättning och socialpsykiatri till alla brukare över 18 år minst en gång per år.

För att nå personer som upplevt våld informerar och samverkar förvaltningens relationsvårdsteam, RVT, inom förvaltningen och med andra myndigheter och organisationer. Exempel på samverkansparter är SFI, Komvux, vårdcentraler och Amel-mottagningen (Sveriges enda mottagning för könsstympade kvinnor).

Utbildning

Kunskaperna om våld i nära relation, konsekvenser av våld och hur våld kan upptäckas och motverkas behöver öka kontinuerligt hos alla medarbetare som möter barn, ungdomar, vuxna och familjer i utsatta livssituationer. Förvaltningens medarbetare har under 2017 deltagit i olika externa utbildningar för att främja att våldsutsatthet identifieras i tidigt skede och öka kompetensen inom området. Internt har RVT hållit i utbildningar och informationstillfällen med olika enheter utifrån behov.

Resultat

Under året har RVT tagit emot 1908 samtal till sin jourtelefon vilket är en avsevärd ökning ifrån 2016 då 520 samtal inkom under motsvarande period. Detta bedöms vara en följd av de informationsinsatser som genomförts. Även antalet utredningar om våldsutsatthet i stadsdelsområdet har ökat. Det har 2017 registrerats 240 ärenden varav 20 har rört män. Under 2016 registrerades 191 ärenden varav 5 rörde män. Av de 240 ärendena har 96 utredningar inletts varav fyra gällt män.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel medarbetare som gått utbildning om att upptäcka barn som upplever våld i nära relation samt hedersrelaterat våld, som anser sig ha fått redskap för att upptäcka och samtala med barn om sin situation	3 %	0 %	4 %		50 %	Nämnden har fastställt målvärdet	2017
Analys							
Endast 3 procent av medarbetarna har gått utbildning under 2017. Flertalet medarbetare har kunskapen om barn som upplever våld i nära relationer sedan tidigare.							
  Andel medarbetare som har genomgått utbildning om att upptäcka våldsutsatthet och konsekvenser av detta inkl särskilt utsatta grupper	79 %	73 %	80 %		50 %	Nämnden har fastställt målvärdet	2017
   Antal personer som utsatts för våld i nära relation som är kända av socialtjänsten	240 st			191 st	230 st	Nämnden har fastställt målvärdet	2017

Nämndmål:

Barn och unga lever utan våld i nära relationer.

 Uppfylls delvis

Analys

Under året har 47 familjer tagit emot öppenvårdsbehandling utifrån att barnet eller ungdomen har utsatts för eller upplevt våld i nära relation. Både familjebehandling, gruppbehandling och individuell behandling enligt utvecklade program erbjuds barn och föräldrar i familjer där det förekommit våld i nära relation. Bland annat har arbetet med att differentiera våldet och anpassa insatsen till vilken typ av våld som har förekommit resulterat i att våld och hot om våld minskat eller upphört i familjer. Nätverksmöten hålls i ärenden där flera enheter är inblandade, vilket har lett till förbättrat samarbete. Medarbetares tillämpning av den under året genomförda utbildningsinsatsen i metoden Signs of safety bedöms ha bidragit till förbättrade möjligheter att motivera både våldsutsatta och våldsutövare att delta i behandling. Arbetsätt för att snabbt kunna bedöma och skydda barn som utsatts för våld har utvecklats. Samverkan sker i dessa ärenden med Barnahus. Ärendena är komplexa och olika försvårande omständigheter påverkar de socialt utsatta familjer som utifrån våldsproblematik får insats i öppenvård. Fortsatt utveckling av utredningsmetoder för att i högre grad identifiera och nå fram till barn och familjer där det förekommer våld i nära relation planeras. Bland annat ska alla medarbetare genomgå grundläggande utbildning om våld i nära relation. Fortsatt utveckling av öppenvårdsinsatser för målgruppen planeras också.

Barns och ungdomars deltagande vid uppföljning av insats har ökat, vilket har bidragit till förbättrad kunskap om huruvida insatserna i våldsärenden varit hjälpsamma.

Kunskapsutbyte och samarbetsmöten mellan enheter som arbetar mot våld i nära relation har skett och medarbetare har deltagit i gemensamma utbildningsdagar.

Förebyggande föräldraskapsstöd erbjuds vid familjehusen i Rinkeby och Husby.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel barn och föräldrar som vid avslut av insats upplever en positiv förändring.	65,71 %			75 %	80 %		2017
Analys Av 35 genomförda uppföljningar i ärenden där ett barn/ungdom och dess föräldrar har fått öppenvårdsbehandling utifrån våldsproblematik, bedöms resultatet i 23 fall som positivt, det vill säga att våldet har upphört. Resultatet kan förklaras med komplexiteten i barnvårdsärenden i allmänhet och i ärenden där det förekommer våld i nära relation i synnerhet. Målgruppen har ofta komplexa och sammansatta behov och familjer som får insats kan ha andra förväntningar på vad insatsen ska ge. Vidare förekommer en rädsla att alls tillstå att våld har förekommit, vilket komplicerar uppföljningen. Fortsatt utveckling av öppenvårdsinsatser anpassade särskilt för denna målgrupp pågår.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
 Genom utbildningsdagar höja och vidmakthålla kunskapsnivån om våld, konsekvenser av våld och hur våld kan upptäckas och motverkas.	2017-01-01	2017-12-31	
 Implementera rutin för samarbete mellan barn- och ungdomsenheterna och relationsvårdsteamet.	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Invånare i stadsdelsområdet får stöd när våld i nära relationer förekommer

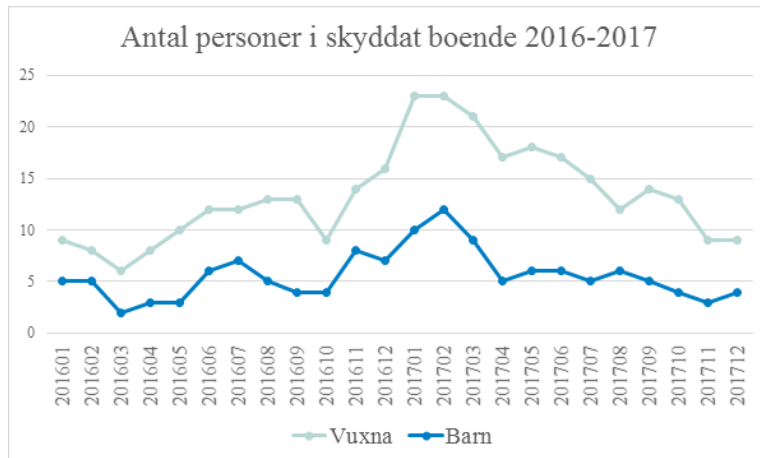
 Uppfylls helt

Analys

Fler invånare än tidigare får råd och stöd från förvaltningen för att leva utan rädsla att uppleva eller utsättas för våld. Samarbetsformer mellan de olika enheter som arbetar med målgruppen våldsutsatta har utvecklats under året, bland annat har rutiner för gemensamma möten med klienter upprättats.

I socialtjänstrapporten 2016 redovisade staden att Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd har näst flest placeringar i skyddat boende av stadens alla förvaltningar. Under året har förvaltningen beviljat 40 nya placeringar på skyddade boenden varav två var män, placeringarna har inkluderat 36 medföljande barn.

Många av de som placeras har ingen eller mycket liten erfarenhet av det svenska samhället och behärskar inte svenska språket vilket begränsar möjligheten att på egen hand flytta ut och klara sig självständigt. En boendelots erbjuder klienter som placerats på skyddat boende praktiskt stöd i uppbrottsprocessen och då i synnerhet personer med svag förankring i samhället. Arbetet sker genom stöd i att bryta klientens isolering, söka nya boendalternativ samt utgöra en länk gentemot andra myndigheter. Syftet är att klienten ska flytta ut från skyddat boende och komma vidare med livet, så snart hotbilden inte längre finns.

Sedan hösten 2017 har tre försökslägenheter reserverats för målgruppen våldsutsatta med ett stort stödbehov som själva inte på ett säkert sätt kan ordna boende och har ett omedelbart behov av insatsen.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Implementering av programmet våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck 2017-2020	2017-01-01	2017-12-31	
✓	Medarbetare inom omsorg om barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättning får information om risker för våld och övergrepp hos målgruppen.	2017-01-01	2017-12-31	
✓	Öka kunskapen om våld i nära relationer och hedersrelaterat våld.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.6 Stockholm är en tillgänglig stad för alla

◆ Uppfylls delvis

Analys

Stöd till personer med funktionsnedsättning ska ge ökad möjlighet till självständighet, delaktighet och inflytande. Ett utvecklingsarbete har bedrivits under året för att tydliggöra brukarens mål med det beviljade stödet i beställningar respektive genomförandeplaner. Årets brukarundersökning för personer med funktionsnedsättning visar ett varierande resultat. Det som särskilt behöver följas upp inom både beställarenhet och utförarverksamheter under 2018 är mäns sjunkande siffror för trivsel och trygghet på LSS-boende. Andelen män som är nöjda respektive trygga med sitt LSS-boende har sjunkit med 10 respektive 12 procentenheter. Brukarundersökningen ligger till grund för vidare utvecklings- och förbättringsarbete inom både beställarenheten och utförarverksamheterna i både kommunal och privat regi. I svaren

redovisas på flera frågor skillnader mellan könen. Skillnaderna mellan könen kommer att följas upp och analyseras utifrån respektive fråga.

En inventering av tillgängligheten i de lokaler som används för förvaltningens verksamhet har påbörjats. Granskningen sker via stadens mall *självskattning av stadens lokaler*.

Tillgänglighetsgranskning av utemiljön i stadsdelsområdet har gjorts tre gånger under året av förvaltningen tillsammans med nämndens råd för funktionshinderfrågor. De områden som har inventerats är

- Kista arbetsområde där bland annat Försäkringskassan, Skatteverket, vårdcentral, ungdomsmottagning och Jan Stenbecks torg är belägna.
- Rinkebytorget, Rinkebystråket och Rinkebyterassen.
- Kistahöjdens förskola, både ute och inomhusmiljö.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	87 %	87 %	87 %	86 %	87 %	89 %	2017
  Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	79 %	79 %	79 %	71 %	75 %	77 %	2017
  Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att stadens inne och utemiljö är tillgänglig och användbar. (Stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	76 %	80 %	71 %	69 %	72 %	Nämnden har fastställt målvärdet	2017
  Andel personer som upplever att de varit delaktiga i upprättandet av genomförandeplaner	81 %	79 %	83 %	75 %	80 %	79 %	2017
  Andelen personer med funktionsnedsättning som upplever att de har en fungerande bostad (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	88 %	85 %	93 %	77 %	80 %	Nämnden har fastställt målvärdet	2017
  Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	90 %	84 %	96 %	89 %	91 %	91 %	2017
<p>Analys</p> <p>Kvinnors trygghet har ökat ifrån 79 % 2016 till årets 96 % vilket är positivt. För män har dock siffran sjunkit ifrån 96 % 2016 till 84 %. Indikatorn visar ett sammantaget resultat för vuxna och barn. Indikatorn kommer att följas upp vid beställarenhetens uppföljningar av insats och hos utförarverksamheterna med fokus på att tillförsäkra alla brukare trygghet i LSS-boendet.</p>							

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Nöjda brukare - Daglig verksamhet (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	86 %	90 %	79 %	88 %	88 %	87%	2017
Analys Andelen som har svarat att de är nöjda med sin dagliga verksamhet har sjunkit. Skillnaden mellan könen har ökat och en lägre andel kvinnor än förra året (83 % 2016) är nöjd med sin insats. Skillnaden mellan könen kommer att följas upp vid uppföljning av insats både inom myndighetsutövning och utförarverksamheter för att säkerställa kvinnornas önskemål gällande sin dagliga verksamhet.							
  Nöjda brukare - korttidsboende (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	79 %			68 %	75 %	90 %	2017
Analys Resultat per kön redovisas inte på grund av för få svarande.							
  Nöjda brukare - LSS-boende, vuxna och barn (Stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	90 %	84 %	96 %	95 %	95 %	87 %	2017
Analys Andelen män som är nöjda med sitt LSS-boende har sjunkit med 10 % jämfört med 2016, vilket kommer att följas upp under 2018.							

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
  Socialnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna göra en översyn av dagliga verksamheters arbete mot arbetsmarknaden för deltagarna. Där ingår resursfördelningen samt samverkan mellan arbetsrehabiliterande insatser.	2017-01-01	2017-12-31	
  Socialnämnden ska i samarbete med kommunstyrelsen och stadsdelsnämnderna utreda i vilken form hälso- och sjukvården inom LSS ska bedrivas i staden efter att projektiden går ut	2017-01-01	2017-12-31	

Nämndmål:

Personer med funktionsnedsättning är nöjda med insatsernas utformning.

 Uppfylls delvis

Analys

I Rinkeby-Kista har ca 960 personer stöd i hemmet och/eller sysselsättning med insats enligt socialtjänstlagen, SoL, och/eller Lagen om Stöd och Service till vissa funktionshindrade, LSS, utifrån psykisk- eller fysisk ohälsa. Därutöver har 88 personer i stadsdelsområdet assistansersättning beviljad av Försäkringskassan.

Underlag för insatser av god kvalitet utifrån brukarnas individuella behov, förutsättningar och mål har varit en prioritering under året. Arbetet har skett genom metodutveckling av beställningarna och det skrivs en genomförandeplan som brukaren varit delaktig i att upprätta. Genomförandeplan är det dokument som utgör planeringen av den beställda insatsen. En granskning av 80 ärenden med beslut enligt SoL och LSS, visade att fyra personer saknade

genomförandeplan. Brukarens deltagande i upprättandet av planen, behov av kommunikationsstöd samt långsiktiga mål med insatsen dokumenteras sällan. Att många brukare har haft sina insatser under lång tid och är väl kända inom utförarverksamheten kan vara en förklaring. Granskningen utgör underlag för fortsatt kvalitetsarbete inom utförarverksamheterna. En positiv utveckling redovisas i årets brukarundersökning gällande delaktighet i upprättandet av genomförandeplan som i år är 81 procent i jämförelse med 75 procent som redovisades 2016.

I funktionshindersinspektörernas granskning *Barns delaktighet och rätt att komma till tals i handläggning av LSS-insatser* i Rinkeby-Kista hösten 2017, granskades 112 beslut om insats. I 27 procent av ärendena fanns en aktuell genomförandeplan, en förklaring till att det saknas finns i 14 procent. De vanligaste skälen till att genomförandeplan saknas är att beställning skickats för mindre än en månad sedan eller att utförare ännu inte valts av vårdnadshavaren. Funktionshindersinspektörernas granskningsresultat kommer att analyseras och utgöra underlag för fortsatt kvalitetsarbete. Beställarenheten har omorganiserat för att bilda en arbetsgrupp som ska handlägga insatser för barn och ungdomar med funktionsnedsättning. Detta ska bidra till ökad kompetens inom området och säkerställa både barnens och vårdnadshavarnas rättigheter.

Verksamhetsuppföljningar har gjorts med samtliga 17 av de egna utförarverksamheterna inom funktionsnedsättning och socialpsykiatri. Fyra verksamhetsuppföljningar för SoL- och LSS-verksamheter inom LOV (lag om offentlig upphandling) har utförts på uppdrag av socialförvaltningen.

För att stärka brukarens delaktighet har medarbetare fortbildat sig inom kommunikationshjälpmedel samt nya arbetsmetoder för ökad delaktighet. Verksamheterna strävar efter att i större utsträckning kunna möta brukarnas egna åsikter om sitt behov och önskemål om verksamhetsutveckling.

Daglig verksamhet har gjort en brukarundersökning med "Pict-O-Stat". Pict-O-Stat är ett webbaserat enkätverktyg som är utarbetat för personer med kognitiva funktionsnedsättningar. I verktyget används pictogramsymboler, fotografier och inspelat tal för att presentera och förtydliga frågeställningarna. Frågorna utgick från verksamhetens mål om inflytande, kvalité, självständighet och delaktighet. Brukarna har svarat på samma frågor två år i rad. I samarbete med Vuxenskolan har daglig verksamhet en *Verkstadsklubb* där brukarna kan komma med synpunkter och förslag samt utbilda sig i föreningsteknik. Resultatet av undersökningen visar en positiv utveckling och brukarna är positiva till att delta i den anpassade brukarundersökningen och få uttrycka sin åsikt. Varje verksamhet arbetar vidare med sina identifierade utvecklingsområden.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓ Brukarens genomförandeplaner följs upp utifrån kvalitetskriterier som deltagande och mål upprättade utifrån beställning.	2017-01-01	2017-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.7 Stockholm är en demokratisk stad där invånarna har inflytande

◆ Uppfylls delvis

Analys

Demokrati- och utvecklingsmedel

För år 2017 har nämnden erhållit demokrati- och utvecklingsmedel om 9,8 mnkr. Vid stadsdelsnämndens behandling av verksamhetsplanen för år 2017 fördelade nämnden dessa medel. Nämnden har sedan under året justerat budgeten. Av de 9,8 mnkr för demokrati- och utvecklingsmedel förbrukades 6,2 mnkr. Hur överskottet fördelas redovisas per delpost nedan.

Trygghetsskapande åtgärder (2,0 mnkr)

Förvaltningen har genomfört aktiviteter för att öka känslan av trygghet i samverkan med föreningar. Bland annat ett samarbete mellan boende i stadsdelsområdet och Husby Konst och Hantverksförening. Syftet med projektet var att göra gångvägen mellan Husby Gård och Husby Centrum tryggare.

Ett annat exempel är ”Sköna torsdagar” som är en föreläsningsserie på träffpunkterna som ska inspirera och motivera ungdomar och ”Söndagsteater i Husby” som är öppna familjeföreställningar i samarbete med kulturskolan och Svenska Bostäder.

Nämndens sammanlagda kostnader för trygghetsskapande åtgärder enbart inom demokrati- och utvecklingsmedel uppgår till 0,5 mnkr för år 2017.

Antivåldsprojekt (0,7 mnkr)

Förvaltningen har tillsammans med skola och polis genomfört ett antivåldsprojekt i skolor och på ungdomsgårdar. Budgeterade medel har förbrukats.

Ungdomars delaktighet (2,0 mnkr)

Ungdomar har varit medskapare av sin vardag med sikte på att forma sina liv och öka sitt samhällsengagemang. Medlen har bl.a. innefattat kostnader för två projektanställningar, varav en med särskild inriktning på demokratiutveckling och social mobilisering för flickor. Den andra anställningen har varit riktad mot hela gruppen ungdomar. Medlen har också täckt utbildningssatsningar.

Av budgeterade medel har 1,9 mnkr förbrukats.

Föräldracirklar i Rinkeby (1,0 mnkr)

Nämnden har beviljat bidrag om 1,0 mnkr till Studieförbundet för att, i samarbete med förvaltningen, bedriva föräldrautbildning för föräldrar boende i stadsdelsområdet med barn 0-18 år. Samarbetet innebär att föräldrar erbjuds att delta i studiecirklarna *Älskade barn* som riktat sig till föräldrar med rötter i andra kulturer än den svenska.

Mål med samarbetet var att:

- Öka föräldrars kunskaper om föräldrars rättigheter och skyldigheter
- Öka föräldrars kunskap om barns och ungdomars behov och rättigheter
- Öka föräldrars deltagande i familjehusens olika verksamheter

- Öka förvaltningens dialog med föräldrar i stadsdelsområdet

Budgeterade medel har förbrukats.

Medborgardialoger (0,5 mnkr)

Förvaltningen har inlett dialoger med invånare inklusive företrädare för olika föreningar och organisationer. En modell för dialog är under utformning och introduceras i förvaltningen under 2018. Av budgeterade medel har 0,3 mnkr förbrukats.

Community Center och Community School (1,5 mnkr)

Under del av 2017 arbetade en projektledare i samverkan med utbildningsförvaltningen och kulturförvaltningen för att inrätta ett Community Center och en Community School i stadsdelsområdet. Vare sig Community Center eller Community School har inrättats varpå 0,5 mnkr av budgeterade medel har förbrukats.

Spontanidrott (0,3 mnkr)

Förvaltningen har under år 2017, i samverkan med lokala idrottsföreningar bl.a. Streetstars Sisters och Allmänna idrottsföreningen i Kista, utvecklat former för ”organiserad” spontanidrott. Tanken är att bidra till att fler barn och ungdomar söker sig till idrottsföreningar. Av budgeterade medel har 0,2 mnkr förbrukats.

Försöksverksamhet med bidrag (1,0 mnkr)

Enligt tidigare nämndbeslut påbörjades en försöksverksamhet med bidrag från hösten 2016 till och med mars 2017. På stadsdelsnämndens sammanträde 30:e mars 2017 beslutades försöket förlängas året ut med en sammantagen budget om 1,0 mnkr för år 2017. Försöksverksamheten har under 2017 kostat 0,4 mnkr.

Utvecklingsstrateg samt vissa konsultkostnader (0,8 mnkr)

Under årets första fem månader arbetade utvecklingsstrateg och berörda konsulter med strategiska utvecklingsmöjligheter tillsammans med dåvarande stadsdelsdirektör. Budgeterade medel har förbrukats.

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel stockholmare som har förtroende för stadsdelsförvaltningen i det område där de bor	39 %	43 %	34 %		39 %	Fastställs 2017	2017
  Andel stockholmare som vet hur de kan påverka beslut som rör deras närmiljö	27 %	27 %	28 %		27 %	Fastställs 2017	2017
  Andel stockholmare som är aktiva inom civilsamhällets organisationer	29 %	29 %	28 %		29 %	Fastställs 2017	2017

Nämndmål:

Invånarna är delaktiga och bereds möjlighet att påverka

◆ Uppfylls delvis

Analys

Rutiner för hantering och beredning av medborgarförslag har utarbetats under året. Sedan dess har fem medborgarförslag kommit in och anmälts till stadsdelsnämnden. I samverkan med Stockholm konst har förvaltningen börjat genomföra ett medborgarförslag om en minnesplats mot våld i Akalla. Invigning av minnesplatsen planeras ske under våren 2018.

Ett försök med föreningsbidrag har genomförts och medfört att tolv föreningar har beviljats bidrag.

Det lokala utvecklingsprogrammet

Under hösten har ett nytt lokalt utvecklingsprogram utarbetats som fastställdes i samband med verksamhetsplanen för 2018. Prioriterade områden är Arbete och försörjning, Trygghet och Barn och unga.

	Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	Avvikelse
✓	Förvaltningen informerar invånare om möjligheten att lämna medborgarförslag inom stadsdelsnämndens ansvarsområde.	2017-01-01	2017-12-31	
✓	Nämnden driver dialogprocessen "Kvinnornas Järva" med syftet att stärka flickors och kvinnors trygghet och tillgång till det offentliga rummet.	2016-12-31	2017-12-31	
✓	Revidera det lokala utvecklingsprogrammet utifrån dialog med invånare och civilsamhället.	2016-01-01	2017-12-31	
▶	Under 2017 och 2018 tillhandahålla en grundläggande dialogutbildning för samtliga medarbetare. Utbildningen ska vara kopplad till införandet av den gemensamma värdegrunden.	2017-01-01	2018-12-31	

KF:s mål för verksamhetsområdet:

4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning

◆ Uppfylls delvis

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
  Andel elektroniska inköp	43 %			42 %	80 %	Nämnden har fastställt målvärdet	VB 2017
Analys							
Målet har inte uppnåtts. Förvaltningen bedömer att användarnas kompetens är direkt avgörande för i vilken omfattning inköpssystemet används. Medarbetare erbjuds kontinuerligt stöd och utbildning i inköp i e-handelssystemet och del av tjänst har dedikerats till att hålla utbildningar med rekvisiter på enheter med lågt systemutnyttjande för att öka nyttjandegraden.							
  Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	100 %				100 %	80%	2017

Nämndmål:

Nämndens upphandlingar och inköp utvecklar staden i hållbar riktning
 Uppfylls helt

Indikator	Periodens utfall	Utfall män/ pojkar	Utfall kvinnor/ flickor	Periodens utfall VB 2016	Årsmål	KF:s årsmål	Period
 Andel av förvaltningen genomförda upphandlingar där hänsyn tagits till socialt ansvar	100			100	100		VB 2017

Uppföljning av ekonomi

Analys av resultaträkning - uppföljning av driftbudget

Anslag för nämndens verksamhet

Ekonomiskt utfall

(Belopp i mnkr)

	Budget	Bokslut	Avvikelse
Socialtjänst - barn och ungdom	169,8	161,8	8,0
Socialtjänst - vuxna	42,4	42,9	-0,5
Socialtjänst - Stöd och service och Förebyggande ungdomsinsatser	57,6	54,8	2,8
Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder	225,6	217,7	7,9
Förskola m.m.	314,1	308,6	5,5
Äldreomsorg	299,8	297,8	2,0
Omsorg om personer med funktionsnedsättning	288,9	303,7	-14,8
Socialpsykiatri	51,6	50,8	0,8
Stadsmiljö	22,9	33,7	-10,8
Nämnd och förvaltnings-övergripande adm	62,2	45,5	16,7
Totalt	1 534,9	1 517,3	17,6
Bokslutsdispositioner			
Resultatenheternas ingående överskott från 2016			18,1
Resultatenheternas utgående överskott till 2018			-23,4
Totalt efter bokslutsdispositioner			12,3

Kommentarer till utfallet

Ett nettoöverskott om 17,6 mnkr redovisas före bokslutsdispositioner. Resultatenheternas sammanlagda ackumulerade resultat per den 31 december 2017 uppgår till 23,4 mnkr, vilket överförs till år 2018. Med beaktande av denna resultatöverföring, och ett ingående överskott om 18,1 mnkr, minskar nettoöverskottet till 12,3 mnkr. Resultatenheternas resultat redovisas

närmare i *bilaga 2*. Avvikelse och bokslutsdispositioner kommenteras närmare nedan. Resultat- och balansräkning kommenteras närmare i *bilaga 1*.

Utfallet jämfört med prognoserna i tertialrapporterna

	Nettoutfall (efter åtgärder)	Budgetavvikelse i mnkr	Bokslut/prognos i %
Tertialrapport 1	1530,9	0,0	-0,5%
Tertialrapport 2	1528,1	4,9	-0,4%
<i>Bokslut</i>	<i>1522,6</i>	<i>12,3</i>	

Budgetavvikelsen i bokslutet om 12,3 mnkr är 7,4 mnkr högre än prognostiserad avvikelse i tertialrapport 2. Den största avvikelsen mellan utfallet och prognosen i tertialrapport 2 finns inom stadsmiljö. För detta verksamhetsområde redovisas ett utfall som har en differens om 5,8 mnkr jämfört med vad som prognostiserades i tertialrapport 2. Förändringen beror på en ökad satsning på trygghet i utemiljön i slutet av året.

För arbetsmarknadsåtgärder är avvikelsen 3,9 mnkr mellan utfallet i bokslut och prognosen i tertialrapport 2. Förändringen beror främst på att nämnden erhållit ett statsbidrag om 1,5 mnkr för feriearbete under hösten samt lägre lönekostnader för feriearbetande ungdomar under sommar- och jullov än beräknat.

För Socialtjänst – Vuxen är avvikelsen 3,5 mnkr mellan utfallet i bokslut och prognosen i tertialrapport 2. Förändringen beror främst på ett minskat behov under hösten än våren av skyddat boende för personer utsatta för våld i nära relationer och/eller hedersrelaterat våld.

Kostnads-/intäktsutveckling jämfört med bokslut 2016

	Bokslut 2016	Bokslut 2017	Avvikelse
Kostnader	1 750,7	1 789,3	38,6
Intäkter	280,2	272,0	-8,2
<i>Netto</i>	<i>1 470,5</i>	<i>1 517,3</i>	<i>46,8</i>

Kostnadsutveckling 2016/2017

Nämndens bruttokostnader är 38,6 mnkr högre år 2017 jämfört med föregående år. Kostnadsökningarna återfinns främst inom omsorg om personer med funktionsnedsättning (20,2 mnkr), förskola (6,9 mnkr) och nämnd och förvaltningsövergripande administration (6,7 mnkr). Kostnadsökningen inom omsorg om personer med funktionsnedsättning avser främst prisökningar för persontransporter, fler insatser inom personlig assistans samt prisökningar. Kostnadsökningarna inom förskola avser främst lönekostnader och uppstart av en ny förskola i Kista (Kistahöjden). För nämnd och förvaltningsövergripande administration avser kostnadsökningen främst personalkostnader. Kostnadsminskningar återfinns främst inom

socialtjänst – barn och ungdom och beror på ett minskat antal ensamkommande flyktingbarn.

Intäktsutveckling 2016/2017

Intäkterna var 8,2 mnkr lägre 2017 jämfört med år 2016. Intäktsökningar finns främst inom förskola (5,1 mnkr) och omsorg om personer med funktionsnedsättning (2,0 mnkr). För förskola avser intäktsökningarna främst ökade migrationsintäkter och ökade barnomsorgsavgifter. Inom funktionsnedsättning beror intäktsökningen främst på försäljning av platser gentemot andra stadsdelar. Intäktsminskningar återfinns främst inom socialtjänst – barn och ungdom (-11,5 mnkr) och beror på minskade migrationsintäkter utifrån ett minskat antal ensamkommande flyktingbarn.

Ekonomiskt utfall per verksamhetsområde

Socialtjänst – Barn och ungdom

Ekonomiskt utfall

(Belopp i mnkr)

	Budget	Bokslut	Avvikelse
Kostnader	292,7	286,0	6,7
Intäkter	-122,9	-124,2	1,3
Netto	169,8	161,8	8,0

För verksamhetsområdet redovisas ett sammanlagt överskott om 8,0 mnkr. Överskottet beror främst på lägre personalkostnader än budgeterat då tjänster som budgeterats på helår och vakanser tillsatts löpande under året. Överskottet beror också på färre kontaktpersoner och jourhemsplaceringar inom familjehemsvården än beräknat.

Under 2015 ökade antalet ensamkommande barn till stadsdelsområdet kraftigt från ca 100 till ca 330 barn. I december 2017 var motsvarande antal ensamkommande barn ca 240 st.

Socialtjänst – Vuxna

Ekonomiskt utfall

(Belopp i mnkr)

	Budget	Bokslut	Avvikelse
Kostnader	50,2	50,2	0,0
Intäkter	-7,8	-7,3	-0,5
Netto	42,4	42,9	-0,5

Redovisade kostnader och intäkter avser främst verksamhet för:

- vuxna med beroendeproblematik
- personer som utsatts för våld i nära relationer
- att motverka bostadslöshet

Ett underskott om 0,5 mnkr redovisas. Ett underskott om 1,5 mnkr redovisas för enheten för personer utsatta för våld i nära relationer och/eller hedersrelaterat våld och avser placeringskostnader för skyddat boende. Underskottet täcks i stort av överskott inom boteamet och vuxenstöd som avser lägre personalkostnader än beräknat.

Stadsdelsnämnden har för år 2014 till 2017 av kommunstyrelsen erhållit sammanlagt 4,2 mnkr i projektmedel för att utveckla arbetssätt och metoder i det förebyggande arbetet mot bostadslöshet. Erhållna medel har förbrukats under perioden och arbetsmetoder är implementerade i den ordinarie verksamheten. Närmare beskrivning av projektet redovisas i *bilaga 3*.

I Socialtjänst – Vuxna innefattas organisatoriskt också ekonomiskt bistånd, arbetsmarknadsåtgärder och beställarenheterna för omsorg om personer med funktionsnedsättning och socialpsykiatri. Årsutfallet för dessa verksamheter redovisas nedan.

Socialtjänst – Stöd och service och Förebyggande ungdomsinsatser

Ekonomiskt utfall

(Belopp i mnkr)

	Budget	Bokslut	Avvikelse
Kostnader	67,5	69,0	-1,5
Intäkter	-9,9	-14,2	4,3
Netto	57,6	54,8	2,8

I redovisningen innefattas förebyggande ungdomsinsatser, medborgarkontor, konsumentvägledning samt kultur för barn och ungdom.

För verksamhetsområdet redovisas ett överskott om 2,8 mnkr. Överskottet beror främst på att projektmedel som erhållits tidigare år intäktsförts under 2017. Vidare redovisas lägre personalkostnader till följd av vakanser på medborgarkontoret.

I socialtjänst – stöd och service och förebyggande ungdomsinsatser innefattas organisatoriskt också utförarenheterna för omsorg om personer med funktionsnedsättning och socialpsykiatri samt feriearbete. Årsutfall för dessa verksamheter redovisas nedan.

Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder

Ekonomiskt bistånd

Ekonomiskt utfall

(Belopp i mnkr)

	Budget	Bokslut	Avvikelse
Kostnader	199,6	194,9	4,7
Intäkter	-5,6	-8,9	3,3
Netto	194,0	186,0	8,0

För verksamhetsområdet redovisas ett överskott om 8,0 mnkr. Statsbidrag (generalschablonen) har använts för att täcka kostnader om 1,4 mnkr för nyanlända. Utbetalt bistånd har minskat under året och resulterat i ett utfall om 4,4 mnkr lägre än budgeterat. Antal hushåll har under året minskat med 57 stycken. Vidare har svårigheter med att rekrytera personal, sjukfrånvaro och ledigheter inneburit ca 3,6 mnkr lägre personalkostnader än beräknat.

Arbetsmarknadsåtgärder

Ekonomiskt utfall

(Belopp i mnkr)

	Budget	Bokslut	Avvikelse
Kostnader	37,9	39,4	-1,5
Intäkter	-6,3	-7,7	1,4
Netto	31,6	31,7	-0,1

Ett underskott om 0,1 mnkr redovisas.

Förskola

Ekonomiskt utfall

(Belopp i mnkr)

	Budget	Bokslut	Avvikelse
Kostnader	332,5	337,2	-4,7
Intäkter	-18,4	-28,6	10,2
Netto	314,1	308,6	5,5
Bokslutsdispositioner			
Resultatenheternas ingående överskott från 2016			18,1
Resultatenheternas utgående överskott till 2018			-21,5
Totalt efter bokslutsdispositioner			2,1

Ett överskott om 2,1 mnkr redovisas efter resultatöverföringar. Avvikelsen beror delvis på att förvaltningen ännu inte funnit en lämplig lokal för en öppen förskola i Kista som budgeterats

på helår. Överskottet beror också på lägre kostnader än beräknat för köp av förskoleplatser för främst barn i behov av särskilt stöd i andra kommuner s.k. externa placeringar.

Vidare redovisar resultatenheterna ett sammanlagt överskott om 9,2 mnkr före resultatöverföringar. Fem av enheterna överskred fondtaket vilket innebär att resultatenheterna uppnått gränsen för vad som får föras över till år 2018. Resultatöverföringen föreslås uppgå till 3,4 mnkr (*se bilaga 2*).

Äldreomsorg

Ekonomiskt utfall

(Belopp i mnkr)

	Budget	Bokslut	Avvikelse
Kostnader	335,5	337,7	-2,2
Intäkter	-35,7	-39,9	4,2
Netto	299,8	297,8	2,0

Specificerat nettoutfall

	Budget	Bokslut	Avvikelse
Beställarenheten	287,2	270,2	17,0
Utförarenheten	0,0	14,0	-14,0
Verksamhetsledning m.m.	12,6	13,6	-1,0
Totalt	299,8	297,8	2,0

För verksamhetsområdet redovisas ett sammanlagt överskott om 2,0 mnkr.

För beställarenheten redovisas ett överskott om 17,0 mnkr. Detta överskott beror främst på ett lägre behov av vård- och omsorgsplatser än tidigare år. Utöver detta är det färre hemtjänstinsatser än beräknat då fler väljer hemvårdsbidrag istället. I verksamhetsberättelsen med bokslut för år 2016 redovisades ett överskott om 13,9 mnkr för beställarenheten.

För utförarenheten redovisas ett underskott om -14,0 mnkr, vilket främst beror på omstruktureringen av Rinkeby vård- och omsorgsboende. Vidare redovisas ett underskott för hemtjänst i ordinärt boende pga. en låg utförandegrad på beställda timmar. Ett analysarbete pågår för att ta fram en åtgärdsplan.

Det underskott om 1,0 mnkr som redovisas inom verksamhetsledning m.m. beror på ombyggnationen av Kista servicehus.

Omsorg om personer med funktionsnedsättning

Ekonomiskt utfall

(Belopp i mnkr)

	Budget	Bokslut	Avvikelse
Kostnader	320,6	338,6	-18,0
Intäkter	-31,7	-34,9	3,2
Netto	288,9	303,7	-14,8
Bokslutsdispositioner			
Resultatenheternas ingående överskott från 2017			0,0
Resultatenheternas utgående överskott till 2018			-1,9
Totalt efter bokslutsdispositioner			-16,7

Specificerat nettoutfall

	Budget	Bokslut	Avvikelse
Beställarenheten	279,4	294,7	-15,3
Utförarenheter	0,5	-1,1	1,6
Verksamhetsledning m.m.	9,0	10,1	-1,1
Totalt	288,9	303,7	-14,8

För verksamhetsområdet redovisas ett sammanlagt underskott om 14,8 mnkr före resultatöverföringar och 16,7 mnkr efter resultatöverföringar. Underskottet avser beställarenheten och beror främst på prisökningar för persontransporter och svårigheter att i enskilda fall hitta LSS-boenden som kan ta emot personer med vissa funktionsvariationer. Underskottet beror också på ökade kostnader för personlig assistans.

För utförarenheterna redovisas ett sammantaget överskott om 1,6 mnkr och för verksamhetsledning m.m. ett underskott om 1,1 mnkr. Resultatenheternas resultatöverföring föreslås uppgå till 1,9 mnkr (*Se bilaga 2*).

Socialpsykiatri

Ekonomiskt utfall

(Belopp i mnkr)

	Budget	Bokslut	Avvikelse
Kostnader	55,0	55,3	-0,3
Intäkter	-3,4	-4,5	1,1
Netto	51,6	50,8	0,8

Specificerat nettoutfall

	Budget	Bokslut	Avvikelse
Beställarenheten	46,0	46,0	0,0
Utförarenheter	2,3	2,2	0,1
Verksamhetsledning m.m.	3,7	3,0	0,7
Totalt	52,0	51,2	0,8

För verksamhetsområdet redovisas ett sammanlagt överskott om 0,8 mnkr.

Stadsmiljö

Ekonomiskt utfall

(Belopp i mnkr)

	Budget	Bokslut	Avvikelse
Kostnader	23,0	33,8	-10,8
Intäkter	-0,1	-0,1	0,0
Netto	22,9	33,7	-10,8

Ett underskott om 10,8 mnkr redovisas. Underskottet beror på främst på ökade trygghetsåtgärder i utemiljön under årets senare del exempelvis sly- och siktröjning, asfaltering, upprustning av parkvägar och hinder för otillåten körning. Utöver detta har städning, tömning av papperskorgar och träcksanering m.m. utökats.

Nämnd och förvaltningsövergripande uppgifter

Ekonomiskt utfall

(Belopp i mnkr)

	Budget	Bokslut	Avvikelse
Kostnader	63,1	47,2	15,9
Intäkter	-0,9	-1,7	0,8
Netto	62,2	45,5	16,7

Ett överskott om 16,7 mnkr redovisas, varav 10,0 mnkr utgörs av en buffert som nämnden avsatt för eventuell underskottstäckning. Överskottet i övrigt utgörs av demokratimedel som

inte förbrukats, lägre personalkostnader och lägre kostnader för Järva-Andan än vad som budgeterats.

Resultatenheter

Till år 2018 föreslås resultatfonder om 23,4 mnkr överföras. Det innebär sammantaget en ökning av resultatfonderna med 5,3 mnkr (*se bilaga 2*).

Investeringar

Kommunfullmäktige fastställde nämndens investeringsbudget 2017 för verksamhetsområdet stadsmiljö till 12,9 mnkr samt avsatte 1,8 mnkr för investeringar i maskiner och inventarier. Under året har upprustningen och moderniseringen av Porkalaparken i Akalla slutförts. Andra investeringsutgifter har b.la bestått av försöksverksamhet med solcellsdrivna papperskorgar. Vidare har åtgärder genomförts i Husbygård och Nystadsparken. Parkleken Rinken har genomgått en upprustning och utvecklats till en miljö- och klimatsmart parklek. En multisportarena har byggts i Lofotenparken i Husby. En minnesplats mot våld har påbörjats i Akalla. För investeringar inom stadsmiljö har 9,7 mnkr tagits i anspråk och för investeringar i maskiner och inventarier har 3,3 mnkr tagits i anspråk. Totalt har 13,0 mnkr av de 14,7 mnkr tilldelade investeringsmedlen förbrukats under 2017.

Medel för lokaländamål

Nämnden erhöll av kommunstyrelsen i tertialrapport 1 stimulansmedel, för ny servicebostad inom personer med funktionsnedsättning LSS, om 0,6 mnkr på Almbygatan 8 och Hjulstavägen 94 i Rinkeby, 12 platser.

Nämnden erhöll också medel för lokaländamål av kommunstyrelsen i T2 0,6 mnkr för ombyggnationen av kista vård och omsorgsboende, Kista torg 7, 97 platser.

Analys av balansräkning

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnds balansomslutning uppgår i bokslutsrapport till 375 404 tkr, vilket motsvarar en ökning med 124 920 tkr jämfört med samma period föregående år. Kundfordringar har ökat från 8 805 tkr till 10 643 tkr, ökningen består främst av intern fakturering, d.v.s. till andra förvaltningar. Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter har minskat från 102 628 tkr till 46 857 tkr, minskningen beror på att migrationsverket har betalat ut ersättning/bidrag för asylsökande barn för hela år 2016 och del av 2017.

Konto 165 visar det bokförda värdet av diverse kortfristiga fordringar på 57 548 mkr som består av förväntade intäkter från Migrationsverket för asyldygn samt köpt vård.

Leverantörsskulder, konto 25, består av utanordnade fakturor till ett sammanlagt belopp om 84,9 mnkr vars förfallodag inträffar efter årsskiftet. Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter har ökat från 82 043 tkr till 119 034 tkr. ökningen består i huvudsak av generalschablon, beräknade lönekostnader och att diverse kostnader har periodiserats ”manuellt” efter den 11 januari 2017 när periodiseringsmöjligheten i systemet avbröts. Periodiseringar har endast kunnat göras till och med den 18 januari och begränsats till fakturor på lägst 40 000 kronor.

Övrigt

Nedskrivning av osäkra fordringar

Kommunfullmäktige har fastställt regler för ekonomisk förvaltning. I 3 kap 2§ regleras nämndernas ansvar för fakturering, krav- och inkassoverksamhet. Då alla inkassoåtgärder vidtagits ska en osäker fordran skrivas ned och tas bort ur räkenskaperna. En osäker fordran som nedskrivs avförs ur räkenskaperna men medför ingen ändring beträffande betalningsskyldighet. Inkassoåtgärderna avbryts således inte. Stadscentrala krav innebär att nämnden nu behöver nedskriva osäkra fordringar om 1 140 141,15 kr.

Intern kontroll

En redogörelse för 2017 års interna kontroll lämnas i *bilaga 4*.

Synpunkter och klagomål

Under året har 125 synpunkter och klagomål inkommit. Klagomålen avser framför allt brister i stadsmiljön som handlar om trafikfrågor, parkskötsel och renhållning. Andra synpunkter gäller bemötande, mat, arbetssätt och rutiner. Brukarnas perspektiv på verksamheten är en viktig del i förbättringsarbetet. Att inom förvaltningen diskutera bemötandefrågor och verksamhetens innehåll, rutiner och arbetssätt är väsentligt för att öka brukarnas inflytande och förbättra verksamheten. Synpunkterna och klagomålen är fördelade enligt följande:

- Socialtjänst - barn och ungdom: 12 st.
- Socialtjänst - vuxna: 6 st.
- Socialtjänst - stöd och service och förebyggande ungdomsinsatser: 6 st.
- Förskola: 10 st.
- Äldreomsorg: 7 st.
- Central administration och stab: 7 st.
- Stadsmiljö: 77 st.

Övrigt

Kvalitetsarbete

Förvaltningen har ett s.k. ILS-nätverk med representanter från samtliga verksamhetsområden. Utöver ILS-samordning arbetar nätverket med förvaltningsövergripande kvalitetsfrågor, t.ex. utveckling av nämndens avvikelshantering och andra gemensamma frågor.

Ledningssystem för det systematiska kvalitetsarbetet

Under året har arbetet med att utveckla ett ledningssystem för det systematiska kvalitetsarbetet inom socialtjänsten intensifierats. Konsultstöd har upphandlats. Ledningssystemet gäller verksamhet som bedrivs enligt SoL, LSS, LVU och LVM. Det används för att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra verksamhetens kvalitet samt planera, leda, kontrollera, följa upp, utvärdera och förbättra verksamheten. Arbetet inom berörda verksamheter beräknas vara slutfört under våren 2018.

Värdegrundsarbete

Rinkeby-Kistas värdegrund sätter fokus på att allt vi gör påverkar invånarnas tillit till

förvaltningen. Värdegrunden: Vi är öppna, vi är nytänkande och vi visar och skapar tillit, infördes 2017 genom en serie dialoger på alla arbetsplatser i förvaltningen. Värdegrundsdialogerna omfattade tre perspektiv: invånare, arbetsplats och den egna yrkesrollen.

Goda exempel

Förvaltningen deltog i stadens goda exempel-mässa i maj med både egen monter och seminarier. På seminarier berättade medarbetare om verksamheten Människan bakom uniformen (MBU) och om introduktionsförskolan i Rinkeby.

Förvaltningen medverkade även på kvalitetsmässan i Göteborg i november och berättade där om introduktionsförskolorna i Rinkeby och Husby och om hembesöksprogrammet för förstagångsföräldrar i Rinkeby.

En enhet inom förvaltningen deltog i stadens kvalitetsutmärkelse i klassen *Förnyelsepriset*, ett årligt pris för att uppmärksamma och belöna framgångsrik verksamhetsutveckling i staden. Teamet för komplexa vårdbehov inom Rinkeby-Kista-mottagningen vann priset. Nya arbetssätt har utvecklats som bidragit till att enhetens klienter fått en bättre sammanhållen vård med färre myndighetskontakter.

På parkernas dag den 26 augusti invigdes miljö- och klimatsmarta parkleken Rinken. Personal, barn och ungdomar har involverats i processen. Parkleken Rinken fick Pingvinpriset och utsågs till Månadens klimatsmarta exempel i oktober 2017.